

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Arad, az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 ft., 1/2 évre 6 ft., 1/4 évre 3 ft., 1 óra 1 ft. — Vidéken 1 évre 14 ft., 1/2 évre 7 ft., 1/4 évre 3 ft. 50 kr., 1 óra 1 ft. 20 kr.

HIRDETÉSEK: 8-hasábos peit sor egy sor 10 kr., minden követésnél 8 kr. Bélyegdíj külön 10 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RESZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

Fény és árny.

Arad, deczember 24.

A föld évi konstellációinak legsötétebb pontján, midőn a rövid nappalok fagyos verőfénye alig tör át itt-ott a szemhatárra fekvő ködös párán, a végtelen éjke vigasztalan borujában világot gyújt az ember, s tele aggatja libegő lángocskákkal reménysege örökzöld fáját. Ha nincs is töve annak a fának és csak önámítás rajt a virulás színe, és ha még oly hitvány képe is az a pislogó gyertya az aláhanyatlott nap világra szóló fényének, hiven jelképezi mégis a kettő együtt, a felgyújtott karácsonyfa az emberi törekvés magasabb hivatottságát, mely meg nem hajlik a természet változatlan és végzetes hatalma előtt; önalkotta fényével deríti a sötétséget, reménnyel a kétséget s a ráeső enyészet ellen örökhazát teremt magának a beláthatatlan, megmérhetetlen végtelenség határain túl.

Es nincsen-e igaza? Hol kezdődik a jelentéktelen és kicsiny, midőn egész világok is csak elenyésző pontok a végtelenséghez mérve, és mi az ephemer lét, midőn évezredek is csak pillanatok az örökkévalósághoz képest? Nincsen nagy és nincsen kicsiny térben és időben, és midőn az emberi szellem a föld egy-egy rögéből kisugarazva túlarad a mindenségen s felöleli a jelent és jövőt, akkor méltán helyezkedik az anyagi világ fölé, s jól teszi ha a bizonytalan jövő setét háttérével nem törődve, bevilágítja ma-

gának a jelent, s boldog örömben élvezi övéi között az estét, bár nem ismeri annak hajnalát.

Mi szomorú, mi rideg volt még tavaly is a karácsonyest, a magyar nemzet karácsonya! Ugy látszott, hogy a szövetkezett bécsi és római reakció bérhadai csakugyan erőt vennének a magyar nemzet szabadságtörekvésein. A népszerűség vállain hordott hatalmas kormányt agyon rágalmazták a korona előtt és tarthatatlanná lett állásától visszalépett.

Az államfentartó, az egyedül lehetséges, alkotmányos és magyar nemzeti párt, a szabadelvű párt bizalmában megrendülve s árulók által körülrajzva a bomlás szymptomáit mutatta, és nyíltan s titokban konventikulumokat tartottak a gyengék és kaphatók és szövegezték már az új klerikális konzervatív kormánypártnak programját, mely pártnak többségét magából a parlamentből remélték a haladás ellenségei megalkothatni, ha csak a fejedelem döntő szava az ő reménykedések mérlegébe esik.

Ezen mult; a fejedelem hiven kitartott a nemzet mellett, s nem volt hajlandó monarchiájá leghívebb, legerősebb és kormányképesebb pártjának megbontásához támogatását nyújtani csak azért, mert a felvilágosodottsággal, a haladással karöltve igyekszik az ország javát előmozdítani.

„Sötét Karácsony”-nak neveztük most egy éve a szomorú ünnepet, melynél ridegebbet, vigasztalanabbat még nem élt át a nemzet. S ime, mire az új tavasz

meghozta új virágait, s felhangzott ismét a kizöldült ligetek dala, törvényekké váltak a magyar nemzet már-már örökre bukottak vélt óhajításai, s egy századdal rohant előbbre társadalmunk s államiságunk fejlődése, és ma erősebb és hatékonyabb a nemzet egysége mint valaha.

Nyugodtan nézhetünk tehát annak a borulatnak a szemébe, mely a bizonytalan jövőt oly vészterhes sötétségbe takarja előttünk. A lezajlott megyei restaurációk beigazolták, hogy a kormány, mely elődjének szabadelvű politikáját folytatta és végrehajtotta, osztatlanul bírja a nemzet bizalmát, és minden további lépésében a közvélemény hatalmas támogatására számíthat. Mig másrészt a fejedelem a szentesített és végrehajtott törvények áldásos, zavartalan érvényesülésébeu legszebb diadalát szemléli tántoríthatatlan alkotmányos érzületének és bölcs elhatározásának. A bizalom nemzet és király között, mely egy év előtt a gonoszak ármánykodása által annyira megrendült, a magyar nép beigazolt hűsége, a kormány tapintata, s a hozott reformok bevált szüksége által végképen helyre állott.

Ily szerencsés belső alakulások mellett nem csak a jelen ünnepies perczeit élvezhetjük a zavartalan öröm érzelmeivel, de a jövőbe is nyugodtan nézhetünk, és — ha Isten is úgy akarja — mire a nyár újra megérleli a rónák aranykalászos vetéseit, békében megüljük ezredéves fenállásunk dicsőséges emlékünnepeit.

Az „Aradi Közlöny” tárczája.

Dalok.

I.
Két hazája van a költőző madárnak,
Mig egyikben tél van, másikban tavasz nyit,
Mindakettő édes, üdveztől otthon,
Mig állambőzének egymástól arasznyit.
Néhem egy hazám van, a hol a tavasz nyit,
A másik nem haza, üdveztől otthon,
Az egyikben fázom, a másiknak képét
A tavasz jellepét a szivemben hordom.

II.

Nem tudja senkisé, ki az igaz árva,
Csak, a kinek nincsen Otthona, hazája.
Ki akarja tudni, mi az a szó senki,
Annak árvának kell Énnékem kell lenni!

Hrabovszky Lajos.

Az alispán kisasszony.

— Az „Aradi Közlöny” eredeti tárczája. —

Írta: Kosztka Mihály.

Álmodik a lelkeim...
Aranyos felhőben jönnek felém a színés fantázia szülte tarka alakok. Egytől-egyig az én embereim, kiknek születését én láttam legalább a sejtes embriójában már, s utána a kitisztult homályból kilépni büszkén öntudatosan.
S most, hogy újra kér mesét az újság szörnyű mólchja, csak visszatérek utolsó szerelmemhez, s öök nem tagadnak meg.

A Thurzán-familia ha nem is többször, de évenként egy napon mindig összejött a bodnár-falui kastélyban. Ez a nap a Katalin néni halálának évfordulója.

Ilyenkor aztán hosszú kocsisorban kihajtottak a zombéki erdőségbe, hová Thurzán Pista hatalmas kupolájú mauzoleumot emeltetett.

Kegyeletes, emlékeztető napok voltak ezek. Az időszámítást és nevezetesebb eseményeket is azzal a nappal hozták kapcsolatba. Ugy mondták Hunyár tábarnok Katalin-néni halálának ötödik évfordulója előtt ment penzióba, vagy Berecsky Pált — Thurzán Terka urát — Katalin néni halálának kilencedik évfordulója után választották meg Szabolcsmegye alispánjának.

Lassan-lassan más körülmény, szomorú eset is vonzotta a familiát a zombéki mauzoleumhoz:

oda kívánczolt az öreg Thurzán Péter, egy évrereá azután Zsófia asszony is. Azért mégis csak egy napon jöttek össze évenként, s együttesen rótták le kegyeletüket kedves halottjaik iránt.

A Katalin néni halálának tizennyolczadik évfordulója után történt az a história, melyet most elmondok.

Egy újabb adalék ez a Thurzán-familia történetéhez, melyet nyilvánosságra hozni a történeti hűség kedvéért szükségesnek tartok.

II.

Az ősz Thurzán Miklós kapitányt Nagy-Mihályon találta. Manőver után voltak már és a kapitány épen azon tünődött, hogy hol tölthetne pár kellemes napot a manőver fáradalmi után, mikor fejtörését egy fehér, sima karton lap egyetlen perc alatt megszüntette.

Az a karton lap pedig semmi más nem mondott, minthogy a 3-dik számú császári huszár-ezred löversenyt és bált rendez és erre Thurzán Miklóst szívesen látják. Mindez pedig ékes német nyelven volt lenyomatva.

Hatalmas kardosörömpöléssel kereste az asszonyát. A nagy utcán kapta pár huszártiszt társával:

— Piroska, Piroska — integetett már megszűröl a fehér karton lappal — megyünk Aradra. A Hadik-huszárok csinálnak löversenyt, meg bált, elmegyünk megnézni. Van ott nekem egy pár tiszt ösmerősöm, jó fogunk mulatni.

Piroska asszonyt nem kellett sose semmire

BELFÖLD.

A körmenői kerületben január hó 3-ára rúzták ki a képviselőválasztást. A kerület szabadelvű választói elismerésre méltó összetartással sorakoznak a libeláris jelölt, Obernöl György köré, akinek győzelme napról-napra valószínűbb lesz. A néppárt ágensei mozognak ugyan a kerületben, de mindeddig még csak jelöltet sem tudnak fogni. S nem lehetetlen, hogy a szabadelvű jelölt közfelkiáltással fog megválasztatni abban a kerületben, melyet a maga dominiumának képzelt egy a néppárt, mint a klerikális szélsőbal.

Pártunk eleven ereje.

Arad, december 24.

Arad politikai életében az utóbbi hónapok alatt nagy változás állott be. Talpra állott a szabadelvű párt, mely eddig csak választások idején élt. S a hogy a sorba állott, mindjárt olyan tagbaszakadt legénynek mutatkozott, a kinek duszadó erői nagy munkakedvről is szóltak. Épen ez hiányzott eddig a pártból, mely az erőiben sohasem szűkölködött. Szinte olyan természetesen találták már Aradon, hogy a függetlenségi párt — mert hiszen más számbavehető párt itt nincsen — a politikai és társadalmi élet kérdései iránt állandóan érdeklődjék, velük foglalkozva tagjait összehozza, hogy a barátságos együttműködésben meggyőződésük erősödjék. Szabadelvű párt pedig volt néhány héttel a képviselőválasztások előtt, a mikor a vezérek a hágyományos alkotmányos műveleteket végezték, míg a tagok megmaradtak külön-külön egyéniségek, a kiket a szavazáson kívül alig érdekelt valami abból, a mit pártéletnek neveztek. Egy nagy munkára hivatott testhez volt hasonló a szabadelvűek felekezete, melyből épen csak a munkára való energia hiányzott.

Es az energia ébredt fel pártunkban, mely a városi életben már is érvényesítette munkakedvét és erejét, a megyében pedig a közelebbi időben foglalja el megillető helyét.

A tette ébredésnek országos és helyi oka van. A szabadelvűpárt ország-szerte tért foglal, tagjai itt is ott is közelebb állanak egymáshoz, hogy az egyéni erőket egyesítsék. S ez egész természetes. A sikeres küzdelemben meggedződünk a további harcra. A szabadelvű párt pedig ez év októberében oly

küzdelemnek forduló-pontjához ért, melynek sikere a jövő évszázadra lesz maradandó ki hatással. Mentől makacsabb és elkezeredtebb volt a haroz, melyet a különböző ellenzéki zászlók alatt a maradiság szelleme küzdött a megérett igazságok feltartóztatatlan erejével előre nyomuló liberális ellen; mentől hangosabban, véstjósólán hirdettek a gyásmdarak földindulást, égszakadást a király által szentesített egyházpolitikai törvények életbelépésének idejére, annál nagyobbak kellett a megnyugvásnak lennie, mely eltöltötte az országban mindazok lelkét, kik kezdettől fogva erős hittel voltak, látva hogy a korszakalkotó törvények ime a nemzeti életben nem rombolást, hanem fejlődést, hatalmas előrehaladást jelentenek. És a sikerre föl kellett ébrednie ország-szerte a bizalomnak azon nagy számú csüggedők lelkében is, kik kevésbé erős hittel várták az új törvények érvényesülését az élet eleven működésében. A kik hitetlenek és habozók voltak, azokat hívökké teszi őket az eszmék ereje, mely immár feltartóztatatlan. Es erejüket csak fokozza a vad haroz, melyet az eszmék ellen a néppárt megindított. A mi ellen azok harozolnak, kiknek szövetségesül minden és mindenki jó, annak győzelemre jogosult szinigazságnak kell lennie.

Aztán az országgyűlés ellenzékének bomlottsága, erőtlen vergődése, üres szárazmalom-szerű örlése, a télenység, mely munkásként kellett magát, a személyi érdekek, kicsinyes hiúságok kielégítésében megnyilatkozó meszterkedések, melyek a nemzet érdekeinek színeivel kendőzik magukat, mind erősen odavonzák a parlamenti élet ürességétől megcsömörlött közönséget ahhoz a párthoz, melynek tettei szólnak arról, hogy a nemzeti erősödést szolgálja.

Ezek a momentumok mind itt lappangtak Aradon is a lelkekben, csak egy alkalmas szó és tett kellett, hogy a lappangó erő eleven erővé váljék. Ez a szó és tett megtalálta emberét B o r o s Beniben, a kit szerencsés időben állítottak oda a megújodni, igazán élni kívánó szabadelvű párt elére. Ő megteremtette a pártot, melynek eddig csak keretei voltak meg, életet öntött bele, mert erős egyéniséggel önértetést támasztott benne.

Eloszlatta azt a felfogást, melyet a szabadelvű párt tagjai ellen az ellenzékéből han-

goztattak és a melyet itt sajtóságos apathikus erőtlenséggel, kelleltenül bár, szó nélkül hagytak, hogy a szabadelvű párt tagjainak kisebb része független, meggyőződésből cselekvő, a nagy többség muszáj-tag. Sok lekötött erő tette ezzel szabadabbá. Mert emberi, de különösen magyar vonás, hogy talán még a szolgáltnál is rosszabbul esik az országosság gyanúja. Sokan voltak a szabadelvűek között, a kik gondolkodó lelkük egész őszinteségével vallották, hogy a hon boldogulásának legjobb módjai az az anyagi és szellemi erősödés, mely a Deák Ferencz által megteremtett alapon lehetséges csak, de meggyőződésüknek nemcsak apostolai, hanem egyszerű szószólói sem voltak. Fogva tartotta őket az a gondolat, hátha szellemi függetlenségük: eszünk ezen legértékesebb kincsének eldobásával gyannusítja őket a világ, ha meggyőződésükkel exponálják magukat. Szinte szegyetlenül mondta nem egy, ha mondania kellett, hogy a szabadelvű párt eszméinek híve. Mosolyogva gondolkodtak már mind abból az ezer választóból, a ki önként lépett be B o r o s Beni felhívására a szabadelvű pártba, arra az időre, midőn a „husos fizek” „gépszerű szavazók” „leketlen mamelukhad” több volt előttük üres, kongó frázisnál, gyermekek megtévesztésére is alkalmatlan szólás-mondásnál. A szellemi erő, a lelkekben élő vágyak nemcsak a bíráltságban, hanem az alkotásban is függetlenül érvényesülhetnek. Más a hivatali foglalkozás, melyet létünk biztosításáért folytatunk és más a működés, melyet a viszonyoknak egyéniségünkkel való egybevetése után a társadalom közjajáért folytatunk. A ki azt jól elvégzi, ebben nem érezheti magát megkötve, ha szellemi erői szabadságra képesítik. Sőt épen az egészséges pártélet képesíti, hogy eszméinek híveket szerezzen, kik vele válvetve törekcsenek az élet valamely jónak felismert ügyét diadalra segíteni.

Azzal hozta erős, egészségtápláló kerülgésbe a vért a szabadelvű pártban B o r o s Beni, hogy tagjai immár nem választási gyakorlócsapatnak tudják magukat, hanem oly erkölcsi testületnek, melynek intézői a közélet minden megnyilatkozását, az anyagiakat ép úgy, mint a szellemieket elveivel összevetve, bírálják, hogy fejlesszék. Hivatalnok és iparos, bíró és ügyvéd, professor és kereskedő, tanító

kapacitálni, különösen mulatságra nem. A mióta leányát férjhez adta, fiát pedig kinevezték, megint tiszta-asszony lett és nem anya. Pedig ennek a kötelességének is megfelelt ő mikor ikreket szült huszéve férje-urának tizenhétéves korában. Ezzel aztán vége is volt, mintha ezzel az eklatáns bizonyítékával képességének megmutatott volna mindent; több keresztelő nem volt Thurzán Miklós házában.

— Majd elvisszük Terka leányát, hadd álljon ki versenyre azokkal a kikiáltott aradi szépekkel.

Piroska asszonynyal ezt már az asszonyi büszkeség, hiúság mondatta, ki szeret a fajtájával büszkélkedni.

Másnap irtak Berecskyéknek, hogy ők mennek az aradi tisztí löversenyre, ha Terka akar jönni, irjon, de ha ő nem is jönne Ilma leányát okvetlen viszik magukkal. Majd érte mennek.

Terka asszony azt írta vissza: Hát azt gondoljátok, hogy belőlem olyan megyei pók lett, hogy az uramat alispánnak választották. A leányomat akarnátok, engem meg ott hagynátok. No hát én meg azt mondom: az én lányommal majd csak én parádézom. Különbem két nap mulva elvárlak benneteket, aztán megyünk...

III.

Es mire elérkezett a Hadik-huszárok versenyének nagy napja, a Thurzánok ott voltak Aradon.

Kövéreknl szállottak meg. Az öreg Kövérel jó barátságban volt Thurzán Péter és innen dotálódott e két familia között a barátság, mely a két családó elhunytával cseppet sem csökkent. Délután két órára azután kihajtottak a si-

mándi-ut mellett fekvő tarlóra, hová akkorra már az egész aradi dzscentri kihajtatott.

A sivár tarlón, a kocsi és löverte porfelhőben, mint színes, aranyos fénytől csillogó, tarka folt tűnt elő az a hullámzó tömeg, mely a 33-sok zenekara körül, az elkorlátolt, fentartott helyen ide-oda imbolygott.

Az őszi divat minden raffinéria, a katonai gigerlizmus változatos válfajai, a férfi szabászat százfélesége volt ott képviselve, hol az aradi hotkrem adott egymásnak randevut.

A waffenrokkok akármelyikén csillámlott meg az őszi napsugárban az a kis arany zsinór, melyhez apai és anyai ágon hetedizű nemesség kimutatása szükséges és nem egy hadnagyot, meg kapitányt szólított meg egy gamális ur: te báró, vagy kérlek csak hercegem...

Es mikor a Thurzán Miklós magas homokfutója bekanyarodott a korlát elé, ahány csiptető, tábori látcső és monokli volt használatban, az mind az ő kocsija felé fordult.

Persze mellette a bakon ott ült Berecsky Ilma.

A frappáns diadalt az asszonyok a homokfutó után robogó landauerből élvezték.

A királyi tanácsos pályabíró majd elnézte a második futam finisét, pedig nagyon érdekes volt „Gida”, a melyik az utolsó akadályig harmadik volt a zsuri előtt félfejhosszal verte meg a favorit „Blanch”-ot.

Hja, éppen akkor ugrott le a magas bakról Berecsky Ilma és fenakadt szoknyája pár pillanatra fedetlen hagyta remekül formás lábát szinte térdig.

Novellairó társaim analog esetben idézni szokták a milói Venust, ki aztán az összehason-

lításban mindig lemarad vállával, lábszáraival. En megfordított az érmét és mondom: micso da milói Venusokat hagytak volna ókori görög szobrászaink nekünk, ha olyan modellek után dolgoztak volna, mint akár Berecsky Ilma...

Mikor a starter az utolsó futam után belovagolt a központba, amikor látta, hogy a nagy Széchenyi István hiába honosította meg a löversenyeket, munkája kárba veszett; az emberek csak a régiek maradtak; jobban szeretik az asszony-fajt.

Amióta ugyanis Thurzán Miklós végig bemutatkozott a tiszteknek, azok is bátorságot vettek maguknak és megindult a nagy atak az asszonyok, meg a leány ellen.

Mikor a verseny végén elhelyezkedtek a kocsikon, tizfelől is hangzott:

— Vizontlításra nagyságos asszonyom este, a bálban.

Az asszonyok edes mosolylyal intették vissza az igent.

IV.

A napsugaras őszi délutánra, csillagfényes est következett.

A város tompulni kezdő nappali életét a bálba siető fogatok elegáns amora uja felélesztette.

Tizórára azután benépesedett a báli terem sima parkettje is. Ugyanaz a publikum, mely kint a versenyenél szerepelt csakhogy ruházatok némileg egyformára olvadt a báli etiké szabályainak szigorú sulya alatt, mely ellen még ezek sem mernek vételni.

Mikor az első Strausz-valczer felhangzott, a sujtásos és frakkos tánczosok egész raja rohant a Thurzán Miklós kapitány gruppjához.

és a pap a szabadelvű eszmék keretében osztály-érdekeinek támogatására megsokszorozza erőit a pártban, melyben a szabad gondolkodás és a szabad szólás hitelv és a cselekedetek csak a közérdek és az izlés korlátozza.

Ez a tudat, hogy tagjai nem az ugyanis a messze jövőben rejlő választásokért, hanem a nemzeti erősödés javaiért adják közre gondolataikat a párt bizottsági ülésin és e lapban, ez az az eleven erő, mely a munkába állott pártnak izmait fessíti. Meg fog látszani ennek az eleven erőnek a hatása városi életünkben, melybe a vérnek kissé erősebb beszűkülése nagyon elférne, de meg fog látszani a vidéken is.

Az első hatás már is jelentkezett abban a szervezetben, melyet a városi mintára báró Bohus István és Vásárhelyi Béla a megye számára alkottak. A megyei szabadelvű-párt középponti bizottsága minden esetre közvetlen eszmecserében lesz a városival, így annál intenzívebb erővel táplálhatják a vidéki bizottságokat irányzó gondolatokkal. Az alkalmas tér megvan hozzá. Itt e lap, a szabadelvű párt lapja, melyben mindenki helyet kap, kinek elmondani valója van, a mivel a közélet szabadelvű fejlődését elősegíti.

A vidéken pedig a legutóbbi gyűlésen kijelölt bizalmi férfiaknak meg kell alakítaniuk mentől, hamarabb a kerületi bizottságokat. Kár minden napért, amelyen az erők le vannak kötve. Mert a vidéken a bizottságoknak különösen fontos a hivatásuk. Minden tagja ott tartja kezét, ahol az élet ereje lüktet, hamar megérzi nemcsak azt, hol a baj, hanem azt is, hol lehet s jól ismerve a jeleket biztosan ajánlhat előző vagy javító orvosszert. A szabadelvű politikának akkor teszik a bizottságok tagjai a legjobb szolgálatot, ha vidékük közgazdasági és szellemi életének tényezőit gondosan tanulmányozzák s a maguk és a párt erkölcsi erejével növelik, a mi a nemzeti erősödés javára van, gyöngítik, pusztítják, ami kárára van. Az a politika a legjobb, amelynek a nép legtöbb hasznát látja, aki tehát hasznos tud lenni egy tettével vagy gondolatával, annak azzal ki kell lépnie. Különösen a megye keleti részén, a románok lakta vidéken lesz messze kiható fontosságuk a szabadelvű párt bizottságainak. Az utolsó megyei választások ugyan megmutatták, hogy

a román nép kis részben van csak az izgatóságok hatása alatt, de azért a téren mégis lesz tennivalójuk a bizottságoknak. Ha a középpontot és a párt lapját a vidék hangulatáról, szükségleteiről mindig kellően és gyorsan informálják, az erővel működő párt sok jogos kívánságot segíthet a teljesedéshez és sok elégtelenséget fojthat osirájába. Akkor pedig az önszó izgatóságok tiszter annyi tudománnyal mehetnek ki a jó vidékre, mint a mennyivel most dolgoznak, senki sem hallgat rájuk.

Az eleven erő, mely a város és megye szabadelvű pártjában fölgült és felszabadult, munkájában tehát a nemzeti állam ereje. Aki azért gondolataival és tetteivel a pártot erősíti, a magyar nemzeti élet föllendülésén dolgozik. Ez a munka pedig megéri a fáradságot, sőt azt is, hogy néhány senkit sem sebző tompa frázist szó nélkül hagyjunk.

SZÖLLÖSI ISTVÁN.

Bálok előtt.

Ma holnap itt a farsang, megkezdődnek a bálók. Hölgyeim! En mindenkor tisztelője voltam a női nemnek s szívesen hordtam sorsukat.

Vegyék tehát jó szívvel egy bálosásban megízült fiatal ember íntelmeit, a ki maga is a saját kárán tanult a legtöbbet.

Hölgyeim!

1. Az első tanácsom az, hogy minden fiatal ember ismerősüktől karácsonyi és újévi ajándékok fejében egy fogadalmat kérjenek. És ez az, hogy ők mindazonokon a bálokon, amelyeknek tulajdonát megjelölésükkel fokozni fogják, nem alkalmatlan bémulésnak adják magukat, hanem táncolni fognak. A ki fogadalmát megszegi, azt közsítsék ki kegyeikből.

2. A nem táncoló fiatalembereket (a kik tudni ilik nem tettek fogadalmat) első ízben a lajhár megtisztelő kifejezéssel intsek meg. A második intelem műszava legyen: „kiállhatatlan”. A harmadiké: „kiállhatatlan lajhár” és kegyvesztés.

3. Sohasem nevezsék a báli-heréket „bázirt”-aknak. Ezt büszkeséggel hallgatják és dicsőségek tartják. Bizony, dicső büszkeség is ez!

4. Figyeljenek a „báli-szerelmem” természetrajzára! Ez a Tisza-virág rokona. Gyorsan születtek, villámsebességgel él és hamar elpusztul.

5. Éppen ezért, ha egy fiatal embernek mégis valami emléket adnak szórakozottságból, vagy meggondolatlanságból, követeljük tőle, hogy azt a nadrág oldalzsebében helyezze el: — a frakk nadrágon t. i. nincsen zseb és így önök megmenekülnek a későbbi szemrehányástól.

Terka asszony önfeléd s óhajjal emlékezett vissza a nyiregyházi debüjére, hol az ő mostani alispán urát megszerezte. Ez az édes visszaemlékezés erős telepathia volt, mert ugyanakkor halk sarkantyú pengés jelezte, hogy valaki megállt előtte.

Kissé ijedten kapta fel földre szegzett tekintetét, melynek melegét egy délczeg kapitány fogta fel.

A kapitány setét bajusza alatt édeskésen mosolygott, Terka asszony meg nézte az arcot és kereste közte és az emlékei között az összefüggést. Hirtelen kapott aztán észhez, halkán, kérdően mondta:

— Pásztor Benő.

A kapitány kissé meghajolt és úgy válaszolt:

— Az nagyságos asszonyom, a szerelmes hadnagy.

Terka asszony megfenyegette nevetve:

— Remélem a kapitány már ki ábrándult a hadnagy számatüz-szerelméből?

— Vagy kitudja.

A kapitány engedelmet kért, hogy oda ülhesse melléje. Terka asszony örült, mert a Miklós feleségét az öreg nyugalmazott alispán vitte magával és mindenkit azzal állított meg: hogy láttak már szebb asszonyt a Thurzán kapitány feleségénél, leányát meg a tisztek egy kézből a másikba adták.

Ök ketten aztán jóízűen elbeszélgettek. Visszaidéztek egymás emlékébe azt a boldog nyiregyházi báli éjlet. Pásztor még most is restellette, hogy miképp tudott ő annak az ugratásnak felülni.

— Végre is, honnan tudjam én azt, hogy az a Kossuth-nota azért szól, hogy mi tisztek

onnan maga elől megugorjunk, azt meg plane dehogya is gondoltam, hogy az a Kossuth-nota a mit maga huzatott különösen az én elugrasszításomra volt tervezve.

— Pedig lássa, ha ekkor az a Bereczky Pali nincs ott, ki tudja, talán akkor maga most nem is alispánné, hanem az én . . .

Nem tudta befejezni mondatát. Ilma halálra fáradtan fordult oda szép anyjára, annak hűvös arcán csillapítva forróságát.

Pásztor Benő felállott, Terka asszony pedig mosolyogva szolt hozzá:

— A leányom . . .

Ilma csak most nézett a kapitányra és forró arcza mintha egy pillanatra elhalványult volna. Ez a kapitány volt a harmadik futam dicsőséges győzője, kinek az a büszkesége, hogy feléjük sem nézett, annyira fájt neki.

A kapitány sarkantyúi újra megcsendültek:

— Nagyságos kisasszonyom, kegyednek meg van előttem nagy szépségén kívül az az érdeme, hogy Thurzán Terka leánya. Én Pásztor Benő vagyok.

Ilma odanyujtotta kis kezét a kapitánynak és beszédes szemeit ráemelte:

— Nem értem önt ugyan, de igaza van, az én anyámnak leánya lehetni, igazi érdemem.

A mint rajongó szeretettel simult oda anyjához, Pásztor Beni kapitány csodálattal vette észre azt a bámulatos hasonlóságot anya és leány között. És amint pár pillanattal elmerengett a két arcz nézésében, szíve mélyében megmozdult egy régen alvó valami, a boldogság utáni vágyakozás, a szerelem színes világába való juthatás.

A lélek ez a néma vágya mintha nem is

6. Ha új ismerős kéri a „szív-négyest,” tagadják le ennek a létezését. De olyan konokul, akár a néppárt a stomfai választás galádságait.

7. A rossz tánczosokkal hitessék el, hogy kitűnő társalgók és tartsák fent maguknak a találkozásait a szünetre.

8. A rossz társalgót ösztönözés folyton táncra és a szünetek miatt küldjék pihenni.

9. A mindkét tekintetben gyarló földi lényeket mutassák be ismerőseiknek. Ezeknek adják azt a tanácsot, hogy cselekedjenek úgy mint önök.

10. Ha a papa egy báli ruhánál tovább nem pumpongható meg, a harmadik bál után bucsuzzanak el Karneváltól. Ez a maximum. Azután már legfeljebb kossorus leányokként viselhetik kosztümjeiket. E szabály különösen megszuvelendő.

11. A föntiek begyakorlására kiváló alkalom a kőri estélyek, piknik, balyus bálók stb. amelyek kosztüm tekintetében igénytelenek.

12. Az e szabályok ellen vétők az önérszetbe utköző vétséget követik el és a „csalódás” nevű érzellemmel bűnhődnek.

BIM.

Fóris Pistáról.

— Emlékezés. —

Arad, december 24.

„Es a komédiának vége van!” Az élet színpadja előtt, melynek háttérében három évtizeden át ezernyi, mozgalmas kép váltotta fel egymást pazar színpompában, lebukott a függöny.

S a mindig tapsra kész közönség nem arra emelte fel kezeit, hogy tetézésszájával lámpák elé szólítsa kedvenezét, hanem hogy imádkozzék.

Mert, aki még imént is a miénk volt, az halott, s a színház lámpái gyászfátyollal fedték.

Eiköltözött az élő a halottak közé, hogy halott testének magasan szárnyaló lelkét itt hagyja emlékezésül az élők között!

Fóris Pista egy évtizedet töltött a színpadon, s ezalatt az idő alatt színész volt, a szó legszorosabb értelmében. Oda volt a szíve nőve azokhoz a kopott deszkákhoz, melyeken otthonosnak adta, érezte magát, azokhoz a jól-rosszul megfestett díszletekhez, melyek keretét képezték az ő földi dicsőségének.

Nem is kívánczolt el soha a színpadról, s midőn már ugyyszólván haldoklott, akkor is

most, ebben a pillanatban jelentkezett volna, hanem régen, egy ugyanilyen báli éjszakán, mikor még hadnagy csillaggal a Thurzán Terkának udvarolt. A boldogtalan szerelmesek apathiaja lassan-lassan elnyomta szívében a szerelmet, de meg nem ölte. Most érezte, újra megmozdult az; mintha álom lett volna az a tizenhét-tizennyolc év, e között a két báli éjszaka között.

A leány lassan-lassan magához tért, szemé alázatos tekintettel pihent meg a kapitány arcán; a kapitány pedig remegő lélekkel gondolta: igen ennek kell lenni, ki azt a nagy fájdalmat boldogsággal kipótolja.

Az élesszemű Terka asszony pedig a leányos anya gyors áttekintésével értette meg ennek a két lénynek a gondolatát.

A néma, boldogságos merengést egy hevesen lélegző főhadnagy zavarta meg, ki Ilmát kiragadta egy turra. Ez az egy tur azt jelentette, hogy egy félóraig vissza se hozták.

A kapitánynak éppen ez kellett. Eleinte akadózva kezdte mondókáját, de végre is egy félóra múlva csak megkérte Ilma kezét.

Terka asszony hunczutkodva mondta:

— Hja, kedves kapitányom, ez a leányomtól függ. Ha ő akarja nekem nincsen kifogásom ellene.

A kapitány éppen kérni kezdte, hogy ő most nem tud beszélni, ő izgatott, de tegye meg helyette az anyja, mikor Ilmát éppen vissza hozták.

Terka asszonyban újra a régi leány-vér bízserget meg. Azt mondta a leányának:

— Te, Ilma, rólad beszélünk a kapitánynyal. Azt mondta, ha megkéred, hát hozzád megy — férjül.

Ilma egy darabig csak nézte a szólni nem

ARADI KÖZLÖNY.

Január hó 1-ével az „Aradi Közlöny” XI-ik évtolyamába lép.

A köztünk és tisztelt előfizetőink közt fennálló viszony feljogosít bennünket arra a kérelemre, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani, lapunkat továbbra is szíves támogatásukba részesíteni s azt ismerőseik, barátaik körében jóakarattal ajánlani kegyeskedjenek.

Ezt a kérelmet azon ígérettel intézzük olvasóinkhoz, hogy részünkről igyekezni fogunk minden lehető elkövetni arra, hogy az „Aradi Közlöny” minden kívánalmaknak megtegyen, hű tükre legyen társadalmi, politikai, kulturális, gazdasági mozgalmainknak s a közönséget ne csak szórakoztassa, hanem alapos hírszolgálattal bőven tájékoztassa minden nevezetes eseményről, ami a rohanó időben történik.

Ünnepi esztendő előtt állunk. A nemzet ünnepelni fogja ezredéves fennállását s a magyar sajtóra hazaifias nagy feladat vár: folyton ébren tartani az érdeklődést, buzdítani a nemzet apraját-nagyját és beszámolni az-ünnepnek sorozatáról, melyeket, úgy reméljük, semmi sem fog megzavarni e történelmi nevezetességű esztendőben.

Részünkről e hazafias feladat teljesítésében minden erőnkkel és tehetségünkkel kívánjuk egy részt a nagy nemzeti érdeket szolgálni, másrészt pedig lapunk közönségének méltó igényeit kielégíteni. Az ezeréves kiállításnak már is állandó rovata van lapunkban s kiterjed figyelmünk annak minden mozzanatára.

Lapunk iránya a régi marad: a *szabadelvűség zászlajának fennem lobogtatása* a szabadelvű párt szolgálatában, — annak a pártnak, mely a meggyőződés törhetlen erejével és bámulatra méltó kitarásával legutóbb is oly nagy, az egész haza boldogulására kiható reformoknak szerzett diadalt.

A liberális eszmékért lelkesülő közönség örömmel tapasztalhatta azt a megújítást, azt a biztató fellendülést, melyen az *aradvárosi és aradmegyei szabadelvűpárt* nemrégiben átment. Ez a két nagy testület valósággal új aera alatt áll. Helyi társadalmunk legkiválóbb alakjai léptek azok élére, tetterős, lelkes gárda támogatja őket munkájukban, a melylyel mindkét párt igen szep és nemes missziót van hivatva teljesíteni. **Az aradvárosi és aradmegyei szabadelvűpárt új évtől kezdve az „Aradi Közlöny” körül csoportosul, mely a pártnak hivatalos organuma, szószólója lesz.** Ez a körülmény lehetővé teszi azt, hogy az „Aradi Közlöny” tartalmában gazdagodjék, nagyobb anyagi áldozatokat hozhasson a lap emelése érdekében s ezen uton a szerkesztőség és kiadóhivatal olyan újságot adjon a közönség kezébe, mely a fővárosi lapokkal is kiállja a versenyt.

A mint t. olvasóink tapasztalhatták, már több idő óta kiváló gondot fordítunk *távirati és hírszolgálatunkra*. Ezentul még *bővebb távirati rovatunk lesz* s értesüléseinket a legjobb és legmegbízhatóbb forrásból merítjük. Közönségünk óhajtatásának vélünk abban is megfelelni, hogy nemcsak a hazai és külföldi eseményekről, de a budapesti életről is a *fővárosi lapokat megelzőleg* adjuk a fontosabb és érdekesebb híreket. Ugy véljük, hogy ma már a vidéki napi sajtó létjogosultságát jó részt a hírközlés gyorsasága adja meg. Az „Aradi

erőszakkal kellett elvonszolni a muzsa-temp-lom belsejéből.

Ő akart. Akaratait nem tudta megtörni a roncsoló kór sem, s Főriss végső percei előtt is az maradt lelkében, aki volt, midőn még a friss egészség duasztotta erőt, az élet érzete művelte reményeit.

Csak hogy a halál nem alkuszik, s nem válogat az ő áldozatai között! . . .

Egy csapással letarolja egy élet összes virágait.

Pedig annak az életnek, melyet Főriss megfútott, voltak virágai, télt belőlük életében az elismerés, halálában az emlékezés kezo-rújára is.

Rövid tíz év alatt Főriss el tudta érni művészetében azt a magaslatot, hogy joggal helyet követelhet magának a színészet-történelem nagyjai között. Művész volt ő szó-azoros értelmében, s minden porozikájában — magyar.

S est nem kettős predikátumának figo-tatásával mutatta meg, hanem tettével, melyek méltók voltak nevéhez, egyéniségéhez, nemes szívéhez.

Ő mindenkit szeretett. Szerette barátait; ellenségeit még jobban, gyűlölte a kétszinti alattomos embert, örült kartársai sikerén, de irigykedni nem tanult, segített a szűkölködőn érdek nélkül s nem várt viszonzást amazoktól soha.

Művészetében az önállóságra építette minden sikerét, soha sem túltott de mindig ne-vettetett.

Egy végnélküli, a végén fájdalomban fördő mosoly volt az ő élete, melyet kedélyének napsugara aranyozott meg, lelkének melege táplált tartott fenn az utolsó pillanatáig . .

S a mikor ez a mosoly megfagyott! az ajkán, akkor éreztük, mi vészett el azzal, hogy „a komédiának vége van!” — hi —

IDŐJÁRÁS.

Légnyomás: reggel 7 órakor 761.0 milliméter. délután 2 órakor 762.0 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 0.5, délután 2 órakor C° + 2.0. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor EN. 3. délután 2 órakor K. 3. Felhőzet: reggel borult, délután borult. Csapadék az utóbbi 24 órában: 7 milliméter.

IDŐJOSLAS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható

— Deczember 25. —

Hőszűnyedés. — Keleten csapadék.

tudó kapitányt, aztán daczosan azt mondta az anyjának:

— Ha ezt mondta, úgy tartsa meg magát, nekem nem kell. Nem tudom különben, anyácskám, hogy lehet ilyenrel tréfálni.

A végén majd elszirta magát, aztán belekapaszkodott egy ott lábatlanokódó dzsentribe és ott hagyta őket.

Pásztor Benő most aztán magához tért, nem is szólít Terka asszonynak, hanem szaladt Ilma után. Szinte erőszakkal vette ki a leányt a dzsentri kezéből.

Az felcsapta a monokliját és kezdett rikácsolni:

— Kérlek, kérlek, hogy merészkedel.

Pásztor indulatosan vágta vissza:

— A mennyasszonyomhoz talán csak van jogom . . .

Mikor aztán egyedül maradtak, hangja meglágyult és szerelmesen kezdett beszélni:

— Ilma, hallgasson reám . . . A végén már egész össze olvadt a két alak. Ilma halkán mondta:

— Bele haltam volna, ha nem szeret.

V.

Szabolcsmegye alispánját sürgöny verte fel reggeli álmából; az asszony sürgönyözött:

„Ilmát megkérte Pásztor Benő kapitány, a Hadik huszároktól. Most lett kamarás és egy agg nagybácsijának van százezer forintja. Ilma fülig szerelmes. Terka.”

Közlöny» feleslegessé teszi bármely fővárosi lap járatását, mert minden reggel kimerítően hozza az olvasóközönség tudomására mindazt, miről a budapesti lapokból csak késő délután értesülhet.

A helyi események megírásában továbbra is a *tisztesség* lesz a jelszavunk. A *családi életet* szentélynek tekintjük, melyben egynemely szenczáczió-éhes vidéki lapnak azt a durva tempóját, hogy tapintat nélkül, pusztán a szenczáczió kedvéért, mindent dobra üt: mi nem követtük s ezentul sem fogjuk követni.

Kiváló gondunk lesz arra, hogy *Aradváros, Aradmegye s a környék* minden érdemesebb mozgalmáról részletes s a való-lónak megfelelő tudósításokat hozzunk. — *Vidéki levelezőink* számát gyarapítottuk, a kik tőlük telhetőleg hozzá fognak járulni *hírvivatunk* élénkítéséhez.

Vezércikkeinket a jövőben is helyi, jótollu munkatársainkon kívül kiváló fővárosi publicisták írják. Különös sulyt fektetünk arra, hogy Arad és a megye érdekeiért ebben a rovatban is minden nevesebb kérdésben küzdterre álljunk.

Tárcza-rovatunkat a budapesti iról gárda számos kitünősége fogja gyakorta felkeresni s pompás, szórakoztató közleményekkel gyönyörködtetni kivált *hölgyolvasóinkat*.

Még egyszer kérjük t. előfizetőinket, hogy előfizetéseiket mielőbb megújítani s lapunkat ismerőseik körében jóakarattal ajánlani sziveskedjenek.

AZ „ARADIKÖZLÖNY”

előfizetési ára:

HELYBEN,		VIDÉKEN,	
házhoz hordva:		postán küldve:	
1 évre	12.—	1 évre	14.—
1/2 évre	8.—	1/2 évre	7.—
1/4 évre	3.—	1/4 évre	3.50
1 óra	1.—	1 óra	1.20

HIREK.

Deczember 25. Szerda. Róm. kath. naptár: Nagykarácsony. — Protestáns naptár: Nagykarácsony. — Görögkeleti naptár (deczember 18.): Eusztrát. — A nap két 7 óra 49 perczkor, nyugszik 4 óra 12 perczkor.

Deczember 26. Csütörtök. Róm. kath. naptár: István vértanu. — Protestáns naptár: István vértanu. — Görögkeleti naptár (deczember 14.): Trzus. — A nap két 7 óra 49 perczkor, nyugszik 4 óra 12 perczkor.

Deczember 27. Péntek. Róm. kath. naptár: János. — Protestáns naptár: János. — Görögkeleti naptár (deczember 15.): Eleuther. — A nap két 7 óra 49 perczkor, nyugszik 4 óra 18 perczkor.

Szabadságharosi emléktárgyak országos mazenma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölossey-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

Deczember 27. Aradváros iskolasszéknék ülése délután 4 órakor.

Január 4. A Kölossey-egyesület felolvasó-estélye 1/2 órákor (Városháza.)

Karácsonyi mellékletünk.

Lapunk a kettős ünnepre gazdag szépirodalmi részzel jelenik meg, a melyben olvasóink kellemes szórakozást találhatnak az ünnep csendesebb óráira. Mellékletünk tartalma a következő:

1. Fagyos világ, költemény; írta: **Pekry Károly**.
2. A szerelem drága; írta: **Kozma Andor**.
3. Sörténet az első emelet; írta: **Tömörkény István**.
4. Igasság; írta: **Vértessy Gyula**.
5. Felment a klubba; írta: **Lázár Béla dr.**
6. A Bachanál; részlet Hammerling „Ahasver Rómában” című költeményéből, fordította; **Horvát (Horovitz) Lipót**.
7. Ujalume; írta: **Kabos Ede**.
8. Jó barát; írta: **Róz Jenő**.
9. Kubik-munkán; írta: **Cserzy Mihály**.
10. Nyugalom, költemény; írta: **Kisteleki Ede**.

11. Téli árny és karácsonyi fény, rita Boy-Ed Ida; fordította: Ursicz Darinka.
12. Az elveszett kics; írta: Gabányi Árpád.
13. A tót- király, mese; írta: Csik János.
14. Megtört büszkeség; írta: Pintér Imre.
15. Fájdalom, Eichendorff után; írta: Mérő Károly.
16. A gyermek; írta: Bíte Pál.
17. Vezeklés; írta: Pont.
18. Templom és gyár, költemény; írta: Rudnyánszky Gyula.
19. Modern Werther; írta: Szöllösi Zsigmond.
20. György ur, beszély; írta: Fernand Vandérem; fordította: Papp Dezső.
21. Öt ezer év művészete; írta: Cornelius.
22. Thérèse bosszúja; írta: Marczel L'Haueroux. (Fordítottás).
- A főlap tárczájában:
23. Dalok, költemény; írta: Hrabovszky Lajos.
24. Az alispán kizasszony; írta: Kosztka Mihály.

— **A szerkesztőség új helyisége.** Az „Aradi Közlöny” szerkesztősége nagyobb és kényelmesebb helyiségbe költözött. A redakció most is az arad-csanádi egyesült vasutak palotájában van, hanem annak udvari pavillonjában, hol ezeltűt a kerületi betegsegélyző pénztár helyiségei voltak. Ehhez a bemenet nem a városháza felől, hanem a József főherceg utcái bejárón át vezet. Midőn ezt tudomásul adjuk, figyelmzettük lapunk barátait s a szerkesztőséggel összeköttetésben levő t. közönséget, hogy az „Aradi Közlöny” szerkesztősége már a mondott új helyiségben található fel.

— Lapunk legközelebbi száma a karácsonyi ünnepek miatt szombaton, folyó hó 28-án reggel jelenik meg.

— Személyi hír. Szathmáry Gyula kir. tanácsos, alispán a karácsonyi ünnepeket Pécskán tölti Szathmáry Géza plébános házában.

— Olvasóinak, munkatársainak boldog ünnepeket kíván az „Aradi Közlöny” szerkesztősége.

— **Karácsony.** Ma és holnap van karácsony, a szeretet misztikus szép ünnepe. A három napkeleti bölcsnek ezen a napon, a balaámi jóvendölés szerint, egy fényes csillag jelenik meg az égen és ime, a csillag, melyet láttak vala napkeleten, előttük méne, mignem oda eljutván, megállapodik a hely fölött, hol gyermek vala, s megtalálták így Jézust, az Üdvözítőt, a Megváltót, a „főként Messiást.” A hajnal-csillag ma is megjelenik az égen s figyelmezteti a keresztény világot, hogy emlékezzék a Jézus születés napjára és ünnepelje meg azt boldog örvendezéssel. És ünnepelünk... Ünnepe van, örömnépe minden háznál. Nagyon boldogtalannak kell lennie, aki még a mai napon sem talál örömet. Zugsak a templom harangjai, zeng a dicsőítő, hálaadó ének és föl jut az Ur színe elébe, hol ott egyesül az angyalok karával. Dicsőség az egekbe Istennek! Templomba emberek, imádkozni! Dobjátok el bűneiteket, gyöngeségeiteket. Legyen ezen napon mindenkinek a lelke tiszta, hogy méltó legyen az isteni gondolatra, amely Megváltót küldött nekünk a mai szent napon. Vetkezzétek le a salakot, a szeretetlenség az önzés páncélját. Ha voltatok, ma ne legyetek képmutatók, akik örömet imádkoznak fönnállva a gyülekezetben, az utcák sarkán, hogy látassanak, hanem menjetek szép csendesen az oltár elé s imádjatok láthatatlanul, leborulva a szeretet nagy Istenét, mert O azért lát benneteket és tudja, mi van szíveitek rejtekében. Adjon Isten boldog karácsonyt mindenkinek!

— **Karácsonyi misék.** A minoriták aradi templomában ma reggel 8 órakor az első isteni tiszteletet Szikra Lénárd lelkész tartja. Fél 10 órakor Csák Ozirjék rendfőnök szent beszédet mond. Ezt követi 10 órakor az ünnepélyes zenés mise, melyen ugyancsak a rendfőnök fog fényes segédlettel cselebrálni. Holnap, karácsony másnapján reggel 8 órakor Brogyány Kázmér lelkész mond misét, fél 10 órakor pedig Takács Vida lelkész predikál. 10 órakor az ünnepélyes nagy misét Ballay Adám házfőnök tartja. Az ev. ref. templomban délelőtt 10 órakor Csócsi Imre lelkész tart ünnepi istentiszteletet, azt követi az Urvasora osztás. Az ág. hitv. ev. templomban Frantz Lajos lelkész tart ünnepi istentiszteletet és mond egyházi szónoklatokat.

— **A királyné születése napja.** Messze idegenben időző királynénk születésének tegnap volt az év fordulója. A mily csöndes és mély az egyetlen fiu kora halálát gyászoló királynénk fájdalma: de épp oly mélységes érzeléssel ünnepelte meg az ország népe is az évfordulót. Még Budapestén sem volt ünnepi istentisztelet, hanem a budavári Mátyás templomban reggel 9 órakor csöndes misét mondtak, délután 5 órakor pedig litánia volt áldással. Az ország hivatalos köreiből sem ke-resték föl Erzsébet királynét gratuláló és hódoló iratokkal, kívánsága szerint. A parlament ez okból már megelőzőleg jegyzőkönyvében fejezte ki jó kívánságait.

— **Újabb főispán-jelöltek.** A verseczi főispáni állást hir szerint legközelebb betöltik. A Fehértemplom és Versecz városok közt a kir. törvényszéki székhely kérdésében folyó harc egyrészt és másrészt az a körülmény, hogy dr. Molnár Viktor temesi főispán már különben is két törvényhatóság főispánja, lehetetlenné tették azt a megoldást, a minőt Pancsova városra nézve találtak, hol tudvalevőleg Bónay Jenő torontálmegyei főispán bizatott meg a főispáni teendőkkel. A „Tem. Ztg.” értesítése szerint Seemayer János verseczi polgármesteren kívül három komoly jelölt van erre az állásra kombinációba véve: Jovanovics István országgy. képviselő, Deschán Achill alispán és Pálffy Elemér orsz. képviselő.

— **Műkiállítás Aradon.** Sok érdekes műkincset lehet a budapesti műcsarnokban látni, azaz a kiállításán azonban, mely a jövő hónap 11-én este a „Fehér Kerest” nagytermében megnyílik a budapesti nem versenyezhet. A legjobb festőművészek, magyarok és külföldiek képviselve lesznek képeikkel, melyekről nem frázisként mondják, hogy élőképek. A műkiállítást az ifra-elita négyesület rendezi, melynek nevében Gál Gyula, a szintársulat finom érzékű rendezője intézkedik. A boldog rendező már a minap összeállította a „vázlatokat” a rendező bizottság elnökének: Éles Arminné lakásán. Elragadtatással beszélnek a vázlatokról melyeket Arad legszebb leányaiból és asszonyaiból állított össze. A szép Dubarry, a bájos Gretchen, a szende Lotti, a galambetető Lili, az „édes óra” édes asszonya, kaczer zsidó leány, az „Ellenállhatatlan” kedves apróságai, aztán a különböző népek lányai: a méla magyar, a gyújtó szemű spanyol, a szilaj cigányleány, az érdekes elzászi és a többi mind felvonult, kérdezt, felelt és töprengett a toilletteről s a — biztos hatásról. A rendezőbizottság tagjai nem töprengtek, hanem mosolyogtak a biztos sikerre gondolva. Hozzáképzelték még ehhez a képhez azt a sok viruló leányt és menyecskét, a ki a tombolóhoz, a pezsgős pohárhoz, az emléklap kiadóhivatalához, a galamb postához, a virágkosarakhoz fogja csalogatni a bűvölet hatása alatt paza-

rul áldozó férfiakat. Aztán az a kis pajzán leány, aki az egyik szemével sir, míg a másikkal nevet a „Mézes hetek” menyecskejéként s a babakép befejezéséül olyan viruló egészét alkotnak a milyen gazdag színekben nem is lehet másut kiállítás, melyben a szépnek hódolnak. Pedig ezek csak a játszó színei, hát még a nézőké?!

— **Ezer forintos alapítvány.** Nagyon nemes módon örököltette meg a nevét Lilienberg Sándorné urnő Pankotán. Mint levelezőnk írja, Lilienberg és neje a napokban [végleg elköltözött Pankotáról Aradra. Ezen alkalomból Lilienbergné urnő ezer forintot tett le egy, Pankotán alapítandó jótékony négyesület-czéljaira. A nemes tett önmagát dicséri. A pankotaiak valóban sajnálják, hogy a jótékonyt oly szépen gyakorló család végkép elhagyta kis városukat. A négyesület az alapítandó intenczióhoz képes legközelebb megalkal.

— **Arviz előtt.** Aradmegye több községében védekeznek már a várható tavaszi áradással szemben. Pankotán — mint nekünk írják — a városban s a határon átfolyó patakot, melynek kiáradása az idei tavasszal oly sok bajt s tetemes károkat okozott, a község nagy költséggel szabályozza. Az uradalom területén maga az uradalom végezteti el a munkát.

— **Megfellebbezett jegyzőválasztás.** Hirtadtunk már a szentleányfalván megejtett jegyzőválasztásról, s annak eredményéről, nemkülömben arról is, hogy Nenkov Ferenc megválasztását a kisebbségben maradt ellenzék meg akarja felebbezni. Az ellenzék akciója ma már faktum, amennyiben a felebbezést tegnap be is nyújtották Nenkov ellen. Azonban maga a kérvény annyira magán viseli a czélzatos erőszakoskodás jellegét, hogy szólni sem lehet róla. Indokolásul azt hozza fel a kérvény egyik pontja, hogy a megválasztott jegyző fegyelmi eljárás alatt van, holott Nenkov — saját tudomásunk szerint is — jelenleg Arad sz. kir. városának szolgálatában áll, s mint buzgó, használható tisztviselő teletteseinek elismerését érdemelte ki. Külömben bizalommal tekintünk a felebbezés elintézésére elé, amennyiben tudjuk, hogy a szentleányfalvi képviselőtestület többsége, élén Scondy Géza lelkésszel, Nenkov mellett foglal állást.

— **Alapítvány Főriss emlékére.** Az „Aradi Hírlapírók és Írók Köre” kiváló tagjának Főriss Pistának ravatalára szánt koszoru helyett tíz forintot adományozott a Leszkay-egylet árvái javára. Ez a tény azt az eszmét keltette a közönség körében, hogy e letétet időnként növelje, s ezuton egy Főriss-alapot teremtsen, melyből évenként egy-két árva gyermeket lánson el meleg ruhával. Az egyéb koszorukból fenn maradt összegeket egyesek már fel is küldték az egyesületnek. Az igazgató pedig a színházi engedélyes jegyekből befolyó összegek egy részét a Főriss-alaphoz fogja csatoltatni, melyet külön is kezel a jövőben a Leszkay-egylet. Így egygyel több a mód, melylyel az amugy is felejtethetlen Főriss Pista emlékét megőrizni igyeksenek azok akik hozzája közel állottak.

— **Hajtóvadászat a megyében.** A Sulkovszky hercegi uradalom tegnap és tegnapelőtt Pankotán fényes hajtóvadászatokat rendezett, a melyen Aradról is többen vettek részt. Eddig mintegy 150 nyul esett zsákmányul a nimródoknak.

— **A színészek jótékonyága.** A jótékonyágáról ismert színész, művésznép könnyen vesz el a saját garasából, hogy a szűkölködőknek juttasson belőle. Ezt bizonyítja az a jótékonyági egyesület, mely Leszkay társulatának kebelében fennáll, s évente gya-

korolja az emberbaráti szeretetet. Az idén is husz aradi, tíz nagyváradai gyermeket ruház fel az egyesület, ma délelőtti közgyűlése után. Az ünnepély délelőtt 11 órakor kezdődik, a színpadon, s arra az emberbarátokat, s a nagyközönséget szívesen látja az egyesület vezetősége.

— Uj irnok a vármegyén. F á b i á n László főispán tegnap vármegyei irnokká ki-nevezte A b r á h á m Gábort. Az új irnok működését az új évben kezdi meg.

— Egy karácsonyfa ünnepélyhez. Az aradi polgári jótékony nőegylet árvaházában lefolyt karácsonyi ünnepélyhez — melyről tegnap hoztunk tudósítást — adományokkal járultak: özvegy P u r g l y Jánosné (diós, mákos putkó, szalonna, 20 drb szappan), B o r o s Beniné (egy kosár alma), K r i s t y ó r y Jánosné (20 darab kalács), J á n o s s y Mihályné (egy kosár alma), T i s z t i Lajosné (egy kosár dió), ösv. K o s z t o l á n y i n é (6 pár harisnya) urnök s F e h é r Gyula (csukorkák és füge), N y á r y Vilmos (50 drb. diszkarton, 1 kg. csukor) s D e n t s c h Testvérek (1 vég. barchet) urak.

— A gőzkazánok megvizsgálása Aradme-gyében. A gőzkazánok megvizsgálását mind-ezideig a megyékben az állam építészeti hiva-talok végezték. Arad megye közigazgatási bi-zottsága a napokban kapott a kereskedelem-tügyi minisztertől egy leiratot, mely máskép intézkedik ezentul a gőzkazánok megvizsgálásáról. Az állam építészeti hivatalokba ugyanis egy-egy szakképzettségű gépészmér-nököt nevez ki a kereskedelemügyi miniszter, ki ezen resortot ezután végezni fogja. Az aradi állam építészeti hivatalhoz e munkakör végzésére S t e n g l Andor gépészmérnököt már ki is nevezte a kereskedelemügyi minisz-ter, ki az Arad-, Csanád-, Hunyad-megyékben, valamint Arad város területén levő gőzkazá-nok megvizsgálását fogja foganatosítani.

— Alkotmányos élet Pankotán. P a n k o t a egyhangu osendjét — írja levelezőnk — al-kothmányos élet, korteskedés teszi ez idő sze-rint mozgalmassá. A napokban lesz ugyanis a képviselőtestület tagjainak, bírónak, árva-gyámnak, esküdteknek stb. választása. A választást általános korteskedés előzi meg s már eddig is minden állásra egész sereg új jelölt nevét hozták forgalomba. A választást P á r i s Gábor főszolgabíró fogja vezetni.

— A sáros gyalogjárók. Kétségtelen, hogy nincs bosszantóbb, mintha a gyalog- vagy ép-pen az aszfaltjárók sárosak. De azért a rend-őrséget okozni nem lehet — mint azt egyik lapársunk tette — mivel a rendőrség igenis fizikai erejét meghaladólag ügyel a köztisztaságra, de természetesen nem érhet el kellő eredményt, hogyha maguk a háztulajdonosok közönyösségükkel megbénítják emennek ener-giáját. Azért hát a háziuraktól kér-jünk egy kis jóindulatot, ha annyira a szívnükön viseljük a tiszta gyalogjárót.

— Névmagyarosítás. Kiskoru M o s k o v i t s Agoston aradi illetőségű s ugyanot-tani lakos vezetéknevének „Mohos“-ra kért átvál-toztatását a belügyminiszter megengedte.

— Még egy egyesület Pankotán. A p a n k o t a i polgárság nagy része — írja levele-zőnk — abban fáradozik most, hogy egy ön-segélyző, krajczáros szövetkezetet alapítsaon. Az eszme mindenütt tetszéssel találkozik s ebből ítélve, megvalósulása legközelebbre vár-ható.

— A főkapitány köszönete. B a u e r Gyula a polgári menház és az aradi szegények házá-ban elhelyezettek részére egy-egy kiló szivarvé-get, ösv. S t e i n i t z e r Anna pedig a szegé-nyek háza javára öt forintot ajándékozott. Az ér-dekeltek nevében e helyütt mond köszönetet a fő-kapitány.

— Köszönetnyilvánítás. Ösv R ó t h Mórné urnő ravatalára szánt kossoruk megváltása fejé-ben egyletűnk Menházalap javára Dr. G o l d s i e h e r Lajos ur és neje Pécskáról 6 frtot voltak szívesek adományozni mely nemesszivű adományért ezennel hálás köszönetünket nyilvánítjuk. Az első aradi betegsegélyző és temetke-zési egylet nevében az Elnökség.

—x— Singer L. S. tekintélyes aradi keres-kezőnek amerikai varrógépek, vasbutor és pénz-szekrények gyári raktára e helyen is felhívjuk a tisztelt közönség figyelmét. Az üzlet a „Nádor“ szálloda mellett van s egyike a legsolidabbak-nak, hol a közönség pontos kiszolgálásban kitűnő és tartós árukat kap. A községek 25 százalék en-gedményben részesülnek.

Karácsonyi és újévi ajándékok

olcsóságuknál fogva

a következő sorsjegyek ajánlhatók:

„Jószív“-egyesületi sorsjegy

évenként 3 huzás

főnyeremény 20,000 forint.

mai árfolyam 3 frt 10 kr.

magyar vöröskereszt-sorsjegy

évenként 2 huzás

főnyeremény 20,000 forint,

mai árfolyam 10 frt 40 kr.

Bazilika-sorsjegy

évenként 2 huzás

főnyeremény 20,000 forint,

mai árfolyam 7 frt 15 kr.

Továbbá ajánlunk:

Hitelsorsjegy igérvényeket

huzás január hó 2-án,

főnyeremény 150,000 forint.

Egy igérvény ára 5 frt 50 kr.

Minden az országban forgalomba hoz-ható sorsjegyek szorosán a napi árfolyamon kaphatók.

Videki megrendelések pontosan és bérmentve teljesíttetnek.

A Gazdasági Bank

részvénytársaság

váltó-üzletében

Aradon, Andrásytér 19. szám.

(A polgári takarékpénztár új palotájában.)

HYMEN.

Wenkheim Dénes gróf dobozi nagybirtokos a napokban jegyezte el W e n k h e i m F r i g y e s gróf kisjénői országgyűlési képviselő, aradmegyei nagybirtokos és neje, W e n k h e i m Krisztina grófnő kedves leányát, R i k a gróf-kisasszonyt.

Schreiner József osztoleki tanító folyó hó 29-én köt házasságot Aradon B u z á k i Emil aradi polgár kedves és bájos leányával E l v i r á v a l.

GYÁSZRÓVAT.

† Schneeberger Albertné korai elhunytáról vettük őszinte részvételt az alábbi gyászlapot: Schneeberger Albert saját, ugy gyermekei, Gizella és Albert, valamint anyósa, testvérei sógor és sógorónői, nemkülömben számos más rokonai és jóbarátai nevében is, fájdalomtelt szívvvel tudatja forrón szeretett neje, édes any-juk, leánya, sógoronőjük és rokonuk S c h n e e b e r g e r Albertné szül. Kebely Gizellá-nak, folyó hó 24-én, d. e. 10 órakor, életének 30-ik s boldog házasságuk 14-ik évében, a ha-lotti szentségek ájtatos felvétele után, hosszas szenvedés következtében történt gyászos ki-múltát. A boldogult hűt tetemei folyó hó 25-én, d. u. 2 órakor fognak Haltér 6. számú

saját házában beszenteltetni és onnét Uj-Ara-dra szállítva, az uj-aradi rom, kath. sírkertben örök nyugalomra tétetni. Az ongesztelő gyász-mise áldozat december 27-én, d. e. 9 órakor fog az uj-aradi plébánia templomban a Min-denhatónak bemutatatni. Béke poraira!

EGYLETEK, TÁRSULATOK.

(*) Az első aradi betegsegélyző és temet-kezési egylet elnöksége csütörtökön azaz folyó hó 26-án délután 4 órakor irodája helyiségében (Sza-badságtér 11. szám I. emelet) választmányi ülést tart, mely alkalommal új tagok is felvétetnek. Az elnökség.

(*) Az aradi szabómunkások szakegylete január 5-én vasárnap, ujterem-utczában, Fürst Béla ve déglő helyiségében értekezletet tart, melyre az összes szaktársak tömeges megjelenésre felkértenek. Az elnökség.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVESZET.

A színház műsora:

Szerda (december 25.) Délután: A szókimondó asszonyság (Madame Sans-Gene) színmű. Este: Hunyadi László, opera.

Csütörtök (december 26.) Délután: A csigány, népszínmű. Este: Az új honpolgár (Goldstein Szám) életkép.

Péntek (december 27.) Tosca, dráma.

Szombat (december 28.) A kaméliás hölgy, színmű.

Vasárnap (december 29.) Délután: Szóvik a di-rekció, bohózat. Este: Bányamester, népszínmű.

Az aradi színházi butorok.

— december 24.

A színházi reценziók oly annyira szük-keretűek — már csak helytekarítás tekintetéből is — hogy ott nem terjedhet ki mindenre figyelmünk. Pedig nagyon sok oly viszás do-log van az aradi színház nézőterén és színpa-dán, melyre olykor-olykor rámutatni égető szükség.

Ha malícia vezetné tollunkat, akkor há-lás téma volna a színházi előcsarnokban lévő ruhatár mizériája. Mert azt senki sem mond-hatja távolról is kellemes dolognak, hogy a melegre fűtött színházból kijövő többé-kevésbé felhevült publikum a jéghideg felöltő-ket kénytelen fölvenni. Vagy ott van a czuk-rászat fegyelméletlen rendezere, hol a süte-ményeket eléggé szurtos fiuk hordozzák és hangos kínálásaikkal vagy Gabányi Kakasül-lő-jét, vagy holmi nyári hippodromok nivóját juttatják eszünkbe.

De nem szörszálhasogatás a mi kenyere-rünk.

Komoly tárgy az, melyről szólanunk kívá-nunk, s melyre e helyen hívjuk fel a műve-zetőség figyelmét. Ez a komoly tárgy, sebes-hető része a társulat technikai felszerelésének: a hiányos színházi butorzat.

Vannak egyes olyan ösbutorok a színházi kellékek között, melyeknek szereplése már szinte komikai hatást gyakorol.

Nagyon ismerős a színházi közönség előtt az a czirada nélküli, fényezett (fény nél-kül) íróasztal, mely ép oly helyet talál a Vas-gyáros egyszerű szobájában, mint Rysor gróf pompás termében. Hanem ezzel még nincs be-fejezve az íróasztal szereplése, ott van az min-denütt, hol nyomor és gazdagság, gőg és alá-zatoság üti fel tanyáját.

Egy angol lord lakosztályában épen olyan otthonosan érzi magát mint egy hét szilvafás magyar dzsentri szobájában.

Hát azt a piros plüs diványt, mely tán a színház egésekor jobb idöket is látott, ki ne ismerne. Ez valóságos hézag butor, mert ha a nápolyi királyné szalonjában van még egy üres hely, ugy oda okvetlen a vörös di-ványt helyezik.

Pedig félelmes valami ez a vörös szörnye-teg, a melyik megtépett rojtjaival és kopott szájeivel, mint fenevad tekint szét selymes ru-háju színpadi márkik, hercegnők és kasszi-rczott királyok között.

Mint kedves speozialitásokat kell felemlí-tenünk azokat a szörnyü piszkos jutta-függö-nyöket, melyek lógjanak bár a kézműves vagy a herceg ablaka felett mindig a féltékeny sze-relmes elrejtésére szolgálnak.

Es azok a konvencionális sárga atlasz szövetű, minden montirozás nélküli butorok, melyekre csak nagy lelki télelemmel lehet a színésznek leülni, mert valamennyinek lába podegrás.

Es mindez miért? Mert a direkció pár forint kimelése végett nem köt alkut — mint

tették azt azelőtt — egyes butorgyárosokkal kik a szükséges butorokat szállították, illetőleg arra az estére kikölcsondították.

Pedig tessék megszívlelni, hogy sokszor nem elég az illúzió felkeltésére a színész bármilyen hatásos deklamációja, szükséges ahhoz még a kellő keret is.

Ez pedig hiányzik jelenleg az aradi színpadon.

* Az aradi nyári szezon. A színészek körében — nem Aradon, de másutt — nagy a zugolódás, amennyiben az igazgatók nem akarnak a jövő év nyarán társulatot tartani. Leszka y András ezzel szemben mást tesz és pedig dicsőretre méltót. A nyári folyamán is Aradon marad, azaz virágvasárnap után is játszani fog egy megkisebbitett vígjátéktársulattal és pedig hetenként háromszor. Repertoárja a jelesebb vígjátékokból, újabb boházatokból fog állani, időközben pedig majd felléptet egyes idegen művészeket, művésznőket, akik vonzerőt képesek gyakorolni a közönségre. Ezzel kettőse ozélt ér el a direktor, míg egyrészt megmenti magát a nagyváradi bizonyos deficittől, a színészeinek nyugalmas otthont biztosítva a huzakodás zavarai nélkül, addig másrészt láthatós formában pendíti meg, s erős lépéssel viszi előbbre az aradi színiélet állandósításának ügyét.

Karácsonyi és újévi ajándéku

1896.

évi veretű aranyok,

valamint

10 és 20 koronás aranyok

alulirotnál kaphatók

Hitelsorsjegy-igérvények.

Huzás január 2-án.

Főnyeremény: 150,000 forint.

Egy igérvény ára 5 forint 50 kr.

bélyeggel együtt.

Eredeti sorsjegyek a napi árfo-

lyamon.

A magyar osztálysorsjáték huzása a 1 kihuzott sorsjegyek általam kifizettetnek.

Wallfisch Armin,

bank- és váltóüzlete Aradon.

ALAPITTATOTT 1875-ben.

Telefon-szám 129.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítettek.

TAVIRÁTOROK

Ujévi üdvözetek az udvarnál.

Budapest, december 24. (Saj. tud. táv.) A királynak kifejezendő ujévi üdvözeteket december utolsóján esti nyolcz és tíz óra között Apponyi Lajos gróf és neje együttesen átveendő a budapesti királyi palotában.

Kasits nyugdíjazása.

Budapest, decz. 24. (Saj. tud. táv.) Fejérváry Kasitsnak a Nemzeti Ujság-ban hozzá intézett nyilt levele a Bud. Tud.-ban közzétett nyilatkozatában a közönségre bizza, vajjon a levél tartalma nem igazolja e eléggé írójának a betegség miatti ideiglenes nyugdíjaztatását.

A kőbányai rémitgetés.

Budapest, decz. 24. (Saj. tud. táv.) A kőbányai állategészségügyi hivatal főnöke tudósítónk kérdésére kijelentette, hogy Kőbányán ez idő szerint s e r t é s v é s z r ő l s z ó s e m l e h e t. A fölmerült egyetlen eset az, hogy egy sertés-szállítmány kirakodásánál egy sertés lezuhant és azonnal megdöglött. Kétségtelen, hogy az esés okozta a halált, ámde a hullát felboncolták és abban némi nyomát a kiállott és már elmúlt betegségnek megtalálták. Ez azonban nem sertésvész, és azzal nem is téveszthető össze.

Milliók a bankoknál.

Budapest, decz. 24. (Saj. tud. táv.) Lukács pénzügyér a bankoknak 6—8 milliót bocsát rendelkezésére, az osztrák-magyar banknál levő 10 milliót tovább hagyja banknélküli kölcsönök fedezésére.

Ujabb krach.

Budapest, decz. 24. (Saj. tud. táv.) A tőzsdén ismét erős esés volt, mi roppant veszteségeket okozott ismét.

Latzkó Béla esete.

Budapest, decz. 24. (Saj. tud. táv.) Latzkó Bélát, kit pazarlásért családja tébolyultnak nyilvánította, váltóhamisításért a törvényszék pörli. Azóta a constanzi tébolydában ápolják, s most a törvényszék hivatalból megvizsgáltatja elmebeli állapotát.

Elfogott pénzhamisítók.

Budapest, decz. 24. (Saj. tud. táv.) A rendőrség elfogta Bocsai Gyula és Popovits Ignác asztalosokat, akik pénz hamisítóknak készítettek gépeket. Nagy bandának remélnék nyomára jutni.

Szocialista kongresszus.

Budapest, decz. 24. (Saj. tud. táv.) A rendőrség előbbi tilalmát megmásvitva a szocialista kongresszus megtartását megengedte.

Rablótámadás.

Temesvár, decz. 24. (Saj. tud. táv.) Lázár Mari ó-becskei jómódu özvegyasszonyt a napokban három álarozos rabló megtámadta, kezét-lábát összekötötték és beledobták a kutba, — aztán kirabolták az egész házat és elillantak. Az öreg asszonyt aztán nagynehezen megmentették, de olyan beteg állapotban, hogy felépüléséhez kevés reményt fűznek.

Farkasok támadása.

Ruszka-Pojána, decz. 24. (Saj. tud. táv.) A község közelében — e hó 23-án a farkasok megtámadtak három fuvarost, akik szenet szállítottak. A farkasok közül ugyan többet lelőttek, de azok már marczangolták a lovakat — midőn segítség érkezett és a farkasokat akkor sikerült végleg elriasztani.

Boris keresztelése.

Szófia, decz. 24. (Saj. tud. táv.) A mint hírlík, Boris herceg keresztelése január 30-ikán Gregornak, a bolgár egyház fejének és a synodus elnökének egyszerű kézfeltevésével fog végbemenni.

Arnauták gyűlése.

Belgrád, december 24. (Saj. tud. táv.) O-Szerbiában az arnauták gyűléseket tartottak, a melyekben vezetőik kijelentették, hogy minden reformot elleneznek, a mely törzsi előjogait fenyegeti.

Elégedetlen szerbek.

Belgrád, december 24. (Saj. tud. táv.) Prizrendből jelentik, hogy a szerb lakosság el van keseredve az ökumeniai patriárka ellen, a ki még mindig nem nevezte ki a metropolitát. A patriárka már két ízben küldött helynököt Prizrendbe, kiket azonban a hívők a templomból kiűztek, mivel nem voltak szerbek, hanem görögök. — A maczedoniai és ó-szerbiai szerbek körében ezen alkalomból felmerült az eszme, hogy a szerbek önálló exarchatust létesítsenek, a bolgárok mintájára.

Czáfolat.

Páris, decz. 24. (Saj. tud. táv.) Az a hír, hogy Bergelot külügyminiszter megváltik állásától, teljesen alaptalan. — Lezé bécsi francia nagykövet ide megérkezett.

A reformbizottság.

Saloniki, december 24. (Saj. tud. táv.) A reformbizottság Hakk Pappa elnökle alatt 10 napi itt időzés után bejezte munkálatait. Megvizsgálta a hivatalokat, feltűnő volt azonban, hogy csakis a török hivatalnokokkal érintkezett. A keresztény lakosság körében gyökeret vert a meggyőződés, hogy ezen bizottság is csak oly felületes munkát végez, mint a korábbi alkalmakkor kiküldött ilyenü bizottságok, a bizottság különben két példányban irt jelentést küldött Konstantinápolyba, az egyiket a szultánnak, a másikat a nagyvezérnek. Innen a bizottság Kassandra-Serresbe ment, tekintve a rossz közlekedési viszonyokat a bizottság munkálata bizonyára eltart néhány hónapig.

A szultán segélye.

Konstantinápoly, decz. 24. (Saj. tud. táv.) A szultán hadsegéde által kétezer török fontot küldött Msgr. Ismirliának, az örmény katolikus patriárkának azon örmény katolikus családok felségélyezésére, kik a kisázsiai zavargások következtében kárt szenvedtek.

A török minisztérium rekonstrukciója.

Konstantinápoly, decz. 24. (Saj. tud. táv.) A minisztérium rekonstrukciója legközelebbre várható; a miniszteriumba lépő új férfiak valamennyien az orosz politika felé hajtanak. — Nagyvezérként Ahmed Mukthár pasát vagy Sakir pasát emlegetik, mely utóbbi most a kormánybiztos Örményországban — külügyminiszter Zia pasa lenne ki a legutóbbi időkig Párisban volt nagykövet. A mostani külügyminiszter Terfik pasa ismét ki nevezetnének nagykövetté Berlinbe.

Szerencsétlenség a vasuton.

Varsó, december 24. (Saj. tud. táv.) A varsó-tomszki gyorsvonat egy waggonja, melyben a birodalmi bank ujonnan ki nevezett ellenőre, gróf Golovin utazott nejével és sógornőjével, három gyermekével és a legkisebb gyermek dajkájával, Tomszk közeleiben egyszerre tüzet fogott. A gróf sógornője és a dajka a

szopós gyermekkel csak az által menekültek meg a biztos haláltól, hogy az égő waggonból kiugrottak. A grófné és két gyermek odaegtek.

Medicinae Universae

Dr. Austerweil László

diplomás Operateur,
a drezdai szülészeti és nőgyógyászati klinika
volt segédorvosa.

Rendel 2-4 óráig.

Andrássytér 12. szám alatt (a volt Reckházban, a „Nádor” szállodával szemben.)

KÖZGAZDASÁG.

Csehek a kiegyezés ellen.

A csehországi szesziparosok egyesülete tegnap teljes ülést tartott, amelyben erélyesen sikra szállott ama főnnálló vámszerződések ellen és határozatot hozott, hogy Magyarország vagy mondjon le minden közgazdasági érdek érvényesítéséről, vagy pedig bontsák föl a kereskedelmi szerződést és állítsák fel az osztrák határon a határozatát. A szesziparosok egyesületének határozata e tárgyban így hangzik:

A mezőgazdasági szeszítő-képviselői elismerik a Magyarországgal főnnálló kereskedelmi és vámszerződés fontosságát a mezőgazdasági szeszítőknek, Ausztria eme legfontosabb iparágára nézve is ezért nagy súlyt fektetnek arra, hogy ezen vám és kereskedelmi szerződés megújításakor a mi érdekeink és a mi további megmaradásunkhoz szükséges fontos létfeltételek tekintetbe véteszenek. Ebből az okból kívánjuk:

1. Hogy a Magyarországgal ma főnnálló kereskedelmi és vámszerződés felmondassék, hogy a tárgyalások a szerződés megújítására elkezdhetők legyenek;

2. hogy az ausztriai mezőgazdasági szeszgyárak létfeltételei biztosítsanak, hogy számunkra elég nagy kontingens tartassék főnn és hogy azok a magyar konkurrenzia ellen megóvassanak;

3. hogy a közös költségekhez való hozzájárulás kvótája mindkét állammfél tényleges nemzetgazdasági fejlődése szerint szabályoztassék;

4. hogy arra az esetre, ha a szerződés megújítatik, biztosítsassék annak korrekt végrehajtása Magyarországról; hogy a statisztikai vám beszédése elejtessék, hogy a magyar ipar egyoldalú támogatása Ausztria rovására megszűnjék, hogy az önálló magyar, Ausztriát megkárosító tarifapolitika megváltoztassék, hogy az ipar termelési feltételei, amennyiben szok az államrendszabályokkal szabályozhatók, mindkét államban egytormán alakuljanak és hogy kölcsönös szigorú ellenőrzés vitessék;

5. hogy arra az esetre, ha a szerződésnek alapfeltételeit biztosítani, a kereskedelmi szerződés többé megújítottassék és Magyarországgal szemben a vámhatár állítottassék föl.

Budapesti áru és értéktőzsdé.

— Gyenge és Balog országjelentése. —

Budapest, december 24.

Gabonaüzlet: Buzát ma mérsékelten kínáltak, a vételkedv gyenge volt, s az irányzat megszilárdult, el kell 10000 mm. tartott napi áron.

	mmáxa	kg	fr
Tiszavidéki	300	81.	7.15
"	200	81.	7.12 1/2
"	200	80.	7.05
Fehérmegyei	1800	79.	6.85
Makói	4600	80.	7.20
"	1500	79.	7.15
Felső-tissai	100	80.	6.95
"	100	78.	6.87 1/2
Oláhországi	100	77.	5.40
"	100	76.	5.40
"	100	78.	5.40
Zab	100		6.40
"	100		6.25
"	200		6.10
"	200		5.90

Zárul 12 órakor.

Ossi buza	6.91—6.92
Buza május—júniusra	7.15—7.17
Tavasszi rozs	6.13—6.15
Ossi rozs	6.25—6.26
Tengeri május—júniusra	4.50—4.51
Tengeri július—augusztusra	5.93—5.94
Tavasszi zab	6.12—6.14
Ossi zab	5.80—5.90
Repose	10.60—10.70

Határidőüzlet: Amerikából ma magasabb árfolyamokat jelentettek, s nálunk változatlanul indult az üzlet buzában és tengeriben s tekintettel a gyenge üzletmenetre ugy is zárultak.

Külföld: New-York buzára 1/8—1/8 tengerire 1/8—magasabb Chicago: buzára 1 1/8—1 1/8 tengerire 1/8—magasabb. Páris szilárd, London és Liverpool oszandes.

Értéktőzsdé: Lanyha árfolyamokon indult az értéktőzlet, gyenge kereslet következtében ugy is zárult.

Zárul 12 órakor.

Osztrák hitelrészvény	344.—
Magyar hitelrészvény	366.—
Osztrák államvasút	336.—
Rima-Murányi	221.—
Lombard	92.—

— Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi esarnok. 1895. évi december 28-án. Hízott sertés árak: 1. Magyar elsőrendű 1. Öreg nehéz (páronkint 400 kg-ron felüli súlyban) 49.—50. krig. Öreg közép (páronkint 300—400 kilogramm súlyban) —.— krig. Fialat nehéz (páronkint 320 kg-ron felüli súlyban) 52.—53. krig. Fialat közép (páronkint 251—320 krig súlyban) —.— krig. Fialat könnyű (páronkint 250 kg-ig terjedő súlyban) —.— krig. II. Magyar sertés: Nehéz (páronkint 280 kg-ron felüli súlyban) 47.—48. krig. — Közép (páronkint 220—280 krig. súlyban) 44. 46.— krig. — Könnyű (páronkint 220 kg-ig terjedő terjedő súlyban krig. Szerbisi: Nehéz (páronkint 260 kg-ron felüli súlyban) 49.—50. krig. Közép (páronkint 220—260 kilogr. súlyban) 48.—49. krig. — Könnyű páronkint 220 krigig terjedő súlyban) 45.—47. krig. — Sertésletés szám 1895. dec. hó 20-án volt készlet 19019 darab. 1895. december hó 22-én felhajtott: 639 darab. 1895. december 22-én elszállított: 775 db. 1895. december 23-án maradt készletben 18883 darab. A hízottsertés, üzletirányzata: Változatlan.

S z e z z ü z l e t.

— Deczember 24. —

Mai jegyzéseink: Készárny nagyban ayers szesz 51 forint — krajczár, kicsinyben 51 forint 50 krajczár hordó nélkül, per 100 liter 1/2 beleérve 35 frt fogyasztási adót.

Budapesti gabnatózsdé.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, deczember 24. d. u. 5 óra.

Buza bányai uj	6.65—7.—
Buza tiszavidéki	6.70—7.15
Buza pestvidéki	6.85—7.10
Buza fehérmegyei	6.85—7.10
Buza bácskai	6.75—7.20
Rozs uj, elsőrendű	6.20—6.25
Rozs uj, másodrendű	6.10—6.15
Arpa takarmány	4.90—5.10
Arpa égetni való	5.40—6.20
Arpa sörfőzdei	6.40—7.80
Zab	5.90—6.25
Tengeri bányai	—
Tengeri másnemű	4.—4.15
Káposzta-repose bányai	—
Kóles	5.35—5.70
Buza márczius—április	6.90—6.92
Buza szeptember—október	7.15—7.16
Buza május—június	—
Rozs szeptember—október	6.23—6.24
Tengeri május—június	4.48—4.53
Tengeri július—augusztus	—
Tengeri októberre	—
Zab márczius—április	6.10—6.12
Zab szeptember—október	—
Káposzta-repose augusztus—szeptember 1894	10.60—10.70

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén.

Budapest, 1895. deczember 24.

Magyar aranyjárdék 4%	21.25
Magyar koronajárdék 4%	98.—
Magyar arany 4 1/2%	123.75
Magyar ezüst 4 1/2%	101.25
Magyar keleti vasút 1876.	21.—
Magyar földtehermentesítési kötvény	97.—
Magyar italmegváltási kötvény	100.—
Horrát-azlavan földtehermentesítési kötvény	98.50
Magyar nyerevény-sorsjegy kölcsön	151.50
Tiszszabályozási és aszegedi kölcsön	140.—
Osztrák papírjárdék	99.25
Osztrák járdék ezüst	99.25

Osztrák járdék arany	121.25
Koronajárdék	99.75
1880-iki államsorsjegyek	145.—
Osztrák-magyar bankrészvény	970.—
Magyar hitelbank részvény	365.—
Osztrák hitelbank részvény	343.—
Osztrák-magyar államvasút	327.—
20 frankos arany (Napoleonkor)	9.60
Weitzer János gép- és waggongyár részvény	342.—
Német birodalmi márka	59.25
London	121.40
Páris	49.05

Aradvárosi

Evadbérlő
88. szám.

színház.

Evadbérlő
88. szám.

Szerdán, 1895. deczember 25-én

D. u. 8 1/2 órakor, félárakkal:

A szókimondó asszonyság.

(Madame Sans-Gené.)

Színmű 1 előjáték és 3 felvonásban. Írta: Bardou Viktor.
Fordította: Fáy J. Béla és Makó Lajos.

Kezdeté 3 1/2 órakor.

Este bérletfolyamban:

Hunyadi László.

Eredeti opera 4 felvonásban. Szövegét írta: Egressi Beni.
Zenéjét szerző: Erkel Ferencz.

SZEMÉLYEK:

V. László, magyar király	Sólyom L.
Czillei Ulrik	Hunyadi J.
Hunyadi László	Meszi M.
Hunyadi Mátyas	Gergely G.
Gara, nádor	Csatár Gy.
Mária, leánya	Pálffy Nina.
Erzsébet, Hunyadi János özvegye	Sugár A.
Rozgonyi	Delli Henrik.

Kezdeté 7 órakor.

KIS LOTTO.

Prágai: 21, 19, 2, 57, 42.
Nagy-Szebeni: 14, 16, 86, 64, 54

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

NYILTTÉR*

Alóírótt saját, és özy. Főriss Jánosné mint édes anya nevében hálás köszönet fejezi ki a mélyen tisztelt közönségnek, Leszkay Andor színikészítő urnak és a helybeli színtársulat tagjainak, kik

néhai FORISS PISTA

színművész

temetésén oly nagy számban történt megjelenésök által részvétőknek tanujelét adták s a boldogult ravatalára szebbnél-szebb koszorukat küldeni kegyesek voltak.

Arad, 1895. decz. 24.

A gyászoló rokonság nevében:

Demkó Géza,
gyógyyszerész.

Morgenstern Gyula

Arad, Kölcsey-utca 9. sz. a.

fogászati-műtermében

ugy egyes műfogakat, mint egész fogsorokat

jutányos áron

jótállás mellett készít.

Javitások (Reparatur) egy óra alatt készítettik.

Fagyos világ.

(Troubadour dalok olvasdaskor.)

Irtá: Pekry Károly.

Alonette joliette . . .
... le joli mois de mai!

Sötét, borongó tél idő az utcán.
Fagyos világ. A nap ki sem buvik.
Esik a hó; a szél id'oda kapván,
Befújja véle a járók szemit.
Télnek viharja tombol át a tájon,
Lelkembe is a tél boruja száll;
A tél boruja gunyaszt a világon:
Mégfagy a szív itt, oh ez a halál!

Fagyos világ! Mit is keres te benned
Az izzó szív, mely még el nem fagyott?
Áhítózik fényt, hőt, tavaszt. szerelmet:
Ábrándokat hájt s hasztalan lobog.
Mit is keres hát e fagyos világon,
Hol a haszon a társal társat kitúr,
Mit is keressen, oh mit is találjon
Ábrándos szív: elkésett troubadour?

Oh boldog voltam ama régi korban,
Izzóbb a szív is, és erősb ideig,
Egyik kastélyból másba kóboroltam
S elbűvölém a bájos hölgyeket.
Oh akkor, hogy ha fölzengett ének,
Lelkemből tépve ihlet perczeiben,
Közvetlen szállt a hallgatók szívének
S együtt dobogta szívük és szívem.

Szerető hölgyek szívbaját daloltam
Szép rabjaidnak, asarnak szerelem!
Lefestém kinjuk, üdvök a dalokban,
Mik meggyődtörték a saját szívem.
Ahol találtam halvány, méla arcot,
Vigasztalám a tépett lelkeket;
Ahol kacér vagy pajzán vita hangzott.
A bút daloltam s a vig könnyezett.

Daloltam olykor csendes szerenádban:
A szív a szívert mint eped, sohaj,
Lehullt az éj s a langyos, hűs homályban
Édes vágy ajkat ajk s kart kurra hájt.
Valami még a szívet visszatartja,
Mely követelve a jogát, dobog . . .
Mig édes kényszer nem fűz kart a karba,
És önfelédve hódol és zokog.

Daloltam olykor édes pastourelle-ban:
Mi boldog a pár, mely hűlen szeret,
A május éjnek hűs fuvalma lebben,
S a lomb között csalogány kesereg.
Ébren vagyunk és mégis édes álom
Borul forrongó szíveink fölé,
Nem hagy pihenni ezen a világon,
Ragad fel, fel a csillagok közé.

Daloltam olykor siró hajnal dalban:
Mint fáj a színek, hogy ha válni kell,
Ha megcsendül már a pacsirta dallam:
Oh szerető pár, mért nem váltok el?
— Isten veled! irigyünk meg ne lásson!
— Egy csókot! — boldog csak veled vagyok.
— Isten veled! oh mily rövid ez álom
S utána kinom és bűm mily nagyok.

Ha a virágzó galagonya alján
Mellelte fekszem nyári éjjelen,
Milyen homályos, az égből is halvány . . .
Csak nagy szemében ég a szerelem.
Oh es órákat sohasem felejttem;
Nem órák; perczek, oh hisz oly rövid,
Hisz mindez olyan gyorsan tovalebbről,
Minden mulandó e világon itt.

Még visszacseng a vig májusi ének,
Mitől ujongott rügyező liget:
A télnek vége, jertek újjak, vének,
Fakad a bimbó, ez a kikelet . . .
A csalogány szól, immár zöld az erdő . . .
És tánczra, dalra kel legény, leány . . .

Szent Májusünnepe! — dalod vissza nem jő,
Kihalt a kornak száraz fuvalatán.

Mindennek vége. Nem volt más, csak álom:
Ébredj már fel te késett troubadour . . .
Ha volt is egyszer, már sosem találom,
Úgy elfeledték, a mint napja mul.
Meggzállja szívem méla bánat:
Rám is, ki mostan hozzá visszaszáll,
Korán vet az enyészet örök fátylat,
Elporzik szívem, végem a halál.

A szerelem drága.

Irtá: Kozma Andor.

Ha a szép főhadnagyról beszéltek, mindig Bodajky Lórántot értették alatta. Bodajky valóban szép volt. A kik nem ismerték közelebbről, legendákat mondtak szerelmi szerencséséről. A kik egészen közlőrl ismerték, azok tudták, hogy a kaszárnyában lakik, reggel ötök kel, hatkor már mindig a századánál van, berukkolás után a tiszt asztalnál ebédel, ebéd után alszik egyet s megint elbábrál a századnál parancskiadásig. A mi ideje ezenkívül marad, azt ellődörög a kávéházban, a hol igen finom pózokat vág, hogy szerelembe ejtse velük a pénztárnoknőt. Szóval, Bodajky daliás szépsége mellett egészen jó és szabályszerű bakatiszt volt, kitűnő konduittal.

A kávéházban és az utcán Bodajky nagy meglepéssel élvezte azt az elismerő és irigykedő közvéleményt, mely szépsége révén, számlálhatatlan szerencsés szerelmi kaland hősül ünnepelte őt. Hanem a mikor este féltizenegykor maga volt szerény tiszt szobájában s lefekvéshez készült, mély bánat, zavart elcsodálkozás s néha éppen türelmetlen düh lepte meg. Mert az ő szerelmi szerencséséből egyetlen árva szó sem volt igaz. Megérte harminczadik születésnapját, a nélkül, hogy csak egyetlenegy, annyira-meny nyire tisztességes hölgygyel, valaha is viszonya lett volna. A kávéházi pénztárnoknő egy ideig igen szerelmes volt belé s ő foglalkozni is kezdett a leánnyal. De az, csupa iránta való bámulatból, azt találta mondani, hogy a főhadnagy ur ne tréfáljon, nem szorult az ő reá; akad a főhadnagy urnak a leghiresebb szépségekből szeretője, minden ujára tiz is. Erre ő csupa hiuságból úgy tétette magát, mintha ez úgy is volna s a pénztárnoknővel is abba maradt a dolog.

Bodajky a legnagyobb tárgyilagosságra erőltetve bíráló szemét, minden este megnézte magát a tükörben.

— Nem, a külsőmben semmi esetre nincs a hiba. Arczom nemcsak szép, de lelkes és szeretetreméltó is. Termetem tökéletes, mint egy Apolló-szobor. Azt sem mondhatom, hogy ostoba vagyok. A katonai tudományokban alig van párom az egész helyőrség fiatalabb tisztjei között. A tiszt asztalnál az én adomáimon és elméségeimen mulatnak legjobban. Maga a tábor-szernagy és a főherczeg is velem beszélgetnek legszívesebben, valahányszor a tisztikarba keverednek. Kitűnően tudok tánczolni, vívni . . . Ha mindezt összeveszem, képtelen vagyok megérteni: miért nem kelnek én a nőknek?

Időnként azzal nyugtatta meg magát, hogy azért nem, mert a nők általában rendkívül ére nyesek. Mindenki hazudik, mikor a maga, vagy más hódításáról beszél. Senkinek sincs szerelmi szerencsége a világon. Mindenki úgy van csak azzal, mint ő maga.

Egy napon, mikor lelke éppen ilyen megnyugvásba volt beleringatva, egy kihívó közönséges arczu, cifrán öltözött civilista ficsur rászólt az utcán.

— Szervusz Lóránt,

Ejnye, ki is ez?

— Ah, szervusz Tibor. Meg sem ismertelek így civilben. Nem csoda, hiszen már öt éve, hogy elmentél tőlünk.

— Azaz, hogy elmenesztettek.

— No ne tuloz. Hiszen a rangod megmaradt.

— És főbe sem löttem magamat — az igaz. De hogy vagy öreg?

— Jól. És hogy vagy te? Mi vagy most?

— Mondjuk ügynök. Minden lében kanál.

Nem valami fényes pálya, de a mint látod megélek belőle egész tisztességesen. De tudod, hogy miért szólitottalak meg? Segédek keresek, párbajom lesz.

— Meg van még mindig a rangod?

— Igen.

— Akkor természetesen szolgálodra állok.

Mi hát az eset?

— Egy átkozott szép asszony füllig szerelmes lévén belém, elszökött velem az urától. A férj most kihitt.

— Mi a férj?

— Nagybirtokos.

— Hát a neje miféle leány?

— Egy édes kis bárónő. Három éve van férjnél, még csak huszonegy éves. És gazdag!

— Ne bolondozzál Tibor. Igaz ez?

— Ha nem hiszed, majd megbizonyosodol róla. Különbben mi hihetetlen van ebben.

Bodajky szíve esordultig volt keserűséggel. Hát egy ilyen közönséges, kiparfümbözött civilizistának, egy kétes ekszisztenciájú ügynöknek csakugyan van szerelmi szerencsége! A keserűség indulatában hirtelen őszinte lett.

— A manó vigyen el Tibor! Hogy csinálod te az ilyesmit? Mert én ezennel bevallom neked, hogy nekem még valamire való, tisztességes nővel nem volt viszonyom soha.

Tibor meglepetten nézett rá.
— Nono öreg, úgy látszik, te akarsz engem bolonddá tenni?

— Nem, szavamra nem.

— Hát barátom az csodálatos dolog. Most már te mond meg, hogy lehetséges ez? Mert ezt én nem értem.

A két volt bajtárs, a ki különben a tiszt iskolában is együtt nevelődött, beszélgetés közben betért egy vendéglőbe. A csendes-fülkében álló asztalnál folytatták a felvetett témát.

Tibor úgy nézett a tehetetlen dühvel panaszkodó szép főhadnagyrá, mint a gondos orvos a páciensre, a kit megfigyel. Tárgyilagos nyugalommal tette fel neki a szakszerű, megfontolt kérdéseket:

— Hát te rád sohasem kacsint kacér szemmel valamely jóra valóbb nő teremtmény?

— Hát hogyne kacsintana. Például, valahányszor reggel kivonulunk a kaszárnyából, egy bájos fiatal leány, a korai hajnal daczára, rendszeren megjelen egy bizonyos ablakban s epedő szerelmes pillantásokat vet reám. Megtudtam, hogy egy derék öreg nyugalmazott tábornoknak egyetlen gyermeke.

— És?

— És! . . . Hát ezzel csak nem kezdek.

— Miért nem?

— Mert nincs kaucziója s elvenni nem is akarom.

— Persze, hogy nem. De egy kis szerelmi kalandot annál inkább kezdenél vele, minél kevésbbé akarod elvenni.

— Csakhogy a leány egészen ártatlan ám.

— Annál jobb.

— S ha én elbolondítom, tönkre teszem őt s megölöm szegény öreg szülőit is. Azok pedig olyan jó emberek; az öreg generális különösen tiszteletreméltó.

— Hja, ha te ilyen nemes erkölcsrel akarsz tündöklenni, akkor ne csodáld, ha nincs szerencséd. A kettőt együtt nem igen adják: vagy erkölcs, vagy szerencse! . . . No, de végre is, csak nem az a kis nebánsvirág az egyetlen nő, a ki jó szemmel nézett rád?

— Nem; még több, sőt sok nézett rám jó szemmel, de egygyél sem volt szerencsém. Valami mindig közbejön a mi elrontja a dolgot.

azután jó az alakja, a fellépése: Csak úgy paczkázva beszél mindenivel és ez imponál. Azután szép lakást tart, uri módon él, pezsgőzik, udvarol, együtt viv egy csomó gavallérral, a cikkeiért alig fizetnek neki valamit, még ő traktálja a helyett a szerkesztőket jófajta bock-kokkal; színházi jegyeket nem kunyorál, redakcióban nem dolgozik, nem lekötözteti senkinek s az írásának van is valami kis „slif”-je, magyarul nem is tudok erre szót. Párisban tanulta el, a hol kint élt vagy két évig, — szóval minden feltétele meg van ahhoz, hogy félelmetes hatalommá nője ki magát.

— Okos ember?

— Ostoba a szó igaz értelmében, de modern értelemben nagyon okos, mert mindenkit bolonddá tud tenni s mert a legkönnyebb módon szerzi meg a pénzt.

— Hogy?

— Ne kívánd tudni édesem? Csunya dolgokat beszélnek róla. Én nem tudom, hogy igaz-e. De ha csakugyan úgy van, akkor szégyen reá. Azt mondják, hogy valami gazdag vén asszony szeretője van.

— Brr, utálok!

— De azért nagyon kérlek, valahogy ki ne mutasd neki.

Gerei ur pedig tatán éppen ekkor álmodozott odahaza arról, hogy lehetne ehhez a kis asszonykához hozzáférni.

Mert az a jeles ur el nem mulasztotta volna egy szép asszonynak is udvarolni, a kivel csak találkozott. Ez pláne a többinél is jobban ingerelte naivitásával, gyerekes fiatalságával, üdeségével!

Hanem bizony a szép férfi minden terve csüörtököt mondott. Pedig fugyancsak kemény ostromot kezdett, tűzbe vivén férfias előnyeinek kívül minden vakmerőségét és minden arcátlan-ságát.

De Mariska valóságos hős volt ebben a hadjáratban. Becsületos tisztasága, férje iránti szerelme óriási erőt kölcsönzött neki ehhez a harcához.

Pedig nehéz harcz volt, mert nem is adhatta ki egyszerűen az utat a vakmerő legénynek, hanem meg kellett hallgatnia forró vallomásait, lázas beszédét s tűrnie kellett, hogy a szép férfi reszkető kezében tarthassa, habár csak pillanatig is a kezét. Nem szakithatta ki onnan durván, csak mosolyogva, nevetve, mondhatta neki:

— Jól esik magának, hogy a kezemet fogja; mert nekem nem esik jól?

Gerei ur lassankint kezdte már elveszteni a türelmét. Körülbelül két év óta járt már hiába Mariska után. Közbe pedig csinálta a reklámokat minden lépten-nyomon a férjnek. Rávette szindarab írására is s a darabját el is fogadtatta a színházba. Már készülődtek is az előadásra. Tódor Pál naphosszat ott ült a színházban a próbákon, Gerei pedig Mariskával. A léha, könnyelmű legény szívét óriási vágyakozás fogta el a szép asszony után. Nem volt ez szerelem, de hogy, ahhoz nem volt elég nemes a lelke, hanem csak a sértett büszkeség vágyódása az elégtétel után.

— Az enyémnek kell lennie, ha török, ha szakad! Nem tűröm, hogy így megcsufoljon egy ostoba liba!

Egyszer azután, a Tódor Pál darabja előadása előtt néhány héttel, meg is mondta Mariskának:

— Maga csak nevet engem. De az nevet legnagyobbat, a ki utoljára nevet. A Pál darabjának a sorsa a kezemben van. Ha akarom megbukik — ha akarom diadalt arat. Pedig ez a dicsőség útja. Ha minden évben csak egy darabot ír, boldogulhat s híres ember lehet belőle. Regényeket, meg tárczákat firkálni nem ér semmit! Az irói dicsőség a színpadnál kezdődik. S rajtam áll, hogy Tódor Pál haladjon-e ezen az uton, vagy elbukjék, mielőtt megindult volna!

Csak egy kicsit, csak egy parányit szeressen! Csak egy vigasztaló szót adjon! Reménységet, hogy hálás lesz.

Erre természetesen már csak az a mondani-valója lehetett a szegény, vérig sértett asszonynak, hogy kikergette a haszontalan frátert.

Hanem a férjének nem merte elmondani. Minek is — gondolta — hogy összeveszenek s azután egy reggelen összevagdalva vagy halálra sebesítve hozzák haza az ő drága urát. Nem, nem szól neki.

Nem is szót, Tódor Pál pedig kezdte észrevenni, hogy dr. Gerei ur egyre hidegebb hozzá. A meghívásait sem fogadja el, alig beszél vele, ha találkoznak az utcán vagy a kávéházban. Mellesleg pedig hallja, hogy Gerey egyre adja a vacsorákat a színészeknek, meg a kritikusoknak. Mit akarhat velük? A darabja ellen agitálna?

De az irói büszkeség felkerekedik benne.

— Mit! A darab jó! A Gerei sem buktathat meg elvégre egy jó darabot!

Bizalommal nézett az előadás elé.

S azután! Nos hát azután a darab megbukott. A színészek komiszul játszottak, a claue nem működött, alig tapsolt egy-két ember; a lapok pedig irtózatosan ledorongolták a darabot. Ugy irtak Tódor Pálról, mint a legtehetségtelenebb szamarak egyikéről.

Dr. Gerei meg nagy kegyesen megjegyezte, hogy a darab írója holmi kisebb alkotásokra képes ugyan s efemer eredményeket érhet el, de a színpadnak hagyjon békét, mert homályos tehetségének ott igen erős a világítás...

Másnap Tódor Pálné könnyezve olvasta odahaza a lapokat. Még a férjének kellett vigasztalgatni.

— Ne busulj édes, majd irunk jobbat. Lehet, hogy igazuk volt. Nekem sem tetszett a darab.

— Az a gazember csinálta az egészet!

— Kicsoda?

— Gerei. Megmondta előre, mikor kikergettem!

Az asszonyka bánta már a kimondott szót; de hiába. El kellett neki mondania az egész jelenetet.

S harmadnapra csakugyan átlőtt mellel hozták haza a férjét. A golyót kivették ugyan a melléből, de a kis vézna ember nem bírta el az óriási vérvesztéséget. Belehalt.

S az emberek még rámondták, hogy megérdemelte a sorsát, mert kicsoda szemtelenség az, kihívni azt, a ki megírja őszintén és becsületesen a maga véleményét!

Gerei ur maga is elmondta, hogy nagyon sajnálja, hogy így történt a dolog, mert neki szegény Tódor jó barátja volt, de elvégre nem tűrhette el, hogy amiért a darabjáról igazságosan írt, hát azért az őt összegazemberezze!

Sőt akadtak, akik ünnepezték is Gerei urat, mint a kritika szabadságának hősi védelmezőjét.

Csak az a szegény nyomorulttá tett fiatal asszony az írt hozzá öreletes fájdalomnak első felhevülésében egy irtózatos hangu levelet — de hát arról sem tudott senki sem, s Gerei urnak volt annyi esze, hogy nem dicsekedett vele.

Pedig egyébként a hölgyek leveleivel szokott volt dicsekedni.

Felment a klubba!

írta: Lázár Béla dr.

Iszonyuan bántotta szobájának némasága. Az óra egyhanguan ketyegett, a távoli kocsi-zöreij halk melódiába veszett, s a járó-kelők léptei szinte zizenéssé váltan hatoltak fel. Ott fetrengt széles, puha divánján, mely tele volt a legédesebb emlékekkel. Ezek az emlékek fel-fel elevenedtek s kísértetkékké váltak. A kísértetek kinozták. Fejszaggatást érzett s már-már phenacetint akart szedni, pedig undorodott az izétől. Az izetlen izétől. Fel s alájárt aztán a szobában, s mentő eszmét keresett. E közben az a hite

erősödött meg, hogy kimehet, ah oly hamar felejtene az emberek.

Sokat gondolt arra, az egyedülvalóság lázas óráiban, hogy mit fog tenni, ha eljő ez a pillanat. Most a pillanat ime itt van. Nagy idő két hónap, elfeledték őt is, az esetét is, elfeledték mindent. Mit is határozott? Ah igen, tehát elsőben is felmegy a klubba. Este a színházba. Másnap a régi asztaltársaságával ebédel. Aztán kimegy a korzóra, ah oly hamar felejtene az emberek.

Hogy az utcára kilépett, átköszönt a dohánytözsdebe, a kisasszonynak.

— Jó napot! Beteg volt?

— Nem én.

— Egy hete, hogy ithon van s nem láttam, azt hittem...

— Nem, csak sok volt a dolgom.

— Hol utazott?

— Tanulmányuton voltam...

Csakugyan, ez jó lesz. Azt fogja mondani, hogy tanulmányuton volt. Mi köze az embereknek lázas álmához? Ejjé! Kisértet? Fájó szívnek kínjaihoz? Csak kacagnának. Eh, tanulmányuton volt. Ez mindent megmagyaráz.

Az uton, a szembejövő ösmerősök mind megállították.

— Mi baja, hogy oly halavány? Beteg volt? Nagy ideje, hogy nem láttam!

— Dehogy, tanulmányuton voltam...

A klubhoz ért. A liften felsiklott a második emeletre s belépett az előszobába.

— Ah a nagyságos ur... De rég nem láttuk — fogadja a szolgál.

— Mi ujság Károly?

— Hát kérem semmi, mint rendesen.

— Nem kerestek?

— Nem. Csak az urak beszéltek sokat a nagyságos urról, úgy hallám, hogy párbajozott is... Hál'isten semmi baja.

— Semmi, Károly, semmi.

— Már én azt hittem: fekszik.

Az olvasótermen átsiklott s a kis társalgóba lépett. A régi ösmerősök rámeresztették a szemüket.

— Mikor jöttél meg?

— A napokban.

— Hol voltál?

— Tanulmányuton.

— Ugy? Hát a karod begyógyult?

— A karom? Nem volt annak semmi baja.

— De hisz verekedtél.

— Mindennap, de csak iskolát.

— Hát az a mende-monda...

— Nem tudok róla semmit.

Lapot vett elő s olvasni kezdett.

A kártyaszobában, osztás közt suttogták:

— Te, hazajött.

— Hát az asszony?

— Asszony? ... Azt mondja tanulmány-uton volt.

— Hát persze... azt mondja.

Az egyik pajtása hozzálépett.

— Szervusz. Már megjöttél? Sok-e a tanulmányutad eredménye?

— Na, megjárja.

— Mert hát a férj még fekszik, én kezelem.

— Micsoda férj?

— Hát a Laura férje,

Elsápadt.

— Hát beteg?

— Micsoda, nem is tudod? Párbaja volt.

Ugy hallottam, hogy veled, hát nem igaz?

— Azt beszélik? Érdekes hát miért lett volna vélem párbaja?

— Tudom is én, Beszéltek.

— Na mondd el. Hadd haljam.

— Azt mondják, hogy féltette tőled a feleségét, sőt, hogy — Hanem tudod rossz szája van ám e világnak. Egyébiránt csak homályosam emlékszem. Az idétt egész sereg részletet is elmondtak.

— Lám, lám. Te tudod, hogy az érdekes?

Ha az asszony is meghallaná...

— Ej, még is csak helyre legény vagy te, Ábri!

Aztán olvasni kezdtek ismét. A körülállók ellestek egyetnást a párbeszédből s adták tovább.

— Hallod-e nem is tudta, hogy Laura férjének párbaja volt. Micsoda szerencséje van ennek az embernek.

— Hogyan szerencséje?

— Meg se verekszik és hőst csinál belőle a legenda.

— Eröss doktortól tudom, hogy a férj még most is fekszik.

— Párbajsebe van.

— De hát vajon kivel vivott meg?

— Te meg hiszed neki? Csak tagadja.
 — Tagadja? ugy-e? A milyen stréber...
 Bezzeg...
 — Igaz is. Ki tagad el egy párbajt?
 Ezen nevettek egyet, s aztán egy érdekes kártya-helyzet kötötte le a figyelmüket.
 Ó csak olvasott tovább. De a gondolatai másutt jártak. Tehát még fekszik? Sajnálta azt az embert, a ki igazán. S az asszony? Szeretett volna az asszonyról is hallani valamit. Csodálatos, hogy felejtenek az emberek? Annak idején — alig két hónapja — egész hasábos híreket közöltek a párbajról. Most már alig alig, hogy tud valaki róla, szinte elhiszik, hogy az egész merő blague volt. Még talán jobb tette volna, ha itthon marad?

Hjah, az élet nagyon változatos, az események kergetik egymást, a tegnapot megöli a ma, a máj a holnap! Micsoda banális dolog, de úgy van. Nem hitte eddig, de most látja. Valami homályos emlék ha marad, a história vázlatos körvonala, ezt is eltemeti az idő.

Egy másik barátja lépett hozzá.
 — Nos, mikor adod ki a tanulmányutad eredményeit?

— Nem sokára.
 — Sokat dolgoztál?
 — Eleget.
 — Kiváncsian várom.

Szinte bosszankodni kezdett. Hogy csalódott. Azt hitte, ezek az emberek agyon fogják őt kinézni a kérdezősködéseikkel, pedig, lám, lám, miről sem tudnak. Tulbecsülte a report értékét, nagyon is tulbecsülte. Azt nem hiszi, hogy mindez merő kimélet. Nem olyannak ösmerte ő meg a pajtásait. Bizony ezek elfeledtek mindent!

Nem tud neki örülni, pedig éppen ezt sóvárogta. A hiuság bántja? vagy a lelkiösmerete? Na ez utóbbi nem. Neki jussa volt ahhoz az asszonyhoz, több jussa, mint akár a férjnek. Mikor Laura még gyermekleány volt, az ő ajkáról hallotta először a szerelem, a sóvárgó, epedő égő szerelem szavát, mely izgalomba hozta a szívet. A szívéhez hát neki volt joga, elsőbbségi joga, s csak e jogát érvényesítette.

Szerette ezt a lányt, talán csak ezt a leányt szerette igazán.

Langyos nyári estéken, azok a puha, nyugodalmas séták a hársfa sorban, meg az első lopott csók a szekrény előtt, mikor a leány lehajlott, hogy a terítéshez való evészközöket szedje elő, s őt a ragyogó fényes nyaka elbájolta... Ezeket nem fogja elfeledni soha. Laura sem feledte. Hasztalan mondta neki a kapualjban, akkor este, mikor jegybe lépett a vén médvéjével.

— Elfeledek. Feledjen el maga is. Így kellett ennek történni. Csak nem hagyhatom, hogy annyit nélkülözzön a családom? Feláldozom magam.

Sirni akart, de mosolygott. Buzavirágcsokrából odaadott egy szálát s azt susogta:

— Maradjon ez meg emlékednek a többit...
 — Nem feledek el soha!

Nem is feledte. Ki tud elfeledni egy szép asszonyt? Eleinte kerülték egymást, mert félték egymástól, az asszonynak született egy kis leánya s annak élt. De attól a pillanattól fogva, hogy a színházban egymás mellé kerültek, mindketten érezték, hogy veszve vannak — a társadalomnak s megnyerték egymást. Lázás este volt, s az a láz nem szűnt meg. Most is tart. A szívébe nyilalik, valahányszor arra az estére gondol, a kör estélyén mikor a cigánynyal húzatta, hogy „altatgatom a szívetem” s Laura is, könnyes szemekkel néztek egymásra.

Mikor másnap délután felment hozzá, az asszony, mint az álmokörös, odaborult a nyakába.

Aztán... Ebbe beleeremeg. Pokoli düh fogja el, ha elgondolja, hogy ebből a boldogságból egy bamba hordár ügyetlensége zavarta ki. Meg az a gyalázatos valami, a minek véletlenség a neve. Meg az irigy istenek, kik ép a férjét küldték haza, mikor az a buta közszolga belépett a levelével. Ah, az a szegény ember most fekszik, megbocsátott a feleségének, ki ápolja s az asszony a lemondó, a bűnbánó Magdolnát játsza...

A csontjáig ég a gyűlölet lángja, ha mindig erre gondol. Aztán ez a sok hidegen leskelődő ember, kik szeretnének tudni valamit, s lesik az elejtett szavát. De nem tudnak meg semmit. Oly kimért nyugalommal forgatja az ujságlapot, mint ha a külügyminiszter válasza érdekelné őt a legjobban e világon. Ez kissé megnyugtatja, arra gondol, hogy nincs veszítve semmi. A népek, s ő újra kezdi a játékot.

Ah, mily jó, hogy felment a klubba!
 Szinte fellélegzik. Sajnálni kezdi az elvesztegetett két hónapot, mely alatt — igaz — irt egy

regényt, de merő nyugtalanság közt élt. Pedig erre számítani kellett volna. A világ olyan feledékeny mint a macska.

Magában kéjeleg az örömmön. Nincs veszítve semmi, nem tudnak semmit, s Lauráról nem kell még lemondania. Pir festi meg az arcát, s hirtelen feláll, hogy menjen. Ekkor kiadójával találkozik szembe.

— Hogyan megjött?
 — Regénynyel.
 — Pompás! Kiadjuk azonnal. A párbaj olyan botrányos volt, hogy —
 — De hisz itt nem tudnak róla semmit,
 — De tudnak az asszonyok. S kik olvasnak manapság regényt? Az asszonyok...

A Bachanál.

Bécslet Hammerling „A hasser Rómában” című költeményéből.

Fordította: Horváth (Herovitz) Lipót.

Neronak berkiben, hol a Tiber
 Ezüst fodorként környezi a csendes
 Aventin lábait, legédesebb
 Dalát éneklé ma a fülmüle;
 Neronak berkiben titokszerűn
 Zúg, bug a hab; Neronak berkiben
 Zephyr, mint lyra arany hurjain,
 Játszik borostyán lombok kupjain
 Édes remegésre költve fel a léget;
 Neronak berkiben, miként sehol,
 Emelkedik büszkén, mint óriás
 A cyprus csúcsa az arany azurba;
 Gránátfaerdő bibor fátyolát
 Csodásan lengeti a messzeségbe,
 Ép mintha Aventin caesarpalásttal
 Akarta volna ékesíteni vállát;
 Neronak berkiben millió virágból,
 Mű Vulkan kürtőjén a szikrafelleg,
 Tódul elő az illatos virágpör;
 Neronak berkiben márvány öbölből
 Millió sugár szikrázik ég felé,
 Ép mintha itt, brült pazar gyanánt
 A természet gyémántot és ezüstöt
 Oltasztina s szórna szét a napugrában.
 Minden, mi Nero berkiben ragyog,
 Minden kevélyen égbe, végtelenbe
 Tör. — Nézzed a kevély márvány emelvényét
 Mint tornyosul egeket ostromolva
 A kék azurba, minden lépcsője
 Egy-egy virányos ut, a mely ellett
 Tündéri látomány nyílik a szemnek;
 S csucsán oszlopcsoporttól átövezve
 Neronak óriás ércszobrai.
 Neronak képe tűn fel mindenütt;
 Emitt virányos pázsütszönyegen
 Mosolyg virágalkban, ott ijesztőn
 Mered a kert sötétzöld rejtekéből
 Puszpángba ósve daczosan az égbe.
 Bájlon nyugosznak, hogy ha nap fürdőzött
 Neronak berkei, — de bájosabban
 Közélg feljők enyhe árnyival
 A csendes est homály, ha a Syringa
 Leheli szét kábító illatárját
 S a nyugod nap bibor csókjában égnek.
 S ha nyári permetegben fürde meg,
 Mily tündöklőve rengeti feléledt
 Zöld hajait a tiszta aetherárban
 Fényes smaragdtegerként a borostyán.
 Lomberdeje! — És im komoly-szelíden
 Tünik föl ekkor a hold arcaulatja.
 Óh égi béke mámortengere,
 Mely akkor a virány fölött lebeg! —
 De csitt! mi ez? — minő csodálatos
 Életre támad itt minden bokor ma!
 Tüzesben énekel a fülmüle,
 Titokszerűbben zúgnak a habok.
 Ünnepre készül, örömnünneplyre
 A kert, melynek minden zugán ez éjjel
 Öröm tombol keresztül. Várja most
 Nero ezer vendégét. S már ezer
 Tüzzem ragyogja át az éj sötétjét;
 Minden virágos ágyat, oszlopot,
 Minden tetőt, minden márvány medenczét

Ezernyi tűzfűzér ölél körül,
 Fel a sudarfák lombos üstökéig
 Ezernyi tarka tűzgolyó ragyog,
 Mik óriási fénybogarak gyanánt
 Lebegnek a magasban.

Szönyegek

Puha bársonyhabokban omlanak
 A pázsiton szét- és hosszú sorokban
 Száz bibor sátor nyúl fel a magasba.
 Csendes barlangok repkénynyel, mohával
 S kúszó füvekkel bájlon eltakarva
 Ma biborfényben bővösen ragyognak;
 S belől gazdag kelmékkel béborítva
 Kiváncsi szemtől védett kényyugalmat
 Kindlnak édesen; még a tavak
 Hullámain is szönyegtakarta sajkák
 Pihennek készen titkos élvezetre,
 Mely bennök édes kéjjel ringatódzék.

U l a l u m e.

Írta: Kabos Ede.

A téli verőfény előntötte és vastag, szalmaszin haja a sugárözönben kigyult, mint a láng. A tizenhat esztendeje daczára még egészen kurta ruhát viselt és gyermekes volt a bátorsága is, mikor elébem állott az utcán és valami levelet nyújtott át.

— Ó küldi, Ulalume.

Hamarosan az ötvenedik embernek se jutna eszébe, hogy hol hallotta valamikor ezt a különös nevet. A szalmaszin haju gyermek pedig, alig hogy kezembe csempészte a levelet, már el is tűnt. S talán máskülömben is hiába kérdeztem volna tőle, hogy ki legyen az a különös nevű teremtés, a ki úgy találja jónak, hogy velem az utcán levelezzen. Felbontottam tehát az üzenetet, hogy abban keressem meg a magyarázatot.

Mindössze egy elsárgult papirosra nyomtatott verset találtam benne. Annak volt a címe Ulalume és ismerős kéz írta alá, hogy a vers Allan Edgar Poe-tól való...

Köszöntlek te iszákos amerikai poéta, a ki a weiri rengetegben járván, nem sejtetted, hogy egykor a te fájdalmas poémáddal engem nyílt utca során föbe kollintanak. Te magad is szédülve buktál le az auberi lép mellett, a mikor uj kedvesed karján sétálva, egyszerre csak szemembe ötlött a régi kedves neve: Ulalume. Nagyon kellemetlen kis eset és meghiszem neked, hogy egyszerre nagyon rémesnek találtad a weiri rengeteget. Hiszen ime én magam is úgy állok meg a ragyogó utcában, mintha egy kicsit a fejemre esett volna a Gellért hegye. Pedig a te Ulaluméd már halott volt és csak a felirásos sirköve figyelmeztetett hütlenségedre. De én? Isten bocsássa meg bűnömöt, hamarosan azt sem tudom: a sok közül melyik Ulalume kollintott úgy föbe. Egy kicsit sokan voltak.

Olyan mámorosan indultam el hazulról. Édes asszony csókja ég az ajkamon, egy kis baba kövér kacsoi mintha most is az arczomat keresnék: és szédülő fővel érzem, hogy már nem vagyok egészen az övék. Valami bolond felhő ereszkedik közénk és a mikor úgy képzelem hogy még őket látom, egyszerre vad leányok ugranak eléem és rikácsolva, fenyegetve, a hegyes fogukat mutogatva vijognak: Ulalume! Ulalume! Te is csak olyan vadállat vagy, mint a többi és hagyjád, hogy megölted szegényt, de még csak a lelked se lázadoz, még csak gondolnod sem kell reá sohasem. Pedig véresre szívtad az ajkát és megmártottad törődöt a szívében. Koszorusan járod a világot, pedig rengetegbe rejtőzve, vadat és köveket meghatva jajgat Ulalume, a szegény Ulalume...

Ulaluménak valószínűleg ssőke volt a haja, mert mindig bolonddá tett a szőke haj. És kabultan vergődven tovább, azt hiszem, már bontakozik is előttem valamelyik Ulalume alakja. A kék szemeit világosabbra mosta a patakozó köny,

a hamvas arcát halaványra szivta a fájdalom és a szőke haja — ah, a szőke haja most is csak olyan, mint a biblia asszonyának sugárkoronája. Valamikor elvakított vele és káprázó szemekkel álltam meg előtte. Leány — az enyémnek kell lenned! És ekkor olyan jó, olyan hűséges, erős, brutális tudtam lenni, a milyenné csak a leghőbb vágy teheti az embert. És nem tehetett másként, szeretnie kellett. Rózsaszín felhők ereszkedtek reánk és nincsen az a teremtett ember, a ki közelünkbe tudott volna férközni. Csak éppen a bolondságnak, a szeszélynek volt hozzávaló ereje, hogy kettőnk egymástól elválasszon. Mert a mikor egyszer mások is voltak mellettünk, — istenem, én nem is láttam őket, — úgy éreztem hogy meg kell csókolnom a szemedet. S meg is tettem.

Rám szólottál:

— Menjen innen.

A szemed egészen mást mondott, a szemed valósággal rám parancsolt, hogy ne merjek hinni a szavaknak, a szemed halállal fenyegetett, ha neked engedelmeskedni merek. De a kezéd intett és nekem arcomba futott a vér. Ah, ha te idegenekért csak egy percre is el tudsz engem küldeni, ha komédiából megállod, hogy ne legyek melletted: akkor megyek, akkor én nem látom meg, hogy mit parancsol és mivel fenyeget a szemed, hanem futok és aztán sirjál, a míg a szived megszakad

Egy darabig azonban úgy volt, hogy az én szívem fog megszakadni. Nagyon bolond dolog, amikor az ember büszke és erős akar lenni, a szive pedig egyszerűen kijelenti, hogy neki nem tetszik büszkének és erősnek lenni. Éppen ellenkezőleg. Meg akar alázkodni és fel akar oltadni. Még szerencse, ha az ember ilyenkor néhány mértföldnyire van és jut egy kis ideje, hogy a szívet jobb erkölcsökre tanítsa és minden elhamarkodástól megóvja. Az igaz, hogy ezenközben a szív, mint valami dacos gyerek, a sok sirásban kifárad és elalszik. Mire pedig felébred, némiképen már elhomályosodott a memoriája. Új vágyai, új szeszélyei támadnak és — ah Ulalume! olyan sok kék szem van a világon és mindegyikből új világ integet az ember felé. Ha ott, a szívben valami pápaszemes filozófus ülne és nem egy kis bolond gyermek, aki nem mindig a logika szabályai szerint cselekszik: talán fölöttébb szégyelném magamat, hogy jóformán okát se tudom, miért felejtett a szívem. De így?

Bocsánat, Ulalume! Én meglehetősen okos ember vagyok, de a szívemről nem merném ugyanezt mondani...

A ragyogó téli verőfényben már magamhoz térek kissé. Csak elnézem ezt a te üzenetedet és már úgy találok, hogy voltaképpen nem is vagy a régi, jóízű Ulalume. Ugy lehet, hogy neked is csak véletlenül jutott eszedbe a múlt. Mert talán éppen kellemetlennek találtad a jelent. Az idő nem állt meg azóta és ha máig nem kísértett a gondolat, hogy az én amerikai kollegám versével főbe kollints: talán a te szivedbe is olyan bolond gyermek dolgozik, mint az enyémben és te is úgy láttad, hogy még sok okos szem van a világon, a melyből új világok integetnek feléd. Ah Ulalume, sejtelmem támad, hogy te is olyan hűten voltál magadhoz mint én!

Én most el is dobom magamtól ezt a nyomtatott papirost.

Sokszor ellátogatott hozzád a lelkem, hogy átöleljen mint a holt anya az ő ismeretes három árváját, a míg azt hittem, hogy szenvedés a napod és szenvedés az éjszakád. És nyomorultnak éreztem magamat, a míg azt hittem, hogy fájdalmat okoztam neked, a ki sosem tudnál fájdalmat okozni. De most úgy érzem, hogy vége. Valami hideg lehellet érint és kijózanodva mondom magamnak: Ulalume azt akarta, hogy boldogságomban álljak meg egy pillanatra és lelkemben kinezva támadjon fel az ő emléke. Hogy felzokogva, szívemben égető sebbel néztek

vissza a múltba. Azt akarta, hogy én is szenvedjek, ha ő annyit szenvedett. És ha azt akarta, akkor ő nem is szenvedett. Mert nem akarhat fájdalmat okozni, a ki csak egyszer is érezte, hogy mi a fájdalom. Akkor Ulalume nem szenved, csak haragszik.

És ha haragszik, akkor már nem is Ulalume.

J ó b a r á t.

Írta: Róz Jenő.

— Kedves vendégeim!

A tanár ur csodálatos nyugodtsággal tekintett szét az asztal körül ülő urak és asszonyok fölött és kiszámított, hatásos szünet után újból kezdte.

— Kedves vendégeim! Engedjék meg, hogy Irén leányomnak eljegyzését Fási Lajos urral kevés szóval, de annál több szeretettel és tularadó kedéllyel közöljem önökkel.

Többet nem szólhatott. A mit tegnap óta a társaság minden egyes tagja tudott, az most általános meglepetést keltett. Mindenkinek jól esett, hogy meglepő és váratlan örömet mutathat és hangosan fejezi ki érzelmeit.

Az éjenzésbe belevegyült az asszonyok csókja, a mivel a menyasszonynak gratuláltak, meg a poharak csengése, a mint a férfiak siettek koczcintani a jegyes pár boldogságára. A hangvegyülék elszibbasztotta az Irén érzését.

Isten tudja miért, de ebben a pillanatban nem tudott másra gondolni, mint arra, hogy a huga szőke, puha haja makacsul bomlik szét. Mintha nem is tudta volna, mi történik körülötte.

Az apja oda jött hozzá és megfogta a kezét. Még jobban elernyed az akarat a lelkében, mikor egy másik kéz fogását érezte az ujjain, a mint az a sárga karikagyűrűt ráhuzta az ujjára. Ugy ment át a keze az apja kezéből a vőlegényébe, a nélkül, hogy az idegeire hatással lenne ez a változás.

Egyszerre a huga körülölelte a nyakát és szőke fejét odaszoritotta az álla alá. Kiszakította a kezét a vőlegénye szorító tenyeréből és erősen, szenvedélyesen simogatta a szőke, puha, engedetlen fürtöket.

A szeme égett, a torkát fojtogatta a sirás és hevesen csókolta meg a hugát.

Fási Lajos kissé bambán nézte a menyasszonya izgatottságát. Valójában nem tudta, szokták-e ilyenkor a vőlegények megkérdezni a leánytól, hogy mi bántja. Félszegen nézett körül, mintha keresné a tanácsot, mint kell viselkednie a menyasszonyával szemben. Végre is újból a leány keze után nyult és tartotta a tenyerében a vékony, hideg kezét, mintha az kötelessége lenne.

Mikor a vendégek távoztak, a vőlegénye is bucsuzott tőle. Egy kicsit a bor, egy kicsit az izgalomtól kipirult arccal állott előtte Fási Lajos és mosolygó szájjal beszélt hozzá:

— A viszontlátásra Irén.

Meg akarta csókolni. A leány térde megcsuklott, csak a haját érte a csók. Ettől is irtózott. Sietve ment vissza a szobába, a hol a huga várt reá.

Olyan volt a szobájuk, mint egyébkor. Éz ha az a sárga karikagyűrű nem égetné a lelkét, nem is érezné, hogy bántja valami név nélküli sejtetem, idegenkedés mindentől, a mi körül fogja.

Mikor lefeküdt, a huga oda ült az ágya szélére. A csöpp kis gyerekleány még komolyabb volt, mint máskor. Vékony hangját suttogásra halkította, úgy szólt hozzá.

— Irén, beszéltem Dezsővel. Elmondtam neki, hogy apa akarata előtt meg kell hajolni. Irén fázva húzta fel a takarót.

— Mit mondott?

— Te, olyan erős ő! Megfogta a kezemet és még ő bátorított. Azt mondta, szorítsam meg a kezéd helyette és mondjam meg neked, hogy ennek így kellett lenni, hogy nem halunk bele. Olyan különös volt. Mosolygott és a hangja sem reszkedett. Pedig ő most boldogtalan, ugy-e?

Nem tudott felelni. Mióta az apja tekintetéből megértette, hogy neki, nem lehet akarata, hogy úgy kell cselekednie, a mint azt más kívánja, elszibbadt a lelkében az akarat.

Ott az eljegyzés pillanatában, mikor belebámult az apja nyugodt, hideg arcába egy másodpercig úgy érezte, hogy fel kell ugrania és elfutni innen. A vőlegénye szomszédsága. ez a közel lét ránehezedett a lelkére.

De csak egy pillanatra. Azután ismét erőt vett rajta a zsibbadt fásultság, meg a tartózkodó félelem az apja tekintete előtt.

Eltolta a gyereket magától és befordult a fal felé. A huga beszélt még neki Dezsőről, meg a múlt nyárról, kint a sziget csenevész fái között elsétált nyárról.

— Aiszol már Irén?

Nem felelt. Nem akarta, hogy az még tovább beszéljen. És a kis szőke gyerekleány elhallgatott. Pihegő lélegzetvétele elárulta, hogy alszik.

Irén lassan, zajtalanul felkelt és magára öltötte a ruháját.

Olyan volt, mint a lunatikus. A kis éji lámpa halvány fehér fénye körülölelte alakját. Lassan, macskaléptekkel ment a huga ágyáig. A gyerekleány még álmában is olyan rettenetes komoly volt, a minő csak a fiatal, rövid ruhás lány tud lenni.

A haja betakarta két oldalt az arcát. Vakító fehér, vékony karjára hajtotta fejét és rezzenés nélküli álommal aludt.

Irén lelkében a huga képe feloldotta azt a zsibbatag ködöt, mely az érzéseire nehezedett. Ezt a gyereket jobban szerette életénél. Anyjuk halálos ágyánál egymást átölelve állottak ketten, az okos, szenvedő uriaszony felemelkedve fektéből, megfogta az Irén kezét és rátette a huga fejére, aztán szóltanul, sokáig nézett az Irén szemébe.

Mennyit mondott ez a tekintet.

Nem tudta elfelejteni azt a jelenetet.

És most ez a gondjaira bizott kis penészvirág vigasztalja őt. Soha sem szóltak egymásnak arról, a mi a szívükben volt, de a nyílt, őszinte szeretet ott volt a tekintetükben, a kézfogásukban.

Együtt járta be a két leány Dezsővel a Margitsziget sétahelyeit. Együtt álmodtak csendes, mosolygós boldogságról, a milyen a jók szívében lakozik.

Most vége ennek az álomnak. Irén megszádlult. Aztán felvetette a fejét és erős léptekkel ment az íróasztalhoz. A kis leány iskolás könyvei példás rendben sorakoztak ott egymás mellett. A könyvek szélei mögüll imott-amott kikandikált egy kép, vagy virágszár. A könyvek mellett sok nagyon sok selyem-, tüll-, csipkedarab, a miből a huga babaruhákat fog csinálni.

Épp úgy, mint ő. Egészen addig, míg egy napon a lelkébe hatol egy meleg érzés, míg egyszer átjárja a szívet egy férfi tekintete. Aztán majd hozzáadják máshoz, úgy mint őt.

A lámpa fényében fel-feltűnik előtte egy kép a rövid multjából. Nem is tud, nem is akar emlékezni távolabb eső időkre, csak addig, mikor a sziget partján bágyadtan hajtotta fejét a Dezső vállára. A Duna vize millió apró, csillogó pontocskák fényét ragyogta fel reájuk és ő mosolygó, nyitott ajakkal hallgatta egy álmatlan tücsök szörpölő zenéjét.

Azt hitte, ez a boldogság. És ma odaült mellé, közel hozzá egy másik, az apja meg ráparancsolt, hogy legyen boldog...

A huga vékony irásával teleirt füzetből kitépett egy lapot és irt Dezsőnek. Magára volt hagyatva egész életében. Csendes, visszavonult életmódja, meg az apja hidegsége érzélgössé tették a kedélyét. Ezen a hangon irt. Tanácsot kért, mit tegyen és úgy érezte, hogy a mit ez az ember kíván, azt meg fogja tenni.

És megtörtént. Engedelmeskedett az apja akaratának és szót fogadott Dezsőnek. Fehér ruhába öltöztették, a fejére rátették a narancsvirág koszorút és jöttek a kedves rokonok, ismerősök, a kik mind édes szavakkal kívántak boldogságot.

Szinte bosszusan, idegesen hallgatta leendő anyósa tanácsait, a ki a kövér asszonyok sivitő hangján beszélt a szívére.

— Az én fiam! Milyen boldogság. Ő derék ember, szeressed őt, arany szive van, megérdemli.

Nem akart szomorú lenni. Csak vágyott egy kis csend után. A vőlegénye oda jött hozzá. A szeméi kiveresedtek az izgalomtól, hanem a tartózkodása szinte imponált Irénnek.

A huga is odarohant a karjaiba és kaczagva csókolta a száját.

— Nagyszerű, te most asszony leszel! Be jó neked.

Mikor a pap elbocsátotta őket és az orgona hangjai belevesztek az asszony nép nyüzsgő mozgásába, akkor már asszony volt. Az oldala mellett a férje. Mintha megerősödött volna a lelke. Az ingatag érzés, mely ábrándos kedélyét

szomorúvá tette, eltűnt és szilárdan tudott haladni a férje oldalán.

A templom ajtajánál hirtelen megállt. Ismerős arc köszöntötte, a Dezsőé. Bele nézett a férje kérdő szemébe, melyből szeretetet olvasott ki. Együgyű, odaadó szeretetet. Aztán oda lépett a férje karján Dezsőhöz és kezét nyújtott neki. Ott álltak hárman egy pillanatig. Nem volt féltékenység a szívükben, hanem mintha örök békét köténnek a saját lelkükkel.

Iren nedves szemmel tekintett a férjére és halk hangon, melyből már a boldogságot lehetett kiérezni, mondta:

— Az én legjobb barátom.

Kubik-munkán.

Irta: Csorzy Mihály.

Valamelyik napon, alkonyat felé, mikor már a napból nem látszik semmi, csak az alkonypir fénylik muló reszketéssel alatt a földpereménél, és az estnek egyre sűrűsödő szürke fátyola kezd alászállani, — valaki elkiáltja magát:

— Hat óra embörökl . . .

A hang durva, öblös, és megfélemlítő, mint viharban a menydörgés, s amint végig zug a földkupacok között, egyszerre megáll a munka. Az eres, napsütötte munkáskarok lehanyatlanak, s az emberek, mintha vezényszóra történne, arra fordítják tekintetüket, amerről a hang jött. Ott egy ember áll, öles marcsona alakjával úgy néz ki, mint egy viharvert kőszobor, melyre az esthajnal fénye halványodó tüzrózsákat szór. Meltóságteljes nyugalommal támaszkodik az ásója nyelére, s úgy nézi a nyüzsgő embersokaságot parancsoló tekintetével.

Ez a gödörgazda.

Egy igazi betyár-típus; zord kifejezésű arccsal, élénk, villogó szemekkel, és sötét, durva lélekkel, melyben az urak iránti harag lángja lobog elolthatatlan tüzzel. — Más érzés nincs is a lelkében. A többi csak képmutatás. A börtönök nyirkos czelláiban rátapadt szenny uralja az egész embert, — a hová a betyárvilágban elkövetett bűneiért került, s ami hosszú esztendőknél át sem tudta megtörni: sem testben, sem lélekben a herkulesi termetű parasztot.

Ismerik jól az emberei; a hire, mint az arnyéka jött vele, de azért respektálják és engedelmeskednek neki, mert úgy tartják, hogy ő a szószólójuk. Tud az emberei nyelvén beszélni; s mit mond: az aranyigazság számba megy, s egy szavára, egy intésére vészjóslón emelkednek fel érte, az ásót szorongató izmos karok. — Dolgozni is azért jön, mert tudatában van a törvény szigorának, s mert letűnt a régi idők szabad világa, valamiképp csak számot kell adni a megélhetésről.

Az est lágy szellője feltámad s a sarju nehéz illatával együtt, magával hozza valamelyik faluból az esti harangszót. A méla hanggal összevegyül az ásóvasak pengése, amint leverik róla az emberek a rátapadt friss földet. Egynemelyike áhitattal emeli meg a porlepte kalapot, s megy a többi után bandukolva, fáradt, nehéz léptekkel a kátrányos barak felé. A hosszú, rozoga faalkotmány keskeny hasadékain gyertyafény világít ki, és erőden fénysávot vet a gypes földre, a leszállt est sötétjében.

Odabenn zsongás támad, mint a kasza szoritott méhrajok között, ami hirtelen élénkülni kezd, s azután lassu mulással elcsendesedik. Az emberek elfogyasztották a rozskenyér és szalonából álló vacsorájukat és egyenkint lepihennek az összehérselt zsuppszalma fölött. Itt, ott még világosság támad, amint kinyílik valamelyik ajtó, s kijön azon egy munkás, a kintin felé tartva, hol egy pápaszemes, öreg bérlő méregeti nagy vigyázattal a komisz gabonapálínkat.

A barak csendjébe, ahol az öreg Hódi bandája kuporog, vastag hang mordul bele:

— Alsotok! . . .

Kettő, három felel egyszerre.

— Majd odébbat egy kicsit.
— Mondok, tán már léragadt a szömetök — mormogja magában az öreg.

Benn sötét van, nem lehet látni; a hangról ismerik meg egymást.

Kis idő múlva újra megszólal az öreg:

— Illés! . . .

— Hallom.

— Egy kis fa kéne.

Halkan mondja, de azért a hangja mélyen rezdül, mint a bögő hurja.

— Minek az? — kérdi kelletlenül a legény.

— Hideg lösz az ézczzaka, te füles.

Még nincs hideg, barátságos ősz utolja van, de azért a pléh kemenczében sir a nedves erdei fa.

— Nem ég ez a komisz fa, ugorj ki egy kurta pallóer.

A zsványvér föllobbantja a régi emlékeket s ezeknek a hatása alatt mondja utána:

— De bolond vagy! hát csak nem akarsz mögfagyni. Ne félj, van az uraknak elég. — Én mikor ilyen fiatal embör voltam, mint te, nem is vártam, hogy szóljanak.

A legény ledobja magáról a subát és ki-megy. A hodájától nem messze fölkap egy kemény pallót és bevonszolja azt. Nem látja senki; az éjjeli-őr is benn szunyókál a kunyhójában.

Nagyot kong a száraz palló, amint ledobja a legény a pusztá földre.

— Itt van. Tüzelhet kend.

— Ugy. Látod; mégis csak ügyes legény vagy te — mormogja az öreg és hirtelen föl-ugrik fekhelyéről; bele vágja a hosszú, nyeles fejszét a deszkába, ami recsegve hasad két felé.

— Ne féljétek, nem marad ebből még csak egy száka-se. Tüzelök én nektek, úgy se bírok éjjél előtt elaludni.

Az embereknek nagyon tetszik ez a jószívűség, és nem győznek magokban hálálkodni az öreg „jóságá” fölött. Egy nem tudja megállni szó nélkül és oda szól a vén zsványynak:

— De is jól jártunk kenddel János bácsi, ilyen embörre nem mindig akad az embör.

— Hiszen csak nem vagyunk jószágok — dörmögi az öreg Hódi és rakja egymás után az összehasogatott fát a lobogó tüzre.

A pléhkályha ropog, a szellős barakban nagy melegség kezd terjedni, úgy hogy még a subákat is félre lökik magokról az emberek. Az öreg közel hajol a kemencze nyílásához, a tűz fénye ráverődik barázdás arczára, ami most fényes lesz és meglátszik rajta a kárörvendezés. Egy darabig nézi a lobogó lángnyelveket, azután hunczutul dűnyögve, bele dalolja a kemenczébe régi, betyáros nótáját:

— Lóra csikós, lóra,
Szét szaladt a ménes. . .

Rövid hallgatás után, újra hangot ad:

— Halljátok! . . . Holnap mérés lösz. Hány kubik lött kiásva?

— Tizenöt — felel rá egy.

— Csak. Az ugyan nem sok. Mi gyün érte?

— Kevés — vélekszenek pipaszó mellett az emberek.

— Hát tudjátok, azt akarom mondani, hogy hajnalban jókor fölkelünk, aztán, már kinéztem, van itt egy pár öreg kubik, azokat majd kikészítjük. Így legalább pótolva lösz egy kicsit a kereset.

Ez csak amolyan szives ajánlatképen van mondva, de azért parancsnak veszik a hiszékeny jószívű emberek, és másnap már készek rá valamennyien.

Künn, a régi kubikgödörök szélén, melyeket félig betemetett szálló porral a szél, a novemberi nap verőfényétől frissen fakadt fűszálon dér csillog, s a vastag pallók, mintha ezüsttel lennének vékonyan behuzva, zuzmarások. A levegő tiszta, friss. A zsvány nap bágyadt sugara megtö-

rik a megfagyott harmaton. Csupa csillogás, fényesség az egész vidék.

A reggel figyelő csendjében elsőbbit is az öreg Hódi lép ki a barak elé, és hallgatódzik. A hosszú hodájokból elenyésző hang tör ki: a fölébredt munkások zsvaja. Még nem látni embert, oda benn készülődik valamennyi s az urak (mérnökök munkafelügyelők) kik a városi emberekhez képest nagyon is korán kelnek itt, — még hajnali álmukat alusszák.

Az öreg tömött, szürke füstszallagokat erget ki az orra alatt fityegő cseréppapából s úgy kémleli be szurós tekintetével a sárguló vidéket. Amint lassan áttekinti a messze elnyuló rónát, mely régi viharos emlékeket ébreszt a puszták fiának lelkében, s amint hosszú vonalként szel át a frissen épített töltés — egyszerre sarkon fordul és belöki maga előtt a rozoga faajtót. Nem megy be. Csak az egyik lábával lép a küszöb-fára és kérdő tompa hangon beszél.

— Gyüttök! . . .

— Gyüvünk — hangzik rá a felelet és egyenkint lépkednek ki a föld emberei.

Mennek a botorkáló öreg után, a kinek vállára van vetve az éles ásó, melynek tiszta, fényes vasával játékot kezd a kelő napsugár. Lenn a kubikgödöröknek egészen az alsó végénél, a hol levert, apró léczpóznák jelölik a munka folytatását, megállnak.

— Ezt a négy kubikot kell fölfrissíteni — szól erőltetett lassúsággal a gödörgazda.

Régi gödörök ezek, melyeket idő multával betemetett a futó homok, a mit szélvihar söpör valahonnan a homokvidékről s a min azóta már fölburjánzott a paréj is. Az emberek össze néznek, mintha kérdezni akarnák egymástól: hogyan kell ezeket fölfrissíteni. Becsületes, munkaszerető emberek ezt még nem tudják. Az öreg észreveszi a tekintetökből, hogy nem értik a raffinériáját, közébök mordul:

— No. Hát nyessétek le egy ásó hosszra a széleit, azután tisztítsátok ki.

Mosoly lebben meg egyiknek, másiknak az ajkán erre a szemenszedett csalásra, a mit igyekeznek el is tüntetni onnan és szó nélkül, hevenyében valamennyien a munkához.

A bün csábit.

— Én mög majd gubákat készitök az aljába, aztán szeretném látni azt az embört, a ki azt meri mondani egyre is, hogy nem fris kubik.

Mire leérnek a kubikgödörökre, a többi munkások is hozzá kezdenek a verejtékes munkához, akkorra már készen van a négy kubik. Csak az öreg motoszkál még lenn a fenéken; illetgeti a hamis gubákat. Azokat a hosszukás, kerek földpupokat, melyeket a gödörök közepén hagynak meg az emberek, hogy meg lehessen mérni a kiasott gödör irtartalmát. Ezt nem veszi észre most senki. Különben sem törődik egyik a másika munkájával.

Napalkonyat felé, mikor a munkafelügyelő végig nézi a munkát és okos számítással bejegyzzi a köbméterek számát, — az öreg a háta mögé sompolyog és ravaszul lesi az óvatos ember vizsgálódását.

— Ez nem fris kubik, — mondja a munkafelügyelő.

Az emberek megállnak és komoly tekintettel méregetik a praktikus felügyelőt.

— Miért nem? — mordul föl Hódi.

— Azért, mert régi.

— Régi! . . . Nagyon csalódik az ur, mert az hajnalba lött kiásva.

A munka felügyelő tovább megy.

— Ez sem az, meg amaz sem az. Négy kubik hamis.

Az öreg elhallgat, mint a tetten ért. A többiek félre lökik a talicskákat és kijönnek a gödörökből. A legfiatalabb szólal meg:

— Ki mondja azt, hogy nem fris?

— Én. . . Nézze azt a gubát; föl dől gyökésre. — Azzal kezdik a kubikba, meg

sugja a földnyelvet, ami fölbukik egy darabban, mint a lefűrészelt fa törzs.

Amint kijön, elébe áll összeszorított ököllel az öreg szemhunyorgatásától felbuzdult legény és most már egészen főnhangon fenyegetőzik:

— Hallja az ur, ne merészelje azt még egyszer mondani, mert rosszul jár!

— Roszul járok!? — No jó, hát nem szólok többet. Hanem ezért ugyan nem látnak kendtek egy garast se.

Most már azután rákezdik valamennyien. Előbb csendesebb hangon, majd neki tüzesedve, nyomatékkaal ejtve ki a szót;

— Így nyuzzák az urak a szögény embört, a becsületes munkájáér?!... Hát micsoda dolog ez!?

— Kár a szóért. Mert ha még sokat okoskodnak kendtek, egyszerre kitelik a napszám — felel nekik kurtán, egész nyugodtan a munkafelügyelő.

— Azt avval mögelégödjünk!... Mi? ... törnek ki egyszerre mindannyian.

Most már veszedelmes kezd lenni az állapot. Az arcok hirtelen kigyulnak az indulattól, a szemek pedig fényesek lesznek a fölháborodástól. Az öreg Hódi néma, alattomos integetéssel igyekszik feltüzelní, a csendes, józan munkás embereket, kik vérszemet kapnak a vén haramia nógatásától és már az öntudatukat is kezdik elveszíteni. A munkavezető is készül eltávozni, mint pusz-tán járó a közeli vihar elől, de egy ember elébe áll és ráival:

— Hát friss kubik-e ez? ... Hallja! ... Bejegyzí-e vagy nem?

A kérdezett még felelni sem ér rá, — mint a habmorajlás egyszerre dörögni kezd a vén haramia hangja, aki eddig csak hallgatott és remegő lélekkel várta míg józan eszüket elvesztik az emberei, — s akinek szavába most belevegyül a parasztguny is:

— Ne imádkozz neki, aki áldója van a nyugójának, hanem ...

Nem mondja tovább, elég ennyi is, mint szunyadó zsarátnoknak a támadó szél, — a másik perczen már a háta mögé ugrik egy ember, mint egy megvadult állat, fölemeli az éles ásót, és hatalmas erővel sújt le vele. Az áldozó nap vörös fényében egyet villan a fényes vas, s a villanás után ketté vágott koponyával bukik le tompa zuhanással a munkafelügyelő a kopár földre.

A vén szocialista arcán végig fut a megelégedés árnya, és egykedvűen, mint hajdanában a legnagyobb flegmával szól a megrettent gyilkoshoz:

— Legény vagy öcsém; eredj most, mond meg a zsandárnak, hogy egy urból kettőt csináltál.

Nyugalom.

Irta: Kisteleki Ede.

Nem lát a lelkem többé ábrándképet,
Gond és öröm között folyik az élet,
Elöttem áll a mit a sors beáldhat,
Hol száll a nap le, látom már a tájat.
S felhők között gyakorta jár,
Aki fölért magasba már,

A bölcsesség kövét nem is kutatva,
Más kincsért mélyedek önnön magamba,
Lelkem oly vágyakért kutatom átál
Melyek összhangozók a nagy világgal,
Szóljon dicsérből dalom:
Te rólad méla nyugalom.

A földön itt, immár felérem lassan,
Csupán a változó a változatlan,
A nyár és tél, a virulás, enyészet.
Mesgyetlenül egymásba érnek véget,
Mint gyermek arcán köny, mosoly,
Bánat, gyönyör egymásba foly.

A láthatár nekem egy teljes kör lett,
Mózesként látom az ígéretföldet,
Kezddél halhatatlanságom itt van
A földön, gyermekim, utódaimban.
Mely életfámnak lombot ad,
Uj lombot, áldom sorsomat.

Téli árny és karácsonyi fény.

Irta: Boy-Ed Ida.

Fordította: Urszles Darinka.

A kikötőmenti utcában egy délutáni órában csak egy ember, egy öreges férfi járt, ki felnyitott esernyőjét, mint szeptert különös méltósággal tartotta s lábát mintha másznék, minden lépésnél felemelte. A férfi természetes volt, mint éltés korban a legtöbb házra hajlammal bírók, mi köpenyén is meglátszott, mely szorosán simul gömbölyded természetéhez.

A magányos járkáló arca nagyon komoly kifejezésű volt, szemüveget viselt, arcát allán kiborotvált öszes szakáll köríté, fülei csodálatosan elálltak, szinte úgy tetszett, hogy kalapjának karimája, füleinek felső szélén pihenne.

Az eső sűrűn zuhogott alá olyanynyira, hogy az utcát egészen ellepte a víz, melyben a kicsiny ó divatu házak ablakai visszatükröztek. A kikötőben, mely egy keskeny víznyelvtől volt alkotva, néhány utazó volt csak. A hosszú árbócraól nehézkesen hulltak alá a vízcseppek, a hajókótelek, vízzel terhelt alig tartá fel magát a nedves levegőben. Az egész legénység visszavonult. Minden néma s halottnak látszék, ott át, hol téglák s fal halmozódtak fel, zápor zuhogott. A várostól a mögötte emelkedő vörösszürke házak választák el; előtte minden, mint sűrű ködbe, elenyészett, mert ott hullámozott a tenger, mely ma kelet felől messze visszahúzódott a parttól. Az öreg a kertek s raktárak által már megszokott utnak majdnem legvégén egy csinos házba lépett, mely minden oldalról kerttel körítve, nagyon tisztára mosott ablakaival, szép cserépvirágaival jó benyomást gyakorolt a szemlélőre. A kertben persze minden kopasz volt s száraz galyak feküdtek a sáros talajon mindenfelé.

A csengő sokáig hangzó szavára egy öreges nő jelent meg a bejárónál. Fehér-fekete főkötőt viselt sárga kötőszalaggal, mely azonban csak diszül szolgált, mert hátán kötetlenül csüngtek alá s repültek, ha járt. A nő barátságos arca üde és sima volt, halántékát sűrű barna haja fedte s füle mögött a főkötője alá tette. Fekete, csipőn alul érő kabátot s földig érő, ránczos, szürke szoknyát viselt. A folyosón alma, lavendulaillat terjedt szét, minden nagyon tiszta volt, s kellemes meleg terjedt szét. Férfjének a nő a legmélyebb sajnálkozással segítette köpenyét levenni.

— Lujza! atyád számára a reggeli cipőket! — kiáltott.

A folyosó végéből, a konyhából egy csinos, szőke leány lépett ki, kinek nyugodt arcát gyönyörű sötét szempár élénkíté.

— Itt vannak, már megmelegítettem!

Az apa felhuzta a tarka himzésű cipőket s még hevesen járt ide-oda. Szótlan volt, neje annál többször ismételté, mennyire sajnálja, hogy ily időben járkált.

— Lujza a kávé, hogy atyád átmelegedjék, — vagyis miként ő mondta: megmelegedjen.
— Mindjárt meglesz! — mondá Lujza s eltűnt a konyhában.

A nappali szobában, mely a folyosó jobb oldalán volt s melyben fekete damasztutorok s mahagoni asztal volt, fonott hintaszékbe csinált a nő férjének kényelmes helyet. S mindezt ő bizonyos méltósággal foglalta el.

Az asszony a másik kényelmes székben foglalt helyet vele szemben, a kis asztalka mellett, melyen „hatvanhatot” szoktak játszani s kezébe vevén a kötést kérdé:

— Irt Seeger?

Seeger ur tagadólag rázta fejét s nagyot szippantott pipájából.

— Tehát semmit sem hallottál?

Lassan bólintott fejével.

Lujza a kávéval belépett. Figyelmesen nyugtalanul nézett atyja arcára, ajkain volt már a kérdés, de az ur olyan fölényt gyakorolt család-jára, hogy még felesége is csak nagyon vigyázva merészelte gondolatait megközelíteni. Panaszosan s mintegy segítséget keresve nézett leányára.

Mialatt Lujza atyjának nagy csészéjét megtölté s az ablak-deszkájára két virágcserep közé

helyezte Seeger a nyomasztó csendet hirtelen megtörte:

— János irt.

Lujza lángvörös lett; s ujjai néhány pillanatig remegtek, úgy hogy nem volt képes édes anyjának a csészét átadni.

— János! kiáltott fel a nő s kezeit ijedten eresztette le ölébe, mintha kész lenne a legborzasztóbbra.

— Felolvashatod! mondá Seeger ur oly lassan, miként mindig beszélt. Ezzel egy levelet vett ki az oldalzsebéből s Lujzának nyujtá.

Lujza nagyon közel ment anyjához úgy látszott, hogy a lenyugvó nap kevés sugarát akarná összegyűjteni levelére, az anya azonban érzé, hogy a karcsu alak, mely vállaira hajolt, nagyon remegett. Nagyon egyhanguan olvasott, mialatt az eső az ablaküvegeket csapkodta.

„Mélyen tisztelt Seeger ur! Ön felszólított, hogy fiáról Ottóról tudósítsam s én bár nem örömteli szívvel, de sietve közlöm azt, mit tudok. Higye el, hogy mit tudok, nem kíváncsiságnak köszönöm, Ottót folyvást szemmel kísértem, bár közöttünk nem fejlődött ki olyan barátság, mint szokott keletkezni tanuló ifjak között, ha még azok két éven át egymás melletti helyet foglalnak el az iskolapadokban. Szemmel tartottam őt, mert úgy ön iránt, mélyen tisztelt uram, mint nagybecsült neje iránt a legbensőbb vonzalommal viseltem.”

„Oh milyen is a művelt, finom fiatal ember! sóhajtá Seegerné urnó.

„Így tudtam meg, mit Önöknek már husvétkor való látogatásomkor közöltem, hogy Ottó minden félévben, sőt még gyakrabban is változtatta állását, sőt gyakran anélkül is volt, de a mellett mindig elegánsul élt és sok pénzt költött. Itt Hamburgban gyakran kísértésbe lehet esni s úgy látszik Ottó nem tudott azoknak ellenállni. Néhány hét óta eltűnt; úgy hiszik adósságai miatt rejtőzött el. Ez minden. — Alig van mit magamról írni, de ha édes anyámat, az önök szomszédnőjét látni fogják, adják tudtára, hogy január elsejére házamban lehetek s akkor már eltarthatok nagyon is egy asszonyt.

Kérem kézcsókomat tisztelt nejének s Lujza kisasszonynak átadni, Önt üdvözölve maradtam

Greggers János.

Az öreg nő csendesen sirt az ablakban. A férfi iszonyuan füstölt. Az este hirtelen leszállt s a zivatar mind hangosabb lett. Mint távoli bömbölés zugott minden felől. A szél felkerekedett s a tenger hatalmas hullámokat lökött a part felé. Künn kis fénypont tűnt fel s tűnt el ismét, a lámpa-gyújtogató rúdja, melyel az utvégi lámpát akarta meggyújtani.

— Greggers néninek átviszem az üdvözlé-
tet! mondá bizonytalanul Lujza.

— Végy magadra valami meleget! — mondá könnyei közt Seegerné.

Az öregek maguk maradtak a sötétben.

— Ez a köszönet! — mondá végre az öreg.

— Hát köszönetért tettük? viszonzá az asszony bensőséggel. A férfi hallgatott.

Nem önmaguk kedvéért tettek mindent, akkor 20 év előtt Hamburgban. Csendes boldogságában házasságuknak csak egy árny vegyült: nem voltak gyermekeik; s nem rokonaik, kiket gyermekeik helyett szerethettek volna. Seegerné egyetlen fivére rútul végezte életét Amerikában; képe fekete fátyollal körítve a sofa felett függött, mert Seegerné még nem vigasztalódott vesztesége felett, de nem is felejté el a gyalázatot. Seeger urnak meg nem voltak testvérei. Mikor tudták, magukban maradtak, magukhoz vették a nyomorultan elpusztult család két árváját. Az apa a rabságában felakasztotta magát — az anya Lujza születése után alig négy hétre kimult. Seegerné fivérére gondolt s ép ezért vette magához ezt a két gyermeket.

Különös büszkeség lopódzott a házastársak szívébe. A gyermekeket az övéiknek tartották s ők is úgy tettek velök. Képzeteök addig játszadozott, hogy a gyermekeik az ő vérük-ből valók, végre még egymás között sem szívesen beszéltek a valóságról. Seegerné, ki ép oly beszédes volt, mint a minő hallgatak férje, gyermekszoba kérdéseket beszélt meg a szomszédnőkkel s természetesnek találta, hogy a csecsemők körüli bánásmódra való tanácsait, mint egy tapasztalt nőét, követték. A nagy városban, hol igen sokszor változtatta a lakást alig tudta valaki az igazságot s itt e kicsi városkában, hova Seeger mint fővámellenőr lett áthelyezve s hol nyugdíjaztatása után is megmaradt, mindenki az övéiknek tartotta a gyermeket.

Lujza s Ottó nem sejtették, hogy Seegerné nem szülőanyjuk.

Nem, ők nem köszönetért tettek, hanem azért, hogy agg napjaikat a borzasztó magányosságtól megvédjék; azért tettek, hogy gyermeki szeretetét élvezzék. S e mellett az évek folyamában ők is szeretni tanultak, oly nagyon, oly végtelenül, mint a hogy nagyon is engedékeny szülők szoktak szeretni. Ha Ottó s főleg a szép Ottó, az ő kedvenczük valamikor megtudta volna, hogy szülei — tulajdonképen nem is szülei — a szegény Seegerné ijedtében nem tudom hova lett volna. Talán érezte, hogy a könnyelmű ifjunak, ki mindig csak gondot okozott neki, semmi sem szent s remélte, hogy a vérköteleket, mely anyja és fia közt léteznek, mégis csak olyasminek fogja tekinteni, mit megsérteni nem szabad.

Az öregek most félve ültek s fűzték tovább kellemetlen gondolataikat.

A becsületes s át meg át önértékes férfit úgy gyötörte a gondolat, mennyi szegényt hozhat még Ottó arra a névre, melyet ő adott neki. A gyöngéd asszony haragjában már kiengesztelődve rettegett a gondolattól, hogy Ottó talán mindent megtudott s most feljogosítva érzi magát, tőlük elválni.

— Na megkaptuk a magunkét — mondá Seeger még egyszer. Hálátlan! Ah! de ilyen a világ!

— Lujza jó gyermek — mondá Seegerné — mi mindig csak keveset törődünk vele.

E pillanatban mindketten megrezzentek. A kaput hallották becsapódni.

— Istenem! Istenem! ki jön most? — kérde a nő ijedten. Ez nem Lujza! s most bizonytalan lépésekkel haladt a sötét szobán az előszobába, hova Lujza már odakészítette az égő lámpát, melyről egy fénycsík a szobába jutott a nyitott ajtón. E fényárban magas, deli alaku férfi tűnt fel.

— Ottóm! — kiáltott fel a nő s mindkét karjával átfogta.

Gyöngéden simogató meg az ifju anyja arcját.

— Csak semmi érzélgősség! Te ép úgy teszel, mintha Amerikából jöttem volna! tette hozzá vigasztaló hangon.

— Mama — kiáltá Seeger ur szigoruan. Ő uralkodott magán s éppen nem látszott izgatottnak.

Seegerné megsértve fia szavaitól, de még inkább férje intésétől, mint valamely duzzogó gyermek a sofa sarkába huzódott. Seeger ur pedig az előszobába lépett s behozván onnan a lámpát az asztalra helyezte s az ablakrouleaukat is leengedte. A szép, sötétszemű ifju gúnyosan nézett rá!

— Atyám! te olyan ünnepléses vagy, mintha titkos itélkezéshöz készülnél! Nem is üdvözölhetelek — mondá.

— Mielőtt kezemet nyujtanám — mondá az öreg különös beszédmodorát a lassúsággal még feltűnőbbé téve — tudnom kell, mit tétél, hol voltál s mért nem irtál már majdnem egy év óta?

Ezalatt mereven állt az asztal mellett s szigoru tekintetével méregette a szobában nyugtalanul ide-oda járkáló.

— Egész egyszerűen csak ez. Utolsó állásomban nem volt éppen valami jó dolgom . . .

— Mindezt már tudjuk Greggers János leveleiből — szakítá félbe atyja.

— Na! ha az erényhős mint detectiv működött részletekre, akkor bizonyára eléggé tudtok mindent! Az irással várni akartam, míg jobban megy dolgom. De mert látom, hogy ez soh' sem fog megtörténni, míg én a szerencsétlen kereskedelmi pályán maradok, elhatároztam, szakítani azzal, — persze ezer tallérnyi törleszteni valam marad — s egy új pályára lépni — mondá a fiatal ember nyugalommal, a mely azonban nem volt éppen igazi, mert félénken jártatta szemeit az öreg merev arcján.

— S mért jöttél? — kérde az apa.

— Hogy a Karácsonyt veletek töltssem, mielőtt új hivatásom után nézhetnék.

— Ugy? s mi lenne az?

— A színészi pálya!

Az öreg hallgatott, az anyja meg hangosan felzokogott.

— De anyám — mondá Ottó — ne légy oly előítéletes. Ti itt oly viszonyok közt életek, hogy nem tudjátok megítélni a művész helyzetét a modern társadalomban.

— Ugy, mondá az apa nyersen, — s vidéki tájszóval, melyet ő néha használt — ha mink ezt nem értjük, nem köll többet erről beszélnünk sem.

S ekkor emeltebb hangon, szigoruan kérde: — Mit tétél a pénzzel, az ezer tallérnyi hiánnyal?

Ottó, ki azt hitte, hogy szüleit ezuttal is behálózhatja az ő „kedves könnyelműségével“ halkan mondá.

— Játszottam.

Ez volt mindkét örege a legborzasztóbb. Az ijedtségtől némák maradtak; majd a felbőszült apa dühében kemény szavakkal illette fiát s elősorolá bűneit s heveségében ökolbe szorított kezével fiára akart sujtani s ettől csak az anyja tartotta vissza, ki férjének karját megragadta.

— Apa — sirdogált — ne tedd azt, a mit megbánnál!

A fiatal ember azonban dacosan hátravette fejét s gúnyosan nevetve mondá:

— Tehetek én róla, ez a vérben van! nekem anyai részről; az ő füvere szintén játékos volt, ki Amerikában veszett el.

Erre mindkét öreg tompán s alig észrevehetőleg feljajdult s az ökol mégis megérinté az ifju homlokát.

— Vedd! — mondá a férfi s keblén tartá siró nejét — s most menj! Igen, ez a vérben van. de nem a mienkben, a te atyád hamisító s tolvaj volt, ki a fogságban felakasztotta magát. Te nem vagy a mi fiunk! Könyörületből vettünk magunkhoz téged s nővéredet!

A nőnek könnyei kiapadtak ijedtében. Valaminek történnie kell, — Ottónak lábaikhoz kellene magát vetnie s köszönetet rebegni, bocsánatért esdekelnie. Szive annyira vert, hogy megpedéstől félt.

Kinos szünet után az ifju szólt:

— Ha tehát nem vagy én természetes atyám, sem az én beleegyezésem mellett, nincs jogod erkölcsi prédikációkat tartanod, sem pedig ütnöd. Magam ura vagyok tehát s nem fogok többet terhetekre lenni. S mielőtt valahogyan is, de eltarthatom Lujzát, irni fogok neki, s őt felszólítom, hogy ő sem alkalmatlankodjék többet.

Ezt ő csak phrasisképen mondta, de ő tudta, hogy halálos gyötrelmet okozott e mondással nevelő szüleinek s mialatt ő nevetve hagyta el a szobát, keserű káröröm tölté el szívet.

Mikor Lujza egy negyed óra mulva feltűnő halványan s félénk tekintettel belépett, a két öreget mozdulatlanul találta, mintha az élet is eltűnt volna belőlük. Nem tűnt fel nekik, hogy Lujza semmit sem kérdezett. Kedvesen, némán s szorgoskodva járt-kelt a házban, míg nem a majdnem kábulással határos ijedelem lassan szűnni kezdett az öregek folytonos sohajaiban. Ekkor Lujza sokat, nagyon sokat beszélt szokása ellenére annélkül, hogy rá választ nyert volna.

Rosz napok következtek. A matróz-korcsma gazdája, ki még azon időkből, midőn Seeger fővámellenőr volt, ellenszenvvel viseltetett iránta, tudatta, hogy a „fiatal ur“ nála mindenféle népséggel tivornyázott sőt készpénzben is kölcsönt vett fel. Seeger egy szemhunyorítás nélkül kifizette a száz tallért, de mikor Lujza e napon a karácsonyról beszélt, sötéten mondá:

— Karácsonyra ez évben nincsen pénzünk. Most nem kell arról beszélnünk. Nincs mulatsághoz kedvünk.

A házastársak, ha magukban voltak, alig beszéltek egymáshoz, csak félve néztek egymásra s mindig egyet s mindig ugyanazt gondolták. A legkeserűbb fájdalmak, mit háladatlanúság okozott, kedélyüket tönkretették s éjeleiket elrabolta. Lujza iránt mind bizalmatlanabbak lettek s vele együtt a vele szembe alkalmazott viselkedés s hang mind nyersebb lett. E leánynak persze sohsem volt egy gyöngéd szava szüleihez, de ennek ők voltak okai, mert sohsem iparkodtak őt magukhoz emelni s miért Ottónak tiszser is megbocsátottak, őt mindjárt büntették. Igen ő titkolódzott s magába zárkozott, a pékné hallotta a postamestertől s ő ismét elmondta Seegernek, hogy Lujza kétszer kapott post restant-levelet és éppen ennyiszor ilyent ő küldött Hamburgba; semmi czim, csak egy szám s betű volt a borítékon. Ah! a gond megkeseríté napjaikat teljesen. Ha Lujza Ottóval tartana s ő is elhagyná őket! Ki gondoskodnék kényelmükről úgy, mint Lujza, ki reggeltől estig mindent rendben s tisztán tartott?

A nap mosolygott s a tenger sötéten fénylő hullámokat csapkodott a hóhérr part felé. A szürkéspiros városka igen vignet látszik fehér főkötői alatt s a menedék tornyon nem állhatott meg a hó s ez emelkedett csak sötéten a vakító tájképből, mint valamely vén juhász sötét sabbájában a hóhérr nyáj között. Csak a házak mentén lapátoltak el keskeny utat. A ki ezen haladt, érezhette a sütő kalácsnak szagát.

Csak Seegeréknél nem sütöttek s nagyon valószínűtlenné látszott, hogy egyáltalán gondoltak ezen napra, ha az öreg urnak nagyon is szomorú tekintete s nejének gyakori sohajtása nem árulták volna el, hogy bizony tudják, hogy ma decz. 24. van. Az anyja néha-néha lopva tekintett Lujzára. Nem, e leánynak nincs szive,

cseppet sem látszik szomorkodni, pedig életében először nem leend karácsonyfája.

Dél felé jelent meg náluk Greggers néni — úgy hívták, mint jó szomszédok. Greggersné tanítónak volt özvegye, ki szerény jövedelmét serdülő leánykák kézimunka tanításával nagyobbita s mióta iskoláját Lujza is látogatta különös jóindulattal viseltetett a szép szőke leány iránt. Most is mielőtt a szobába ment, hogy Seeger urat és nejét kávéra hívja meg, titkosan beszélgetett a szikár, erős csontu s a nehéz gondoktól korán barázdált arcu nő Lujzával. Tanítványaitól annyi kalácsot s egyebet kapott, hogy maga nem „birkózhathék“ meg vele. S aztán egy külföldi liqueurt is meg akarna velők izleltetni, melyet fia Hamburgból küldött. Ennek hallatára az eleintén szabadkozó öregek, mert kalács s kávé nem kívántak — megígérték látogatásukat. Ebéd után panasz és sohajok között Seegerné magára vette köpenyét s Seeger is felölté Lujza segítségével oly keserű képpel, mintha törvény elé menne.

— Jól vigyázz, Lujza! — mondá Seegerné szerint, midőn az ajtó kilincse már kezében volt. Lujza megígérte, de alig hogy elhangzottak az öregek lépései, ő mindent elzárt s az udvarban levő kamrába lopódzott.

Az est leszállt, a távol tenger sötét örvénynek látszék s minden úgy tűnt fel, mintha a tengerrel a fehér ragyogó világ végét érné. A csillagok milliói ragyogtak a sötét fénylő égen. A kicsiny elhagyatott városka ablakaiból szokatlan fény terjedt mindenfelé. A kikötőben álló hajók sötéten emelkedő árboczaik álmódzva lebegtek az égő lámpák. Az utcák egészen kihaltak. Végre megrecscent, a kikötő-utca egy kapuja. Hármán léptek ki rajta: Greggersné, ki még egy kicsit velük akar lenni, Seeger ur, kit a kávé s liqueur nem tett beszédesebbé, de engedékenyebbé s azon gondolkozott, hogy szegény Lujzika nem kapná-e meg a neki szánt szép ruhaszövetet s Seegerné, ki a kalács próbát rettenetesnek találta, rosszabbnak, mint a milyen a tavalyi volt, melyet Lujza készített s ki áhitattal hallgatta Greggersné elbeszélését a lelkész egy könnyelmű unokaöccséről, ki derék, gazdag emberre lett önszorgalomból.

— Karácsonyi időjárás, olyan, mintha a jó Isten maga is köztünk járna észrevétlenül! — mondá Greggersné áhitattal.

Seegerné szemei tele lettek könnyekkel. S éppen hatot ütött az óra, tompa óraütés oly különösen hangzott a tengeren át. Önkénytelenül megálltak mindhármán s várták mig elütötte. Aztán lassan tovább mentek, hogy nemsokára ijedten megálljanak.

— Istenem! mit csinált Lujza! Ugy látszik három lámpát éget kötéseért?!

S a fehér virágokkal festett rouleaukon át csakugyan feltűnő fény áradt szét. A kicsiny, természetes asszony előre sietett s hirtelen feltárta a kapu ajtaját. Seeger és Greggersné már nyomában voltak.

Felnyitották a szobaajtót is és meredten álltak meg. A szoba üres volt — asztalon fényőfa állt. A gyertyák serczegése s az aranyfonalak recsenése hallatszék csak az ünnepléses csendben. Az üde fényőillat kellemesen tölté be a szobát, de semmi élet nem látszék benne.

A falakon függő családi képeket fényőkerettel körítették. A fa alatt szebbnél-szebb horgolt s himzett tárgyak voltak felhalmozva.

Greggersné látta, hogy egy égő gyertyának olvadó viasza a himzett czipőre folyt, de nem merte a megható csendet zavarni.

Kellemes, perkeltszag lett érezhető s a fényből valamerről füstfelhő szállt fel.

— Itt — — ég — valami — mondá elfojtott hangon Seeger, s ingadózó léptekkel sietett a díszes fához. De hus-hus, a másik szobából elősietett valaki és két ügyes kéz letöré az égő galyat, még mielőtt az öreg odaérhetett volna. S mielőtt ez még magához tért volna, Lujza átölelte nyakát, s aztán sirva veté magát anyja keblére.

— Gyermekem — mondá ez — Lujzám, mit tétél?

— Ő segített nekem! — mondá Lujza ki egyenesedve, s kezét megfogva a magas, csinos, szőke fiatal embernek, ki bizonyára szintén e mellékszobában lehetett elrejtve, mert ugyan, hogy kerülhetett volna ide.

— Greggers János! — mondá Seegerné.

— Igen az én fiam — viszonzá Greggersné s durva arczáról kezeivel letöré könnyeit.

— Anyám — mondá remegő hanggal — ti egy fiut vesztettetek el talán örökre, mert Ottó Amerikába ment, hová Jani segítette. Akarjátok-e ezt fiataloknak elfogadni? Atyám megengeded,

hogy neje legyenek? Hisz mi már három éve szeretjük egymást.

Seeger ur hallgatott. S az anya is boldogában nem tudott szóhoz jutni. Lujza arczát és háját simogatta, s Jánosnak okos, szép arczába nézett.

— Igen tisztelt Seegerné ön s férje bizonyára nem fognak nemet mondhatni — mondá ő — s igérem, hogy Lujza és én — hisz mi egyek vagyunk, tehát mit érte tettek azért én is adósuk vagyok — tenyerünkön fogjuk hordozni, s ha egyszer itt leend az idő, hogy jóságos szemeiket bezárjuk, úgy emlékkük utolsó szívverésünkig szent leend előttünk, mert Lujza kétszeres halálával tartozik haláttalan bátyja miatt.

— Atyám! Anyám! Óh bocsássatok meg. Két éve tudom már, hogy mindent csak jóságoknak köszönhetek — mondá a síró leány és hátrahökkenő anyja vállára hajtá fejét.

— Te — te tudod? — hebegte ő.

— Mindent! Jani Hamburgban régi ismerőseiktől hallotta. Egy gyermek, egy gyermek sem szeretheti úgy szüleit, mint én azóta benneteket. De Ottó miatt ne forduljatok el tőlem, mert a ti szeretetetek nélkül, még Jani sem kell!

— Gyermekem! Lujzám! kiállt az ijedség, boldogság és meghatottság sajátosság vegyületével Seegerné.

Az öreg még mindig hallgatott; csak felváltva szorongatta Greggersné és az ifju kezét. Végre megszabadult ő is kábultságától, fellélegzett, kitárta karjait, s mondá;

— Gyermek, csókolj meg!

Lujza atyja keblére hajtá fejét. Mindenki néma és mozdulatlan volt, a csendet nem zavarta senki, Seegerné csendesen törle alálomló könnyeit, mert hogy Seeger Lujzát valamikor megcsókolta volna, senki sem emlékezett.

S a szobában megint füst szállott fel.

— Itt ismét ég valami — mondá Seeger. — Gyermek nem jól helyezték el a gyertyákat, de nincs is kivilágításra szükségünk, mert itt ugyancsak fényes minden ugy-e anya?

S e mellett széles mellett verte és arczán még mindig küzdött az érzékenység és komolyság kifejezése, de mikor minden igyekezete mellett sikerült arczának a szokott tulkomoly kifejezést adni, felkiáltott:

— Még egy csókot Lujzám!

Az elveszett kincs,

Irta: Gabányi Árpád.

Élt valamikor egy szegény és nagyon egyszerű házaspár.

A férfit Józsefnek hívták, a feleségét Magdolnának.

Fiatalok voltak, telve erővel és mindazon jó és rossz tulajdonokkal, mely az ifju korral járnak, mint a róza tövisével s melyek itt ott fájdalmat okoznak is, aranyos színbe burkolnak mindent, a mi sötét, könnyűvé teszi a terhet, mit a sors az ember vállaira gördít s édenkertté varázsolják ezt a siralomvölgyet.

Házasságuk koronája két gyermek volt: Anna az idősebb, gyönyörű szép kis leány, kinek szemében az ég sugárzott, mosolyában az angyalok tisztasága lakott, Pali a fiu, erőteljes mint apja vállalkozó és jószívű. Boldogan éltek, mert szerették egymást, küzdöttek sokat, mert nagyon szerények voltak.

A veritéke harmatgyöngye a munkának — gyakran hult közsiklára, mely megtagadja az áldást.

A háló nem egyszer üresen került a partra, midőn a szél csap hullámok makacsul visszatarították a prédát, mi számukra kenyér volt. Sokszor tünt alá a nap ott a távolban kéklő hegyek mögött s nem hagyott nekik egy betevő falatot és sokszor kelt fel bibor ágyából nem hosva számukra reményt.

Irigyelni kezdték a gazdagokat s szerettek volna kincseket birni, Hiszen Isten azért adott nekünk életet, hogy est élvezzük s mi élvezet lehet a földön annak, a ki napról-napra tengődik, aki nyomorog, a ki szegény? Semmi! Ok azt hitték, hogy semmi, mert a szegénység elhomályosítja a szeretetet is, mint nehéz köd a csillagos eget, mely tudjuk hogy ott van felettünk, de mit ér ha nem láthatjuk.

S egy napon az ifju halász így szól hitveséhez:

Magdolna én meguntam a nyomort, a küzdelmet, mely nem valósítja meg reményeinket, dolgozni fogok, hogy gazdagok legyünk. Azt beszéllek az emberek, hogy ott túl a tengeren és szigeten van egy ország, melynek arany a homokja, gyé-

mánt a földje s csak hátunkat kell meggörcsíteni, hogy mienk legyen a kincs. Nos én eleget görnyesstem a hatamat, vonszolva a hálót, mely üresen kerül a partra. Te eleget rontod szemedet, fonált fonálhoz erősitve, hogy kenyeret szerezzél gyermekeinknek. Nekem van erőm a munkához, legyen neked is erőd a türelemhez, válni fogunk. Elmegyek a boldog országba, hogy gazdagon térjek vissza. Te addig itt maradsz, neveled gyermekeinket, válni fogsz és remélni, akarod-e.

A nő visszafojtá könnyeit, keset nyújtott férjének s szilárdon mondá.

Akarom.

Vársz-e rám, bármily soká maradok is?

Várok.

Hiszel-e bennem?

Hiszek.

Szeretsz-e?

Szeretlek.

Ugy áldjon meg az isten titeket.

Az ifju halász keblére szorítá nejét. megölelé gyermekeit, kik mosolyogva zilálták szét hajának fekete fűrtit s behunyták szemeiket, midőn atyjuk szakála arczukat csiklandosta. Aztán tengerre szállt, hogy elvitorlazzék messze, messze, ahol meglehet gazdagodni.

Elmultak az évek egyik a másik után valamiképpen a kavics perog a hegy oldalából a mélységbe.

Magdolna esténként kiült a part szélére két gyermekével, hogy nézze, vajon nom jön-e férje kincscsel: mely szinig tölti a vitorlás csónakot.

De ő nem jött . . . nem.

Magdolna szíve törhetlen volt. Dolgozott egész nap egész éjjel, midőn gyermekei elszenderültek, ő virrasztott felettök ébren álmodozva azon időről, mikor majd gazdagok lesznek. Menynyi kép, mily gyönyörű tervek vonultak el lelki szemei előtt, midőn így ráhajolt a két atyátlan gyermeke ágyára, kik kenyeret kérve szunyadoztak el s kenyeret kérve fognak fölébredni.

Eleinte hárman üldögéltek a parton; nem sokára csak ketten. Irtóztató betegség pusztított a vidéken s elragadta a kis Annát. Ő már gazdag, ott fekszik a liget alján egy szomorú fű árnyában s osztozik az angyalok pazar kincsében és vissza nem jön többé. De neki, az apának vissza kell jönnie. Így hitte és remélte Magdolna, kinek szíve még mindig törhetlen volt, mint akkor, midőn szilárd hangon mondá férjének: Várok.

Most már csak ketten ültek a parton s anya és fiu egymástól kérdezték.

Látod őt?

Pálnak olyan szemei voltak mint a sasnak, még sem látott semmit s Magdolna nem egyszer mondá türelmetlenül.

A te szemeid romlanak Pál, pedig te nem kötsz hálót. Mit csinálss velük. Márts egy kis vizet a tenyereddel s nedvesítsd meg pilláidat.

De hiába nedvesítette a fiu, hasztalan merítette volna ki a tengert, az a sajka a felhalmosított hincscsel nem akart feltűnni a láthatáron.

Egyszer csak elmaradt Pál is.

Az anyja mindenfelé kereste, de nem találta sehol. Negyed nap reggelén a szomszéd halász egy fiu holttestét vonta a partra. Pál volt; szerencsétlenség áldozata-e? Vagy öngyilkos? — nem tudta senki. Némaiey titokzatosan suttoztak, hogy a fiu többször panaszkodott elöttük, hogy nem mer enni, mert anyja minden falatját neki adja ő maga meg éhesik.

Pedig a szegény asszony igazán csak most kezdett igazán éhezni. Mióta gyermekei elhaltak, azóta olyan, mint akinek a szíve kővé vált. Nem dolgozik semmit, ha a szomszédok nem könyörültek volna rajta, bizonyosan éhen hal. Egész nap és egész éjjel künn ül a konyhó előtt; görnyedt háttal a rokadósó falnak támaszkodva s fénytelen szemeit a víz sima tükreire szegzi s néz oda, honnan a férjnek kell jönnie megrakva kincsekkel gazdagon.

Reggel volt verőfényes tavaszi reggel.

Magdolna a szokott helyén ült s kiaszott kezeivel babrált, mint aki fonalat húz, s jkai mozogtak, mintha suttozott volna, a part mentiben egy kis sajka kötött ki s valami ószszakállu vén ember szállt belőle a partra. Egy ideig széttekintett mindenfelé, majd megszólítá Magdolnát.

Anyóka! nem tudod hová lett az a szép halásznő, ki itt lakott régen. Magdolnának hívták.

A vén asszony elkezdett bambán kacagni, egész közel simult az öreg emberhez.

Én vagyok, mondá bobiskolva a fejével, én vagyok az. Engem hívnak Magdolnának. Hát maga kicsoda öregem.

A férfi ijedten fölfordított s karjaiba fogta a nőt.

— Te, te vagy?

Magdolna, az én nőm? Ez a kis alak, az én karosu feleségem? Honnan e ráncok szép sima homlokodon. Hová lett ajkadról a pir? Magdolna te vagy-e?

Az öreg asszony rámereszté homályos szemét és nem tud szólni, lassan-lassan roskadtak mind a ketten, mint két vén fatörzs, melyet a vihar kidöntött.

— Hát gyermekeink hol vannak? Magdolna, hallod-e, mi gazdagok vagyunk, nagyon gazdagok vagyunk, nagyon gazdagok. Mondd hol van fiam, leányom, had osztozzunk a kincseken.

Jere velem, megmutatom, dadogá az anyóka és szemei lesáruáltak örökre . . .

Soká térdelt a vén halász a neje hidegülő teste mellett, astén vadul fölriadvá a csolnakhos rohant, a melyben osomagokban kötözve hevert arany ezüst, drágakő, beleugrott a vízbe és addig rángatta míg a csónak egész tartalmával felborult.

A habok össze csaptak felettük s nem maradt hátra semmi csak néhány hullámkarika . . .

Atok a gazdaság! S mig azt hajszoljuk — elvesz a legdrágább kincsünk az ifjuság.

A tót- király.

— Mese. —

Irta: Csik János.

Messze, messze, Meseországban volt egyszer egy király. Ennek a királynak a napkeleti országok egyik hatalmas királya ajándékba küldött egy olyan állatot, a minőt még soha sem látott azelőtt. Ugy nézett ki ez az állat, mint egy nagy nagy bivaly, csak hogy a homloka közepén volt a szarva s az is csak egy, s azért elnevezték orrszarvu bivalynak.

A Meseország királya nagyon megörült ennek a ritka ajándéknak és azt parancsoltá a szolgálainak, hogy tegyék be a parkba. Jó helye lesz ott, mert találhat ennivalót a luczernásban s innivalót a kristály tóban. Meg aztán ki sem tud onnan menni, mert a park magas kőfallal volt bekerítve.

Egyszer azt mondja a király a park kertészenek, hogy vezettesse elő az orrszarvut, mert a király-kisasszony szeretné látni.

A kertész azonnal kiadta a parancsot. A szolgálak nagy kötelekkel mentek a parkba, hogy azt majd az orrszarvu nyakára kötik. De alighogy észrevette őket az orrszarvu, nekik rohant és valamennyit felnyársolta a szarvával. Mikor ezt meghallotta a király, nagyon megsajnálta a szerencsétlenül járt embereket, meg aztán meg is haragudott az orrszarvura és meghagyta a kertészenek, hogy öltesse le.

Igen ám, de nem találkozott olyan ember, a ki be mert volna menni a parkba, mert mindenki tudta már, hogy a kit az orrszarvu meglát, az élve nem menekülhet előle.

A kertész megmondta a királynak, hogy drága pénzért sem kap embereket az orrszarvu megölésére.

Ekkor a király kihirdette az ujságokban s kidoboltatta a falvak- és városokban, hogy a ki az orrszarvut megöli, annak egy mázsa aranyat és egy mázsa ezüstöt ad. Eitelt egy esztendő, de biz nem jelentkezett senki.

Most azt hirdette és doboltatta ki, hogy a ki az orrszarvut megöli, annak odaadja a leányát és fele királyságát.

No már erre az ajánlatra ugyancsak seregeltek ám a királyhoz. Herczegek, grófok s vitéz daliák jelentkeztek az orrszarvu leölésére. Csak hogy mindhiába! A ki bement a parkba, az onnét ki nem jött többé elevenen. Már a parkban minden felé heverték a holt testek. A hullaszag oly kiállhatatlan volt, hogy a király is kénytelen volt kiköltözni a kastélyból.

Egyszer arra vetődik egy tót katona, a ki mikor, mikor sem, kardjával egyszerre levágta 12 egérnek a fejét. Fel is irta egy sárgaréz lapjára, hogy: „Egy csapásra tizenkét fejet levágott.“ A rézlapot feltűzte a sapkájára, hogy a merre jár, mindenki olvashassa az ő hős tettét.

A mint beér a király városába, az emberek bámulva csodálták a hős katonát és kitértek előle.

Meghallja ezt a király. Magához hivatja a tót katonát s kérdezi tőle, hogy csakugyan olyan bátor és vitéz katona? „Az vágyom“ felelt a tót katona.

— No, ha oly vitéz vagy, hát akkor bizom benned.

Elmondja most neki a király, hogy van az ő parkjában egy olyan félelmes állat, mely mindenkit megöl, a ki élve megy, de azt nem tudta

még megölni senki. Ha leöled vitéz, neked adom a lányomat feleségül és fele királyságomat.

— Az nagyon nagyon jó, felelt a tót katoná. A zenyim kard is nagyon nagyon jó.

A király összehívatta az összes főurakat, hogy lássák, miként öli meg a tót az orrszarvut. S mikor mind együtt voltak, bebocsátották a tót a parkba.

A legelső dolga az volt, hogy elbujt egy vastag hársfa mögé.

A mint az orrszarvu megpillantotta, neki rohants mikor közel volt már, egyet bődült s ettől úgy meg ijedt a tót, hogy egy másik fa mögé bujt. Ezt az orrszarvu dühében már nem vette észre s beledöfte szarvát egészen tövéig a hársfába. Oly erősen befuródott a szarva, hogy nem tudta többé kihuzni.

Meglátta ezt a tót, hamar oda rohant és elvágta a nyakát.

A király és főurak megéljeneztek. Mindnyájan lementek a parkba, kezét fogtak vele s aztán a király fölvezette a lányához s bemutatta neki, mint leendő férjét. Utána pedig a király nagy lakomát adott s nemsokára megtartotta a királykisasszony lakodalmát.

Ez volt ám csak a multság! Hét álló hétig tartott az eszem-izsom.

Mikor a lakodalomnak vége volt s a vendégek is hazamentek, a király magához hívatta a vejét s azt mondta, hogy most már átadja neki a királysága felét s kormányozza az országot. Királyi ruhába öltöztette és 12 szobából álló lakást adott neki.

Alig is várta, a tót-király, hogy már egyszer magában maradjon és kedvére kipihenhesse magát; azért le is feküdt mindjárt ebéd után és aludt reggelig.

Reggel bemegy a szakács az öreg királyhoz, hogy megkérdezze, mit főzzen ebédre.

— Menj csak hű szolgám az ifju királyhoz, kérdezd meg tőle, mert most már ő parancsol. Bekopogtat hozzá nagy alázattal a szakács s kérdezi: mit parancsol felséged ebédre?

Hát nagy álmosan csak megszólal ám az ágyból: „Táki mindegy, záko borsó, záko krumpli, záko káposzta.”

Megijed a szakács, beszalad az öreg királyhoz s mondja neki, hogy a tót-király azt parancsolta, hogy főzzen egy akó borsót, egy akó krumplit s egy akó káposztát. Persze a záko kiejtést így értette.

Jót nevetett az öreg király s mondja a szakácsnak, hát csak főzze meg a mit parancsolt s ha kész lesz, vigye be neki.

Hát csak nagyot bámul a tót király, mikor bevitték neki a három akó ételt. De hát azt gondolta, hogy a királyoknál ilyen sokat szoktak főzni. Azért evett mindegyikből s hogy jobban essék az ebéd, összekeverte mind a három ételt. Persze hogy nem tudta még a századik részét sem megenni.

Másnap megint bekopogtat reggel hozzá a szakács és kérdi tőle: mit parancsol felséged ebédre?

Megint azt feleli: „Táki mindegy, záko borsó, záko krumpli, záko káposzta.”

A szakács megint úgy értette, hogy mindegy akó borsó, egy akó krumpli egy akó káposzta. Beszalad nagy ijedve az öreg királyhoz s elmondja, hogy a tót-király megint egy akó borsót, egy akó krumplit s egy akó káposztát parancsolt.

— Hát csak csináld meg neki, hadd lakjék jól.

Meg is csinálta a szakács. Délbe felviszi neki a rengeteg ételt, be biz most is csak keveset evett belőle.

Igy volt ez a harmadik napon is. Ekkor észébe jut a tót-királynak, hogy otthon hagyott a csávában egy pár bocskor talpat, jó lenne elhozni, nehogy kárba vesszen.

Kimegy a kiskapuba s gondolkozik, hogyan kellene a bocskortalpatat elhozni. Hát amint gondolkozik, gondolkozik, arra megy egy huszár. Oda inti magához s mondja neki: suki huszár! gyere frískó ide!

Oda megy a huszár s kérdi tőle, hogy mit parancsol.

— Hát zén vágyon királyocská, de ott házáván a bocskor talp, zén megyem elhozni s te leszed áddig királyocská.

A huszár ráállt. Fölmennek a palotába s fölöltözteti a huszárt király ruhába. Ő pedig felveszi magára a huszár ruháját s azzal azt mondja „Zbogom” s elmegy; a huszár pedig ott marad.

Bekopogtat másnap reggel a szakács s kérdi nagy alázattal: mit parancsol felséged ebédre?

A huszár megszólal a fehér selyem ágyból: hozz csak fel egy étlapot azokból a mikről királyi ebédet szoktál főzni.

A szakács ámuttában nem tudott hová lenni; beszalad az öreg királyhoz s elmondja neki, hogy csoda történt a tót-királyal. Nem kell már neki borsó, káposzta meg krumpli, hanem királyi étlapot kér.

— No csak vidd be neki s azt főzd, a mit parancsol.

Hát csak beviszi ám a királyi étlapot s aztán azt mondja a huszár, hát csak azt főzze, süsse, a mi rajta van, de mindenből csak annyit, hogy három személynek elég legyen. No meg aztán jó bor se hiányozzék.

— Értem felséges uram, feleli a szakács, minden úgy lesz, a mint parancsolja.

— De hallod-e te csakács, mondja a huszár, hol vannak azok a buta inasok? Hát egy se mutatja magát? Csizmám, ruhám még ki se pucolták, most is ott vannak, a hová az este tettem. Küld be őket azonnal, hadd cibálom meg egy kicsit a bozontos hajukat.

A szakács mindent elmond az öreg királynak. Ez is csak bámul. Mi a tatár! mi történt a tót-királyal? Ejnye, hogy megváltozott!

Menj csak vissza, mondja az öreg király s mondjad meg a tót-királynak, hogy tisztelem és kéretem, reggelizzék ma velünk.

Meghajítja magát a szakács és eltávozik. Alig lép a folyosóra, kiáltozza az inasok nevét: Jani! Pista! Laczi! Gyuri! Miska! Siessetek gyorsan a tót-királyhoz és pucoljátok ki tükör fényesen a csizmáját meg ruháját!

Szaladnak az inasok. Soh'se tudják elgondolni, hogy mi történt. Hisz eddig maga puculta minden ruháját. De azért csak bemennek hozzá nagy alázattal s kezdik összeszedni a csizmát, meg a többi ruhát.

Hé! megálljatok csak egy kicsit, rival rájok a huszár. Mit akartok azzal a ruhával? Tüstént tegyétek le s az ünnepi új ruhámat, meg a lackcipőt hozzátok ide! Csak nem lehetek ma is abban az öltözetben, amiben a héten voltam. Mit szolna királyi apám, ha megtudná!

De futottak is ám ész nélkül! Egyik a szabóhoz, másik a suszterhez szaladt s hordták nyakra főre a sok szép ruhát meg cipőt.

Felöltözik a huszár diszesen s mikor elkészült az öltözéssel, bemegy hozzá a szakács és mondja: tisztelteti és kéreti ő felsége, az öreg király, tessék jönni reggelizni.

Megy, méltósággal lépeget a huszár. A mint az ebédlőbe ér, hát már várta ám kíváncsian az öreg király és az ifju királyné, hogy hát hogyan néz ki a tót-király, mert hát a lakzi óta nem látták.

Benyitja az ajtót, meghajítja magát, azzal az öreg királynak kezét nyujt az ifju királynénak pedig kezét csókol. Nézik-nézik s nem győznek csodálkozni, hogy milyen szép, derék s finom ember lett a tót-királyból. Nem tudták még azt, hogy mi történt.

Az öreg király és az ifju királynénak mind jobban megtetszett a huszár, a ki értett a szép, illemes és okos beszédhez is.

Mikor a reggelizésnek vége volt, a huszár ismét meghajítja magát, az ifju királynénak kezét csókol, az öreg királynak pedig kezét nyujtva, távozni akar, mert — azt mondja — országos dolgok kívánják.

De hát nem engedték, marasztalták, édesgették, hogy majd elvégzik a miniszterek s eddig úgy sem beszélgettek.

A huszár nem kérte magát sokáig, hanem ott maradt kis ideig s aztán hívta az ifju királynét, hogy menjen vele a parkba sétálni. El is mentek.

A mint sétálnak, a királyné kezdi vallatni, hogy hát miért nem volt eddig is ilyen?

A huszár elmondott neki mindent.

— No hála istennek, csakhogy megszábdultam attól az utálatostól. Menjünk fel apánkhoz, mondjuk meg neki is.

Mikor az öreg király meghallotta az esetet s megtudta, hogy a leánya látni se akarja többé a tótot s csak a huszárhoz akar menni, nagyot gondolt.

Aztán kiadta a rendeletet, hogy a tótot be ne ereszzék többé a palotába.

Harmad napon jön ám a tót, hozza a bocskor talpat s a mint be akar menni a palotába, a szolgák kilődítötták, hogy majd adnak neki csak ki ne takarodjék.

Látta, hogy már hiába minden, azért föliment a királyhoz, hogy legalább vitéz kardját adja neki.

Az öreg király leküldte neki a kardját és egy zsák aranyat. A tót úgy megörült neki, hogy hazaig szaladt vele.

Aztán az öreg király újra lakodalmat csapott s az ifju király pedig boldogan élt s ha meg nem haltak, még maig is élnek.

Megtört büszkeség.

Irta: Pintér Imre.

Szabályosan szép tagokkal magas nyulánk termet, nemes tartású fő, sötétbarna szemek, világos gesztenyeszín haj, picziny eper ajk, gyöngysor fog és egy fitos orrocaska egészíti ki azt, a mit mi halandók egyszerűen szépek vagy kedvesnek nevezünk.

Hófehér ruhája kaczerán simult lázban dobogó kebléhez; gyors, szakadozott lélekzete elárulta, hogy valami bántja őt, lángoló arcza fönhangon hirdeté, hogy nagyon haragszik valamire, jobban mondva valakire.

— Mi lelt ma téged gyermekem? Egészen magodon kívül vagy!

— Miért kérde anyám?

— Mert így még soh'sem láttalak.

— Hát képzeld csak anyám. Künn sétáltam a városkertben, gyönyörködve a virágok pompájában, a nép tarkaságában, a midőn egyszerre elém áll egy férfi — kit még soha sem is láttam — és minden bevezetés nélkül oly nagyot köszön, mintha legalább is már három első francia-nyegyest táncolt volna velem.

— Aztán?

— Nem tudom ki lehetett. Ellához fordultam felvilágosításért, mire azt a feleletet nyertem, hogy az új erdész fia, ki elvégezvén a jogot, atyjához jött a szünidőt eltölteni.

— Sok szépet hallottam arról a fiatal emberről, szép jövő néz feléje.

— De mégis rendkívülinek tartom, hogy honnan merithetett annyi bátorságot az az ismeretlen, hogy egy, reá nézve, egészen idegen fiatal leány előtt megemelje kalapját.

— De hiszen ebben én nem találok semmi rosszat. Ki tudja nem-e egyike a legjobb tánczosaidnak a szerencsétlen, a tavalyi pestmegyei bárról, s most oly mostohán bánsz vele.

— Kedves anyám, te mindig tréfás oldaláról tekinted a dolgot.

— A világért sem, csak nem látom át okát hirtelen haragodnak. Vigyázz Irén — szól a mama nevetve — a gyűlöletnek rendszerint szerelém a vége.

— Szerelém?.. Hahaha? Én? és ő?! Anyácskám, ne feledd, hogy az én ereimben kék vér csergedez, s az én kezemnek nagy az ára.

— Jó, jól de azért még sem látom át, hogy...

— Te nem látod át, de annál inkább érzem, hogy megsértett, s ha férfi lennék, nem is mulasztanám elégtételt venni a tolokodó ismeretlenen. Isten veled anyám!

— Hova készülsz?

— Ellával megbeszéltük, hogy eprezni megyünk, alkonyat felé pedig átcsolnakázzuk az uradalmi halastavat.

— Ismét csólnakba ülsz!

— Ne félj jó anyám oly biztosan kezelem az evezőt, mintha teljes életemben hajón nevelkedtem volna.

— Menj tehát édesem, de későre ne maradjatok.

Gyönyörű nyári délután volt, a nap izzó tüzgolyóként ragyogott, az azur kék menybolton egy bárányfelhőske sem volt látható.

A várostól félórányira eső erdőben a néma csendet, melyet egyébkor csak a madárdal szokott megzavarni, most két fiatal leány üde kacagása zavará.

— Sokat szedtél már Ella?

— Nem mondhatnám, alig van valamicske a kosaramban.

— Én ugyanazt mondhatom.

Ezzel Irén a bozótok közé bujt, hol csakhamar elveszett szem elől. A két barátnő versenyezni akarva azon, hogy kinek telik meg gyorsabban a kosárkája, elvált egymástól azon reményben, hogy oly helyet talál, hol annyi az eper, hogy azt nem is kell szedni, csak úgy magától hull a szedők kosarába. Mindig messzebbre-messzebbre mennek egymástól, a nélkül, hogy észre vették volna egymás távozását.

Az erdei rom mellett, mely régi időben kis kápolna lehetett, vezetett egy gyalog ut, honnan legkönnyebben ki lehetett érní a szabadba. Ez utra tévedt Irén, de nem tudta jobbra vagy balra vegye e utját, hogy hazafelé juthasson.

Szorult kebelével, remegő hangon kiáltott elvesztett barátnője után, de mind hasztalan, feleletet csak a visszhang adott.

— Istenem! — sóhajtott föl, ki fogja nekem az utat megmutatni, mely kedves anyámhoz vezet?!

— Én, ha megengedi.

E pillanatban a bozótok közül egy magas alak lépett elő.

A leány az ijedségből és ámulatból magához térve, csak ennyit rebegett:

— Ismét ön az? . . .
 — Én, kisasszony.
 — Hogy jött ide? . . . Távozzék! . . .
 — Hogyan?
 — Távozzék! Parancsolom!
 — Bocsánat, kegyed feledni látszik, hogy ez az erdő mindenkié, itt az sétál, kinek kedve tartja.
 — Igaza van. Ugy hát megyek én.
 — Hova?
 — Haza.
 — És haza talál?
 — Igen, az . . . az . . . hogy . . .
 — Nos, ugy-e bár, hogy nem? Meg fogja tehát engedni, hogy legalább az erdő széleig kísérem lehessek.
 — Megtiltom!
 — Kisasszony!
 — Menjen, mert ha még továbbra is alkalmatlankodik, azt kellhínnem, hogy nem becsületes emberrel, hanem utonállóval van dolgom.
 — Legyen parancsa szerint! — Az ut az erdő széleig ez itt, a kis keresztől balra egy széles kocsit van, mely egyenesen a városba vezet.
 — Köszönöm! Ön becsületes ember.
 — Elmegy tehát a nélkül, hogy drága kezét bucsucsókra nyujtana?
 — Miért ne? Hiszen ismeretlen férfinak csak nem engedhetem meg, hogy kezemet megcsókolja? Ki ön? . . .
 — Oh már magam sem tudom, hogy ki vagyok. Eddig azt hittem férfi, a ki komoly feladatokra képes, férfi, a ki ura önmagának, ura szívének, ura akaratának s csak most érzem, csak most tudom, hogy gyermek vagyok, gyermek a szó szorosán vett értelmében.
 — Uram félni kezdek öntől!
 — S van is rá oka, a szerelmet az örüléstől csak egy fok választja el és én, én szerelmes vagyok az örülésig . . .
 — Kibe? — kérdé hirtelen Irén.
 — Még kérheti? Nem árulja el könnyes szemem? Hát kit lehetne mást szeretni kívül?
 — Uram!
 — Szeretlek, mint méh a virágot, mint bánat a vigasztalást, mint fájdalom az enyhülést! Szeretlek, véghetetlen szerelemmel szeretlek . . .
 — Eh! ön bolond!
 — Még nem, de egyetlen szavával azzá tehet.
 — Mit kíván tehát? . . .
 — Legyen az enyém!
 — Elég legyen a tréfából, ha ön szívesseget akar velem tenni, úgy legyen segítségemre barátnőm felkeresésében.
 — Ó haza ment, az országuton találkoztam vele.
 — Hogy—hogya?
 — Azt hitte, hogy kegyedet valami szerencsétlenség érte az erdőben, azért ment a városba, hogy segítséget hozzon az ön felkeresésére. Engem is ő küldött az ön kutatására.
 — Akkor se baj! Ön lesz szíves a városba menni anyámhoz, mondja meg, hogy semmi bajom, és addig elmegyek egy kissé csónakázni.
 — Egyedül?
 — Csak nem gondolja, hogy félek?
 — Azt nem. De nyugat felől igen sötét felhők tornyosulnak, hátha vihar támad és önt a vizen találja?
 — Annál jobb. Rajongok a hullámzó víz után.
 — A mint parancsolja! Menjünk a parthoz. A két ismerős szótlanul lépdeit egymás mellett s csakhamar elérte a partot.
 A leány a férfinak kezét nyujtva csónakba szállt, s fodros habokon ringatá magát.
 — Irén, nem szeret?
 — Nem.
 — Egy biztató szava sincs számomra?
 — Oh, hát mi legyen? . . . de mégis van egy. Ön nekem sokkal jobban tetszik, mint a többi férfiak.
 — Irén.
 — S ha egyszer, valamikor ismert büszkeségem annyira megtörik, hogy karomat akár készkarva, akár önkénytelenül az ön vállára teszem, úgy az öné vagyok. Adieu!
 A leány egy pár evező csapással tovasiklott a vizen, a férfi megbízatását teljesítendő, a város felé irányzá lépteit.
 Távoli tompa moraj hirdeti a vihar közeledtét. Mindinkább tornyosulnak a szél által összehajtott fellegek, a víz tükre perczről perczre pajzánabbul emelgeti a kis lélekvesztőt, melynek hajója sehogysem tudott partra vergődni a mindinkább erősülő szélvész miatt.
 Végre teljesen beborult és a szél, mely vadul zugott végig a tó fölött, örült kedvteléssel dobál-

ta ide s tova a csónakot, míg egyszer csak egy merész lökéssel felfordítá azt.

E pillanatban érkezett vissza a parthoz az ifju . . . Mint a villám veté magát a habok közé hogy megmentsé azt, ki nélkül az élet reá nézve teher.

. . . Harmadszor dobta föl a hab a haldokló angyalt, még egy percz és . . . meg volt mentve.
 — Hol vagyok? — szól az ébredő leány.
 — Rabszolgád karjai közt.
 — Oh? . . . igen . . . te vagy . . . te vagy . . . karjaid közt hever a tört lilium? . . . Büszkeségem megtört . . . tied vagyok!

Fájdalom.

— Eichendorff után. —

Mérő Károly.

Oh én is dalba kezdek,
 Úgy, mint ki még örül;
 De titkon könyt is ejtek,
 S szívem megkönnyebbül.

Igy zengnek fülmilénk,
 — Tavasz ha érkezett —,
 Kalitsirjuk reddin
 Sovárgó éneket.

Érzb szívök figyelnek,
 Mindenki úgy örül;
 Fogalma sincs . . . csak egynek,
 A dal keserviről.

A gyermek.

Irt: Blte Pál.

Az összevont nehéz függönyök teljesen elsötétítették a csinos női szalont, csak egy vékonyka, ezüst színbe játszó fénysáv világította meg a faragott burorokat s a szőnyegek himzett délővi virágait.

A veres bársony pamlagon a kiállhatatlan nyári napok könnyű pongyolájában pihen, lecsüngő rózsaszínű karokkal a fiatal asszony.

Arca kissé sápadt, de nyitott nagy fekete szemében valami bódító éjszakai fény ragyog.

Hanyagul feltűzött barna haja halvány árnyat vet magas homlokára, mintha a bánat vonta volna rá ecsetével ezt a halvány árnyalatot.

Mozdulatlanul nézi a vékony fénycsíkot, mely gyorsan eltűnik s megint megjelen, a mint a himbalódzó agácok az ablakok fölél, majd messzebb hajolnak, susogva s mintha beszélgetnének.

Lelkében épen így ringanak a verőfényes tavaszi napok, színes szép képei: csábitóan, játszva, majd szomorúan; olykor hosszasan időz egyiknél, nem tud szabadulni bódító varázsa alól.

Mintha ott heverne most is az apró, illatos mezei virágokkal beszórt gyepszőnyegen, fölötté a homályos lombsátor ráboruló édes csendjével, hol annyiszor szötte kedves, bájos leányálmait, melyeket az élet mind összetépett rég.

Mennyit könnyezett ennek a szép álomnak a megmaradt rongyain!

Főlemeli kezét vánkosa alá, hogy rányomja forró homlokát . . .

Oh, hogy megszakadt mindörökre ennek a szép álomnak a folytatása . . .

Ősz volt, a szél szörta az illatnélküli fonyadt virágszirmokat, sárga levelekkel temetve el őket, hogy részévé váljanak megint egy új életnek, más tavasznak. Könnyezve bucsuzott tőlök, álmainak meghitt barátaitól, mikor apja, az a rideg, komoly ember magához hívatta egy este, s közönyös hangon mondta el neki, hogy megunta az örökös gondot, amit a nevelése okoz, hogy már 18 éves: férjhez fogja adni.

Úgy megrémítette ez a szivtelen beszéd. Aztán bemutatatták neki a jegyesét. Bujt előle; szemébe mondta, hogy gyűlöli, hogy nem akar az övé lenni. Kinevették, hiába volt a sírás.

Rászánta magát az utolsó, odatértelt az apja elől, megvallotta, hogy mást szeret.

— Egy okkal több, hogy férjhez menj — volt rá a kegyetlen válasz.

Fenyegették, gyanusították, s ő védtelennek,

gyávanak érezte magát. Senki sem áll az oldala mellé, hogy bátorítsa.

Oda hurcolták az ünnepi diszt öltött templomba. Az orgona lágy, majd felzengő hangjai átjárták egész lelkét, nem tudta, mi történik körülötte, csak azt a rászegzett sötét szempárt látta szomorúan, kétségbeesetten rátapadni, mintha mondotta volna: „Megcsaltál!”

Hozzá akart rohanni s erőltlenül hullott térdre. Aztán a pap jött ragyogó aranyos palástban, beszélt valamit, de nem értette meg a szavát . . . Feje lehanyatlott egészen a pamlag szélére, keble lassu, mély lélekzéssel emelkedig a vékony batiszt ruha alatt.

Bódult agygyal szökik föl; fél, megriad az örülés gondolatától.

A szabadba akar menni, az erdőbe, a rétre, ahol nincsenek emberek; ki az áradó iszapos folyó partra.

Előszedi kedves gonddal azokat a ruhákat, melyeket még leány korában viselt.

Úgy fáj a szíve, mintha temetésre készülne, leánykori ábrándjait temetni. A szövetekből kiáradó ibolyaillatot mohón szívja magába, mintha azaz illat visszaadná még egyszer ártatlanságát, szerelmét, bohó rajongásait. Oh, ha kitörölhetné ezt a két évet az életből.

Oda áll a tükör elé, hogy megigazgassa, összekuszált haját, letörli a könyveket arcáról, nedves pilláiról. Felségesen illik a halvány finom archoz a kis szalagos szalmakalap a kikandikáló tömött barna hajfürtökkel.

Lekönyökölt a zongorára, olyan neheze érik menni, valami szomorú vádat érez a szívében — aminek nem tud nevet adni. Bántja szemét ez a szürke homály, szétvonja a függönyöket s a kitárt ablakon beömlik a nyári alkony ózondus tüde, friss levegője.

Előtte gondozott szép park, mértani arányossággal készített virágágyaival, pyramis alakú komor thujáival lebilincseli egy percre gondolatait. Arcát gyengéden simítja végig a hűvös esti szél s mintha könnyitene szívében, mindent vidámabb színbe lát. Úgy szeretné, ha most szárnyai nőnének . . .

A gyermekszobában e pillanatban a kis baba fölébredt s hangos sírásba kezd, hogy nem lát senkit maga körül. Oh, ez a gyermekhang, hogy fölverte egyszerre szomorú merengéséből. Átrohan hozzá, letérdel a bölcsője mellé, hogy karjaiba ragadja. Olyan angyali nevetéssel nyujtja utána apró, kövér karjait az az édes kicsi baba.

Százszor, ezerszer megcsókolja az arcát, a szemét, a száját mindenét.

— Itt maradok, nem megyek el, te édes mindenem! — beszél hozzá a megszegyenülés, az öröm szavával.

Kezeibe fogja parányi kezecskéit, úgy nézi gyönyörűséggel nevető kék szemében azt a derűs világot, mely sokkal szebb, mint az amit elvesztett, amit megsíratott.

V e z e k l é s .

Irt: Pent.

I.

Nagyot zökkenve állt meg a kocsi.

Leszálltak.

Az asszony félősen bujt a férfi vállához. Vedlett ház volt az, melynek csengetyűjét megsírántotta a férfi.

A tompa hang végig bugott a folyosón s a házmester kis vártatva kinyitotta a kaput.

Sunyi képe szemtelen mosolyra lapult, a mint meglátta a szegyenkező asszonyt a legényember karján.

Az asszonyka félősen nézett be a kapugá-dorba.

A csöndesen döcögő lovonaton, a mint egymáshoz bujtak, mint valami nászúton lévő pár, sok-sok dolog nem jutott eszébe, a mi most az előtt a megnyitott fekete kapugádor előtt egyszerre megrohanta.

A szűk udvart megtöltötte a nehéz konyhaszag.

Egy lefüggönyözött ablakból kacagásba vogyuló ledér beszéd hallatszott ki.

Az asszonyka nézte, nézte a külvárosi ház éjjeli életét és dehogyan vette észre a férfi unszóla hívását.

Mondhatatlan undor lepte meg a lelkét.

Visszariadt attól a gondolattól, hogy belévesse magát ebbe a fülledt levegőjü világba és uszszék-uszszék a kavargó szennyes árral le — talán a kárhozatba.

A férfi tanácstalanul nézte a szerelmes, oda-

adó asszonyka tusakodását, a ki becsületes fehér otthonát otthagya egy hívó szavára s a kit itt a fekete éjszakában babonás félelem száll meg arra a gondolatra, hogy átlépje azt a küszöböt, a mi határt von a ma és a tegnapi között.

Az asszony orrcimpája megrezgett valami mély tiszta fájdalomtól, a mint kivonta reszkező puha kezét a férfiből és futni-futni kezdett.

A festő utána nézett bambán, üres nézéssel. Egy párszor belékiáltotta nevét a fekete éjszakába, aztán roskedvűen fordult be a kapualjba.

A házmester, a ki eddig megvonult a kapu árnyékába, olyas valamit dörmögött:

— Ügyetlen német.

Az utolsó kocsi túlkölt végig a sineken. Az asszonyka felugrott rá. Behuzta magát az egyik sarokba. Homlokát az ablaküvegnek támasztotta s úgy nézett ki az elfutó lámpák fényébe. Mikor hazaért s meglátta a homályban feketélni azt a kétemeletes nagy bérházat, a mi az otthona volt — kezdett tisztán gondolkodni.

II.

Szinte könnyebbnek érezte magát, mikor becsapódott mögötte a kapu.

De azért nem mert a házmester szeme közé nézni, mintha félt volna tőle, hogy kiolvassa a tekintetéből — merre járt.

Vigyázva nyitotta föl a lakás ajtaját. — Loppal, lábujjhegyen lépett. A keze elvétette a hálószoba kilincset, oly izgatott volt.

Megállt egy percre. Oda hajolt a kulcslyukhoz. Remegve leste, — hallja-e a férje egyenletes lélegzését, — de csak a száradó butorok roppanása hallatszott ki olykor.

Lassan tolt be az ajtót. Az ágyak érintetlenek voltak. — Most sincs itthon, — most sincs, most sincs.

Szép szöke feje bánatosan csuklott meg. A csipkefüggönyökön átívódott a beteges holdfény, mely kékes sávokban festette meg a határozatlan színű butorokat.

Egy ilyen sápadt fényszallag átkuszott az ő fehér vánkosán, megcsillogtatta a fehér szemű olvasót, mely ott függött az ágy fölött. Aztán rásimult a legnagyobb Szenvedő arcára, — megsimogatta a véráztatta csapzott fürtöket s összeolvadt a dicsfényvel, mely a töviskoszoru körül derengett.

Az asszonyka hirtelen úgy érezte, mintha babona szállta volna meg szemét s bár mondhatatlanul bűnösnek érezte magát, nem bírta elválasztani az a két arcot egymástól. Mintha látta volna, beszélt volna vele, ennek a Krisztusképnek szomorú eredetijével a fekete Dunaparton.

Félrevonta a csipkefüggönyöket s szembe nézett a beözönlő holdfényvel, mely sűrű szálakban esett arcába. A delejes világosság csak még jobban megejtette az idegeit. Hallucinálni kezdett. Az a kép ott a falon rezgett-rezgett s a megváltó biborköntöse meglebbent. A szenvedő alak kilépett az aranyos keretből oda állott a kékes fényben uszó szoba közepére.

Homlokán a vércseppek melegen, párásan csillogtak s mintha az erősen becsapódó fény megingatta volna kezében a nádszálat.

Az asszonyka nem bírta elfordítani arcát a viziótól, pedig remegéssel töltötte el a lelkét.

Szinte félve nyúlt hátra a rolette zsinórjához. Leoldotta s a redőny egyet zizzenve hullott le és megemészette egyszerre a kék sugárzót. Sötétszürkévé vált az egész szoba.

A beteg lelkű asszony meggyújtotta a lámpát s oda ült az asztalkához a sárgás fénykárkába s nézte az aranyvesszős fonatu üres kis babakocsit.

Az éjszaka fekete posztója fakulni gyűrődni kezdett, mikor hazavetődött a férje.

El volt ázva szörnyen. A gumblyukában borszagu kamélia piroslott. Durva volt nagyon, talán sokkal durvább mint máskor.

Az asszonyka kimagyarázhatatlan alázottsággal járt körötte. Még azért sem haragudott meg, hogy azon mód sáros cipőkkel heveredett az ágyra.

Lecsavarta a lámpát s az ablakfüggönyöket is összevonta, hogy az izmosodó hajnali világosság ne háborgassa a férjét alvásában.

Megigazgatta a ruháját s egy szemernyi álom nélkül ment az üzletbe.

A villanyos vezetéket rakták le. Egy-egy háromlábú daru terpeszkedett a törmelék halmazok között. Rendetlen össze-visszaságban az embermagasságnyi hengerek, miken a szurkos kábelcsodrony feketéllett, úgy néztek ki mint egy kiklopszi szabóműhely cérnaorsói.

Az utca gyomra föl volt hasogatva; belé lehetett látni a vastagabb, vékonyabb csövek hálózatába, Lenn a párás csatornában a befektetett kábelkötelen törődött munkások aludtak mozdulatlanul.

Az asszonyka csak ment, ment, megbotolva olykor egy-egy törmelék halmazban.

A ködben, mely eltakarta az utca sábeit, nem látott messzire.

A mint szétrongyolott a ködtakaró s kezdett összefolyni a libegő gyárkémények füstjével, sietve ment tova. Félt, hogy találkozik valami hosszú mulatságból megtérő suhancsal, a ki megszólítja, a ki, — a ki annak hiszi, a mihez közel állott tegnap.

Össze volt gyürve a lelke nagyon, nagyon.

III.

Az öreg pincér köhögött kissé s nehéz csoszogó lépéssel járt az asztalok között.

Gyors karjából mintha kiesett volna egy rugó. dőcögő lassúsággal, remegő kézzel szolgálta fel a vendégeknek a kávé.

Egész délelőtt köhécselt. S köhögés közben mindig kigyúlt az arcán meg a homlokán egy-egy vörhenyes folt s a mint ráncsomókba futott arcán a bőr, úgy nézett ki, mint egy kifestett öreg bohóc.

Oda ment a kasszában ülő törődött asszonykához:

— Silányul érzem magam asszonyság. Ugy vagyok az étellel, mint a piccolóval. Szeretném fölkeverni még egyszer a cukrot a fenékről s aztán lehörpíteni egyszerre.

Valaki koczogott a márványasztalon. Az öreg pincér lóbázva kezében a szeny-nyes asztalkendőt, odament a vendéghez.

Az asszonyka rá sem figyelt az öreg pincér beszédére. Vagy, mert megszokta, hogy a jó öreg mindig így beszél az átlumpolt éjszakák után, vagy mert a lelkére borult sötétségben nem is láthatta meg a mások baját.

A szívébe beléopta, befészkelte magát végkép az a szürke gondolat, melytől érezte, nem fog megszabadulni soha.

Erezte, hogy vezeklés lesz az egész élete. Szívének azt az egyetlen álmát, a mi majd megejtette, el kell felednie jól, nagyon jól. Jó asszonynak kell lennie, ha nem is szereti az urát, ha nem is sokat törődik vele az ura. Jónak kell lennie, mint azok a szürke ruhás anyókák, a kik olvasóval a kezükben eljárnak minden nap az aranydongájú templomokba és a férjök dicséretével vannak tele, akármilyen silány fráter is volt a megboldogult. S ilyennek kell maradnia, a mig hozzájuk vénül és pörgeti ő is az olvasót — és tagja lesz a „szentséges szív“ egyletnek — és harisnyát fog kötni a városnegyed árvaí számára.

Félt-félt ezektől a szomorú gondolatoktól, a mik egyre megszállták, a mik ellen felzudult fiatal egészséges vére.

Hessegette magától őket. De a vezeklés gondolata csak hintette-hintette a hamut a szívére s egyre jobban érezte, hogy lohad alatta a láng. El is alszik bizonynyal, — el is alszik.

Mikor a férje déltáj bejött s a jammer szánom-bánomságával bocsánatot kért tőle, úgy tetszett neki, hogy nem is lesz nehéz az a vezeklés. Szeretni fogja az urát és megmarad mellette az egyhangú életben örökre és nem vágyódik ki abba a világba soha, a minék az első lehellete úgy megundorította. A miben elpusztult volna, elzúllott volna. Itt ben ha a köd megszűrkit is mindent, legalább nyugton lehet, oda künn a lázas világban piszkot kavarr fel az ár s a kit elkap, sodorja le-le az iszapba az undok hullók közé menthetetlenül.

A férje megcsókolta szomorú homlokát. Túrte szó nélkül.

Majd az ölébe ültette az oszlop árnyékában. Ugy maradt a férje széles vállához simulva. Ajkát kereste az ajka s nem gondolt rá, hogy azt a száját hitvány pénzért csokolgatta valami lány egész éjjel, — meg arra sem, hogy azon a kabáton, a mihez hozzá simul, reggel egy borigzős szétrongyolt kamélia piroslott.

Vezeklett, vezeklett.

* * *

Hanem mikor a festő bevetődött egy este az ő üres kávéházukba, — kicsapott a hamu alól a

láng. Egy pillanatig megremegett minden porczikája s mikor kezet nyújtott neki a festő — ideges zokogással borult a mellére.

— Vigyen el innen — vigyen el, mert megőrülök!

Templom és gyár.

Irta: Rudnyánszky Gyula.

Nyugalmas éj borult a földre,
A halk sötétség szárnyat öltve
Leszállt a nagy város fölé;
Szemét az éleztaj lehunytá,
Pihenni tért a lét, a munka,
És jött a csend, — az éj övé.

S mint fellegeknek táborán át,
Büszkén emelve karcsu vállát,
Magasba nyúl két hegyorom:
Az éj fölött, virasztva éren,
Egymásra néz a vak sötétben
A gyár kéménye s a torony.

És szól a kémény a toronyhoz:
„A csöndes éj engem föloldoz,
Mert hivatás az én napom;
Mig egy sugárka ég a napban:
Zúgok, zihálok szakadatlan,
Csupán éjjel nyugodhatom.

Tüdőmnek jól esik pihenni,
De néked dolgoz soha semmi,
Minek virasztasz hát velem?
Te ócska, jámbor, vén erekye,
Mért nem hunyod fáradt szemed le?
Min töprengsz? el nem képzelem!

Enyém a ma, enyém a holnap;
Az én kohóban zakatolnak
A század érveresei;
A odgyak, eszmék bennem élnek.
Czélját s magát a test, a lélek
Az én valómban ösméri.

Kormos, kietlen falaimra
Nagy alkotások lángja írja
Az új idők történetét;
A lét forrása én vagyok csak,
A te varázsod rég leroskadt;
A te jövőd meddő, sötét.

Ne pislogass hát, menj aludni!
A bölcs világ már kezdi unni
Fájdalmas ásitásaid;
Makacs fejed hát mégse tágit?
Hol a tudás mint nap világit,
Minek kis mécsül ott a hit? ...

És szól a templom tornya vissza:
„Tudom, hogy a napfény fölissza
A harmat áldott esőppjeit;
De a harmat mégsem apad ki;
S helyette hogy te fogd itatni
A szomjazó lelket, ne hidd!

Én a te sirodát nem ásom!
Vigasztalás a hivatásom;
Kéttéli tőr vagy, — én paizs;
Én a sebek enyhéül állok,
Mülds után szebb létre zálog, —
Te rombolsz még alkotva is.

Szülője önzésnek, nyomornak,
Te tápot adhatsz a nyomornak,
A szellem üdve én vagyok.
Gyökereid belőlem élnek;
És magjaid ott meg nem érnék,
Ahol eszményem nem ragyog.

A nyers anyag nem az igazság;
Kellenek elmék, kik kutassák
És kell rá szín, alak, zománcs;

A vashid jó véges valónak,
De szárnya nő az álmodónak
S éggel köt össze rózsaláncz . . ."

Elhangzik a szó . . . Lány sóhajjal
Kél rózsapárnáján a hajnal
Mozdul a szellem és a rög,
Zaj ébred kéményből, toronybul:
A kis harang imára kondul
S a gyár kéménye füstölög.

Modern Werther.

— Levél egy pessimista filozofhoz. —

Írta: Szöllősi Zsigmond.

Megvallom, kis hiján egészen elfeledtem, hogy ma születésed napja vagy. Hanem a leveled olvasása közben egyszerre emlékezetembe villant éveidnek száma. Mert a tizenkilenc esztendő minden sora annak a levélnek: a tizenkilenc esztendő vergődése, önanalízise, beteges, fájdalmas sötétsége, bizalmatlansága, és forró, emésztő hangulatai azok, a melyek megrezgetik lelkemet soraid olvasása közben. És megvallom, irigyelem töled küzködéseidet, ok nélkül szuggertált, de igaz fájdalmaidat, irigyelem azokat a kitörő hangulatokat, azt a forrongó, viharzó, érzelmeiktől dagadozó szívet, irigyelem töled tizenkilenc esztendő hitetlen naivságát kesergő Wertherem, a ki sötétebbnek látod a fényes napot a legsötétebb Afrikánál, s szerencsétlenebbnek érzed magad annál az igazi Werthernél is, mert te magad is nevetségesnek, ok nélkül valónak tudod annak minden keservét, mert érzed, hogy ok nélkül való a pessimizmusod; az a te szerencsétlenséged, hogy modernül józan vagy tizenkilenc évéd minden bolondsága mellett is.

Irigyellek téged kesergő Wertherem, mert egykor én is voltam tizenkilenc éves, az én lelkemet is tépte, mardosta valami ok nélkül való vágyakozás, az én örökkön felajzott idegeim is remegtek ezernyi finom benyomástól, s örökkön vibráló hangulatokkal töltötték el a lelkemet s magam kutatva kerestem és megteremtettem magamnak én is az ember képét és hittem hogy tisztán és igazán látom az életet, ezt a hiábavalóságot, a melynek célja, haszna, öröme — ugy hittem akkor én is — semmi.

Hiszen voltunk egyszer mindnyájan tizenkilenc évesek. De a napok elmúltak fölöttünk elült bennünk a lélek vihara, kiveszték a forró, rongó hangulatok, s ráborult a lelkünkre az a köd, az a csendes szürkesség, a melyről te mint a földi boldogság eszményéről ábrándozol.

Irigy lélekkel, ennek a fásult, érzéstelen szürkességnek irigységével olvasom a te sötét, bolondos, de ezer hangulattal teli leveledet.

Szeretném — irod — ha itt lennél melletttem, ha velem örülhetnél te is annak, a mi nekem örömem, s — erre persze több alkalmunk lenne — velem éreznél akkor is, a mikor az egyedülvalóság nyomasztó érzése szakad a lelkemre, a mikor — isten tudná miért — olyan nyomott a kedélyem, a mikor nem tudok örülni semminek, s fáj látnom az emberek ajkán a közönyös mosolyt, hallanom a mulató kacagást. Ha itt lennél ily pillanatokban, ha elmondhatnám ilyenkor, mit érzek . . . de senki, senki.

Érezted talán te is ezt az érzést, a mikor bánt az egyedülvalóság és mégis kerüljük az embereket, a mikor nem elégít ki semmi, unalmas, ostoba a máskor szép, kedves könyv, sötétnek látjuk a fénylő napot és gyötör a vágy valamiért, — miért, ki tudná megmondani? A vágyak, érzelmek és szenvedélyek csak rezegnek, viharzanak tovább az idegekben, a szívből, valami szinte fojtogat, hogy szólni senkinek sem

lehet, hogy közömbös arccal kell mozognom közönyös emberek között, — míg aztán eljön az est, elcsendesül a napi munka zibaja, forogtataga és elcsendesül velük a vágy, az érzés, a kívánság és nem marad semmi egyéb, csak az érzéstelen nyugalom, a feledés apathiája.

És ráborul a lelkemre olykor a viharzó vágyak, a céljukat nem lelt szenvedélyek nyomán valami végtelen nyugalom, amikor mintha nem léteznék többé külvilág, nem érzek és nem gondolkodom; a mikor nem fáj többé semmi és nem okoz örömet semmi, nem látok fényt és nem látok árnyat, mintha mindent, — a viharzó szenvedélyt, érzést és gondolatot eltakarta volna egy nagy, végtelen szürke lepel. Körülöttem minden csak érzéstelen, idegelcsitító szürkesség. Elnézek egy tárgyat hosszan és nem látok még semmit, körülem zugva-robogva halad az élet, mely máskor úgy felkorbácsolja éržekeimet, s ma az érzetek átrezzenvén idegeimen, agyamba jutni nem tudnak. Oh mily jó ez a nyugalom, ez az örökös feledés. Ez az indus nirvánája, a megsemmisülés boldogsága, a melyért érdemes elszünetelni egy hosszú élet minden kinszenvedését.

És érezvén lelkemben a megsemmisülés nyugalomhozó boldogságát, feltámad pillanatra agyamban a vágy, bár szünnék meg a viharzó élet, s szállana reám a fagyos, békeosztó, örök nyugalom, a halál. — Milyen riadva pattanok fel aztán erre a gondolatra. Nem, nem adom az életet! Nem tudom mi a célja, miért küzdünk, szenvedünk, de ragaszkodom hozzá ösztönös szeretettel.

Hanem ha e gondoljai közt is kívánafor élet viharai nagyon megtéptek, ha a lelkem nagyon fáj, látván a közömbös, rideg embereket, a kik soha, soha meg nem értenek, akkor borítsd le rám suhogó szárnyadat te áldott, szürke Nirvána, terítsd le rám az érzéketlen feledés fátyolát, hogy ne lássak, ne érezzek, csak éljek perczről-perczre. Jojj, oh jojj Nirvána, takard el szürkéségeddel az élet fájó feketeségét, s aztán, nem bánom, odaadom érte fizetségül azt a kevés ragyogást is, a mit valaha látnom sikerül . . .

Ez, ez a te hangod, tizenkilenc esztendő, modern Wertherem; a te hangod, a ki gyermekkorodban lettél férfivá, a kinek korán fejlett agya már akkor ismerte meg az életet, a mikor még a szíve a lelke azt megérteni, megbecsülni képtelen volt. A te hangod ez, a ki koraérett eszeddel hajszoltad, kerested az élet ragyogó végcélját és kifáradtál, elernyedél, mielőtt még a helyes út nyomára akadhattál volna.

Kerested az élet célját és mert nem ismertél a világból egyebet önön magadnál, magadban kerested azt. És örökkön évődő agyad hiába kutatott, nem találtad a célt sehol, s elkábulva az elérhetetlen vég kutatásában, megállapítottad a keserű filozófiát, hogy az élet célja semmi; az élet egyszerű kényszerűség, mint a hogy minden cél nélkül, tehetetlenül fut a bolygó napja után. Születtél, élsz és meghalsz: ez az egész. És tiszta logikával fiatal agyadnak formalisztikus logikájával levontad a végkövetkeztetést: születünk, hogy meghaljunk, tehát az élet célja a — halál.

Bolond filozófia ez, örült paradoxon, — de nem te vagy az egyedüli, a ki ebbe a circulus vitiosusba botlott.

Ez a dissonans konkluzió természetesen épen nem nyugtatta meg vergődő lelkedet, — kutattál tovább.

És azt találtad, hogy imé nem tudsz szabadulni önmagadtól, mindig csak tenelkedet elemzed, örökké önmagaddal foglalkozol; betegesen élenken vibráló agyad érezte, hogy a kép, a melyet a világról alkotsz nem lehet igaz, hiszen azt a te lelked tükrözteti ilyennek, a lelked pedig — érezted — nem normális, nem olyan

a milyen másé, a milyennek lennie kellene. — És a magad képe után varrtál himet a világról Hitted, hogy mindenki mindig csak önmagát látja és levontad ebből a második konkluziót hogy ez a világ önző.

És teremtettél magadnak ebből egész filozófiát. Azt hiszed, hogy az önzés az a végső ok a mely mindennek magyarázata, az az egyetlen bizonyos dolog, a melyből a pszichológia rendszerét megteremtheted, a lélek tudományának az az egyetlen megdönthetetlen, bizonyos igazsága, a mi a Descartes logikájában a «cogito ergo sum.»

Tehát az önzés. A szerelem önzése az oka annak, hogy születél, s önzés hogy el nem dobd magadtól az életet, a melynek végső célja pedig ugyis a halál; önzés, hogy szeretsz, mert az neked jól esik, önzés ha segítesz a szegényen, hiszen azért a lelki megnyugvásért teszed a mely a moralisták szerint a jótét jutalma, önzés a jótétted még akkor is, ha ez a jó tett közvetlenül áldozatodba kerül, fájdalmat okoz neked, mert jó esik lelkednek az a tudat, hogy másokért szenvedsz; önzés a szerelmed mert boldogít, mert bírásra ösztönöz, — önzés ezen a világon minden.

És ha ily önző ez a világ, akkor mindenki ellenséged, mert mindenki minden boldogságot magának akar megszerezni; tehát ellenséged az egész világ, gyűlöl mindenki s te is joggal tartod ezt a világot rosznak, aljasnak.

Ez a filozófiád végső pontja; ezzel igazolod magad előtt ok nélkül való pessimizmusodat, — hiszen oly tetszetős és valóságos ez a filozófia a logikus formák előtt meghajló tizenkilenc éves agyvelőnek.

És megejtven lelkedet ez a sivár filozófia, nem látod többé az élet fényét, ragyogását, lelked előli a tétlenség apathiája s egy nap kétségbeesetten ébredsz arra a tudatra, hogy a lelked, az agyad, melyet eddig ezernyi gondolat-ezernyi váltakozó hangulat remegtett meg, most üres és hasztalan igyekszel, nem érdekel semmi, leőrölköd életedben percz percz után, s te nem érzesz semmit.

Ez lesz az a Nirvána, a melyet oly epedve óhajtottál. És ekkor keresni fogod az utat, a melyen ebből a szürkéségből kiszabadulhatsz, — de sokáig hasztalan keresed. Míg azután egy napon észrevétlen, váratlanul megejti lelkedet egy érzés, a mely megtanít arra, hogy a cél, a melyet oly messze kerestél a közvetlen közelben van, megtanít arra, hogy van az életnek nemes, igazi célja is s a boldogság egyetlen titka, nem kutatni, mi annak a végső oka.

Tudom, ma azt hiszed, ez az idő soha sem fog elérkezhetni, azt hiszed annyira elfásult a szíved, elernyed a lelked, hogy mély érzésére immár képtelen. Hiszen — azt mondod — ket rested eddig is azt a hatalmas érzelmet a mely megtanítana másokért, más valakiért élni, azt a teremtő érzelmet, a mely célt tűz a céltalan vergődő elé, szint, hangulatot kölcsönöz a létnek, — de hiába kerested, hiába törted magad utána olykor a kétségbeesés erejével, a lelked érintetlen maradt tőle.

Am ne hidd ezt; eljön majd a nap, hogy lopva, titokban lelked megejti ez az érzés, mely oka és célja is az életnek, s ezen a napon kihalsz belőled a kesergő, a pessimista Werther, hogy helyet adjon a józan, élni tudó férfinak.

Mert ekkor már nem leszel tizenkilenc éves. És én előre is tudom, azon a születésed napján én biztosan meg fogok teledkezni üdvözlésedről. Bocsásd meg ezt nekem előre is, hiszen azon a napon leveled hangja sem fog már éveid számára figyelmeztetni.

György ur.

— Beszély. —

Irta: Fernand, Vandérom.

Lastevennek, a hajhatatlan spanyolnak az esete fölött folyt a vita, ki azzal szórakozott, hogy nőket hajigált ki az ablakon, midőn valaki így szólt:

— Ez emlékeztet egy vérfagyasztó történetre, egy rettenetes drámára, melynek tanuja voltam anélkül, hogy meggátolhattam volna. Pedig csaknem kezem ügyébe esett, alig öt méternyre tölem! . . .

Körülbelül husz éve már. Az egyik moncean-i szük utcában, melyet azóta fölforgattak, kiszélesítettek, új házakkal ékesítettek föl, két vagy három szobából álló udvari garszonlakást béreltem ki az ötödik emeleten.

A bérlés július 15-én kezdődött, azonban csak szeptember elején hurczolkodtam be, hogy addig a festő- és tápéta-munkákkal a gazda kész legyen.

Beköltözésem estéjén sürgős munkám volt, valami cikket kellett másnapra megírnom s ezért még azon porosan mindjárt ebédhez ültem.

Az ablakot nyitva hagytam, mert forró fűledt volt a levegő, ép mint nyáron vihar előtt szokott lenni. Lázás munkába merültem s az éjjel közeledtével lassankint elhalt a magányos városnegyed minden zaja: először a távolban az erődítmények trombita szava, aztán a bérkocsik dübörgése s végül a tramway-k túlközlése. Megkondult az éjjeli harangszó, majd félelyet ütött a toronyóra. Teljes csend állott be már, mikor a szemben levő házban siető, ideges lábdobogást hallottam, szük helyen fel s alá járó egyén dobogását.

Megütközve tekintetem föl s az éj sűrű homályánál egy szoknyás, telt alakot vettem észre, a ki egy kis erkélyen föl és alá tipeggett.

Az alak mihamar határozott körvonalakban jelentkezett s női formát vett föl, mely türelmetlenül hallgatózott elkeseredve a hosszú várakozáson.

Aztán egyszerre homály borult rá s megszűnt a lábdobogás. Szomszédnőm eltűnt. Ujra írásom fölé hajoltam s átfutottam az utolsó sorokat, alig törődve türelmetlen szomszédnőmmel, mikor hirtelen fénysugár keltette föl figyelmemet.

Szomszédnőm újra megjelent s a korláton kihajolva egy lámpát tartott a kezében, melynek lángja alig pislogott a kezében. Mosolyogva tekintett rám.

Jól szemügyre vettem. Körülbelül ötven éves, simára fésült haja, bonne külsejű, kendőzött, fénys arcza nő volt, a takaréktűzhely melegétől pirosra sült szakácsné arczbőrrel. Világoskék derékat, fekete szoknyát viselt s folyton engem nézegetett, rám mosolygott, szabadon maradt kezével, szájával, szemével megnyugtató mozdulatokat tett, mintegy jelezve, hogy ő nem nyugtalanodik, hanem csendesen várakozik, mert biztosan tudja, hogy az üres udvaron át ismeretlen lénynek okvetlenül meg kell érkeznie . . .

Mintegy megbüvölve, erős szívdobogások közt önkéntelenül tovább bámultam rá, megdöbbenve összeszorított ajkakkal, mint ahogy nézni szoktuk az örültek kifejezéstelen mosolyát. S aggódásom és a nyomasztó érzés daczára, melylyel e czéltalan szemtől-szembe nézés eltöltött, moczczanni sem tudtam s addig maradtam helyemen, míg az alak lámpájával együtt ujalog el-tűnt s az éj homálya ismét ellepte. Ekkor lámpámat eloltottam, a sötétben levetkeztem s szakadatlan látományok közt aludni próbáltam . . .

Másnap reggel azonnal föl hívtam a házmestert s megkérdeztem tőle, ki az a nő, aki a hatodik emeleten lakik és aki . . .

— Már az első szóra mosolyogva félbeszakított:

— Ah! uraságod azt a szerencsétlen örült nőt látta!

— Örült nőt? . . . Gondoltam mindjárt . . . De hát hogy tarthatja a házban a háztulajdonos?

— Oh! nagyon ártatlan örült . . . Egy urba szerelmes, akit György urnak nevez, egy fekete bajszu urba, akit három évvel ezelőtt, mint szakácsnő, előbbi gazdájánál látott . . . Csak egyszer látta, az előszobában, futólag. Mit sem szólt neki . . . De aztán halothalványan tért vissza a konyhába . . . Azt mondta, hogy az az ur fele-

ségül akarja őt venni s erre esküt tett. A fiatal ember látása megigézte s aztán soha sem tért többé magához . . . Napközben délben elhagyta a szolgálatot, hogy meglássa őt, mert, mint mondta, a Pereire-téren várt rá. Ugy érte a szenvedély, mint a lovat a vérig ható ostorcsapás . . . Nem lehetett megbaboláznai. Gazdái aztán nyolcz napot adtak neki a javulásra.

— És most?

— Most? — szólt a házmester. Most nap-számba, helyesebben fél napszámba jár, mert délelőtt kilencztől féltizenkettőig várja György urat, kinek el kell jönnie, hogy feleségül vegye őt . . . Különben jó cseléd, ki a légynek sem vét . . . Ne nyugtalanodjék, uraságod!

Érdeklél hallgattam a beszédet s közelebbi részleteket óhajtvá megtudni, türelmetlenül szóltam közbe:

— De ez a szomszédnő mégis igen kellemetlen, különösen este. Ez az ide-oda járkálás, tipegés-topogás . . .

A házmester erre így szólt:

— Oh, uram, nem minden este van ez úgy mint tegnap . . . Ez csak akkor történik, ha nem beszélhet a Pereire-téren levő rendőrökkel . . . Mert ezek már ismerik őt. Magnyugtadják, azt mondják neki, menjen haza, hogy látták György urat, aki már bizonyosan otthon vár rá. És feleségül veszi azonnal . . . Egyébiránt uram, menjen csak reggel a Pereire-térre és kérdezze meg a rendőröktől, hogy hazudom-e?

— Jól van, válaszoltam, majd meglátom mit teszek . . . Köszönöm.

Azonban mikor a házmester eltávozott és öltözékemot rendbe szedtem, hiába próbáltam dolgozni. Szomszédnőm emléke kísértett aki most bizonyosan a Pereire-téren kóborol, nyomozva föltalálhatatlan eszményképét az elveszett György urat, el-elitűnedező férjét. Végre úgy egy óra múlva erőt vett rajtam a kísértés, otthagytam irataimat, a kijelölt helyre siettem és egy padra leültem.

Szomszédnőm ünnepi fekete főkötővel csakugyan leesen volt, egyik kövezetről a másikra futott át és időről-időre, ha egy kocsi a közelben megállt, az abból kiszálló ur elé futott, valószínűleg György urnak véve őt s aztán ezer nyi mentegetőzés s udvarias, vigasztalan hajlongások közt újra eltávozott törhetetlen reménnyel.

Többször elhaladt mellettem, de nem ismert meg. Arca derűs, csaknem sugárzó volt, a szemé fénylett a biztos, elmaradhatatlan találka tudatában. És nem is távozott el a térről mindaddig míg a közeli toronyóra fél 12-öt nem ütött. Ekkor láttam, hogy hazafelé megy. Bánt gyötörte, vissza-vissza nézett, remélve szüntelen.

Két hét telt el beköltözködésem óta. Most már éjjel zárt ablakok, lebecsátott függönyök mögött dolgoztam, félve, hogy szomszédnőm drámai némajátékával zavarni fog. A házmester örömmel jelentette:

— Nos, ugy-e megmondtam uram, hogy az a nő nem fogja önt zavarni.

Egy éjjel fél egykor hazatérve a színházból, észrevettem, hogy szomszédnőm az erkélyen kihajolva, úgy mint először láttam, egy lámpát tart a kezében. Most azonban szebb volt a hajéke és ruházata mint közönségesen és derekára angol divat szerint, fekete selyem szalagba szorítva, egy rózsza volt feltűzve. Ugy láttam, hogy jobban is ügyel, időről-időre hallgatózik, mintha valakit kitűzött találkára várna. Kezét hangfogyóként a füléhez tartotta, arca tulboldog mosolylyal hirtelen kigyult s aztán szobájába rohant.

Bizonyosan azt véli, hogy eszményképe jön föl a lépcsőn s ajtaján kopog, — gondoltam.

De nem, visszaszajott újra. A lámpát a földre, tette s ennek világánál láttam, hogy kalapja szalagjait sebtiben összeköti, lázasan felhuzza keztyűit, ajkai remegnek, mintha szókat rebegne, melyeket nem hallottam . . .

Sejtelmem megvalósult. Kinyitottam az ablakot, kiáltani akartam. Mosolyogva átlépett a korlátot és leugrott a mélységbe. Összetört csontok, szétzuzott test tompa puffanását hallottam. Egyesült György urral, aki várt rá, hogy majdan elvegye. György urat látta az éj sötétjében.

Ford. Papp Dező.

Ötezer év művészete.

Irta: Cornélius.

Közel száz esztendő múlt el Napoleon kalandos egyiptomi hadjárata óta, melynek egyedül maradandó becsü eredménye a köztársasági hadak nyomában kutató tudósok nagy munkája volt. A »Description de l'Égypte« e hatalmas foliánsai képezik az Egyiptológia tulajdonképeni kiindulópontját, amely immár kifejtett tudományt képez s a genialis művelők egész seregével rendelkezik külföldön.

A magyar tudományosság részére most indul a középiskolai professzorok kicsiny csapatja meghódítani Egyiptom földjét, melynek titokzatos világáról a biblia révén halovány sejtelmek már a gyermek fantáziáját is fölizgatják. Ennél sokkal többet közönségünk felnőtt részének sem volt alkalma eddig megtudni; különösen ami a fáraok képzőművészetét illeti, arról magyar nyelven alig szól nyomatott munka.

Külföldön is csak ujabbban kezdik érdeme szerint méltatni Egyiptom művészetét, mely a görögök idealizmusával szemben az ó-kori realizmus legkitűnőbb képviselője s egyuttal a földkerekség legrégebb, legeredetibb művészete, mely minden izében ott lakadt a Nilus áradásaitól megterményített, sivatagokkal körülvárt földön s a melynek fejlődésére idegen befolyás lényeges hatást már csak azért sem tehetett, mivel virágzásának tetőpontján Európa és Ázsia kulturnepei jóformán gyermekkorukat élték.

A legrégebbi ránk maradt műemlék, a terméskösziklából faragott gizehi szfinkszóriás, ötezer évvel Krisztus előtt már ott mosolygott a libiai sivatag szelén, először köszöntve a felkelő napisten ragyogó sugarait. Megfagyott mosolya előhírnöke a konvencionális musnak, melynek bélyegét az utána készült művek mind többé kevésbé magukon viselik; föltulmulhatatlan technikája pedig arról tanuskodik, hogy sok évszázadik tartott, még ennyire fejlődött e művészet, melynek csupán lassu s az egyiptomi nép konzervatív természeténél fogva évezredekig tartó dekadenciájáról szólnak a Nilus deltájától a vizesékekig fönmaradt műemlékek. A történelem előtti dinasztikák alkotásait még nem ismerjük: valószínűleg husz méter mélyen a föld alatt várnak kiásatásukra.

Egyiptom művészete csaknem kizárólag a halotti kultusz és a vallás szolgálatában állott. A Gizeh-től El Fajum-ig 12 mértföld hosszú területen hat csoportot alkotó faragott kötömbökből épült, egykor szines csiszolt gránitlapokkal burkolt, koloszális piramisok, melyek a I. dinasztiatól kezdve 14 évszázadon át készültek, amelyekről az ókor klasszikus írói annyi rejtelmes dolgot regéltek: csupán a fáraók mumiáinak elrejtésére szolgáltak.

Az ó-birodalom siremlékeinek még régibb formái a maszlabák: azok a lapostetűje, lejtős oldalú ház alakjával bíró tömör építmények, a melyek hol szétszórta, hol utcákat alkotva sorakoztak alsó Egyiptom területén.

Az új birodalom fáraói a hegyek sziklarétegeibe vágattak szövevényes folyosókat. E sziklasírok legremekebb példait Thebaisz, Homerosz száztornyu városának közelében a Királyok völgye, a hadverő nagy fáraók temetője rejti méhében.

Bármily nagy terjedelműek is mindeme sírok, lényeges alkotórészeik: a nagy fufanggal elrejtett kriptá és a sirkápolna elenyészőben kis helyet foglalnak el bennök. Az előbbinek sima falai közé zárták a mumiát; az utóbbit az elhunyt kedvenc tárgyainak, hátrahagyott birtokainak ábráival díszítették fel itt állt a halott életnagyságu emlékszobra is, melynek legrégebbi ránk maradt példányai a memfiszi művésziskolából valók.

A párisi Louvre és a Kairó mellett fekvő bulaki muzeumban husz olyan szobor van, mely a jellemzés erejénél s kitűnő technikánál fogva első rangu helyet nyert a műtörténelemben. Az egyiptomi társadalom különböző rétegeit képviselő alakok jelleme szinte megdöbbenő tisztasággal tükröződik le e hat évezrednél régibb szobrokról, melyek nevezetesebbjei: a szigorú Khefren fáraó gránitszobra, a rangos katonatiszt, az alacsony sorsból magas polczra került pöffeszkedő parvenü, az ura parancsait remegve leső irnok, a fontoskodó nyárspolgár (Seik el beled) és együgyü felesége.

Hogy mily virágzó volt ez iskola, azt elképzelhetjük, ha meggondoljuk, hogy székhelye Memfis volt, az ó-birodalom fővárosa, mely bizonyára falai közé csöditette a tehetségek javát.

A memfisi iskola vívmányait használják föl az új birodalom kezdetén is haladást ezután már nem tapasztalunk, pedig a művészi tevékenység mind nagyobb mérvet ölt. Ekkor épülnek azok az óriási templomok, melyek területén egy-egy város elférne. A szentély itt is olyan, mint volt a régi birodalomban: négyszögletes, hosszukás czella, sötét folyosóval övezve, mely a homlokzaton oszlopos tornácot képez. Ez utóbbi irányban bővíték a templomot az egymást követő fáraók a fedett és nyílt csarnokok váltakozó rendszerével, melyben a toronymagasságu monolith oszlopok valóságos erdőt képeznek. A templom kapuja hatalmas pilonok között áll, ezekhez támaszkodik a fáraó koloszális kettős ülőszobra, mint a minő a híres Memron; előtte álló obeliszktől az udvari kerítésig szfinxszek sorakoztak s ilyen szfinxsz alléval kötötte össze az egymás szomszédságában fekvő templomokat is. A lukszorit a karnakival két kilométer hosszú szfinxsz-sor kötötte össze, a melyben hatszáz oroszántestü ködszörnyeteg nézett egymással farkasszemet. A szobrász vésője s a festő ecsetje a templomok falainak díszítésénél is alig hagyott tényérnyi helyet megmunkálatlanul; csak hogy mindezen alkotásokon már sablonszerűvé merevedett Egyiptom képzőművészete

Domborművek csavarszerűen kifíczamodott alakjai a sivár konvencionális legszembetűnőbb példái: hogy valamennyi testrészt egyformán érvényesüljön, a fejet profilban, a szemet s a test törzskét en fafe, a végtagokat ismét profilban ábrázolják az egyes alakokon. A távlat törvényeit figyelmen kívül hagyták, a tér illúziójának felkötését meglózták, épp azért egyiptomi festészetről a képirás modern értelmében véve alig lehet szó.

Rajzoló képességüket azonban el nem tagadhatjuk, az ornamentikában plane kitűnő dolgokat is produkáltak. Bámulatra méltó változatossággal tudták a lótusz, papirusz és palma motívumaiból stilizált s a vonalas díszítvényeket egymás mellé illeszteni, hieroglifekkel domborművekkel, s a falfestményekkel keverni. E díszítő elemeket Egyiptom végső korában talizmán számba vették s egymás tetejébe zsúfolták. A denderai templomban, melyet Kheopatra a Ptolomeidák utolsója építtetett, valóságos tulteng a díszítés: ríktó színezése ma nem igen tetszetős, de ha meggondoljuk, hogy e lapos fedetű csarnokokba csupán a középső magasabb oszloprendek közébe illesztett kőrácszaton hatolt be gyér világosság, nem tarthatjuk izetlenségnek alkalmazását.

A görög római befolyás nem frísítette föl a konvencionális dermedt művészetet, sőt letette elkorcsulását. Valami furcsa felemás stílelkezett, mely merov alakját görög khitonba római tógába bujtatta, karikatúraszerűvé tette a legkomolyab rendeltetésű szobrokat. A kereszténység terjedése ennek is véget vetett, az egyiptomi művészet megszűnik, a természet erőit szimbolizáló istenek porba omlanak, alig élve tul szent szolgálák, a hatalmas fáraók bukását.

Thérése boszuja.

Írta: Marcel L'Heureux.

I.

Ebéd után Roger panaszkodott, hogy rosszabbul van és felment a szobájába. Jacques egyedül maradt a terráson Thérésével. Az est sötét volt és kellemes. A szalonból a lámpák bizonytalan sárgás fényt vetettek ki a terrászra.

Jacques ott hevert a pamlogon és amint az asztal tulsó végére tekintett, ott látta Thérését, amint tekintete keresi az ő tekintetét.

— Ez az, amitől félttem! — mondta magában és szivarra gyújtott, hogy ne kelljen annak az asszonynak szemébe néznie.

Nem, nem volt szerelmes ebbe az asszonyba. Hanem azt érezte, hogy ez az asszony szereti. Csak egy szó, csak egy intés, csak egy tekintet és ez az asszony karjaiba omlik.

— De nem, nem leszek se badar, se halátlan. Elveszteném örökre Roger barátságát, melyet mindennél a világon többre becülök.

Régi, nagyon régi volt ez a barátság. Tíz év óta egy volt a gondolatuk, egy volt az eszményük, egyenlő gond, egyenlő műveltség, egyenlő fölfogás: mindez oly szorossá, oly bensőséges tette vonzalmukat. És most lemondjon erről a barátságról ilyen közönséges érze-

lemért, amely ehhez az asszonyhoz fűzheti? Az igaz: Thérése szép és kívánatos. De vannak más szép és kívánatos asszonyok is.

E pillanatban tekinteteik mégis találkoztak, bár Jacques kerülni iparkodott ezt mind- eddig. De kénytelen volt ránézni erre az asszonyra, hogy lássa vajjon igazán többet ér e a régi barátság, mely Rogerhez fűzi vagy a szerelem, mely ehhez az asszonyhoz fűzhetné.

Thérése tekintete szintén elkábitották Jacquést. Érezte, hogy elgyengül a lelkének ereje.

Ekkor Thérése felállott és lassan az ajtó felé ment. Jacques nem tudott ellenállni. Thérése tekintete vontá csábitotta. Az asszony után ment. Még az ajtónál utolérte. Hirtelen átkarolta s felnyujtotta fejét, hogy megcsokolja Thérését. Még nem is érezte az asszony leheletét, mikor, ni, ott a szalon ablakában egy árny jelent meg és hirtelen eltűnt.

— A férje! — suttogja Jacques, elrebbenve Thérésétől.

Néhány percnyi némaság állott be köztük. Aztán hidegen, az izgalom minden nyoma nélkül szólott az asszony:

— Azt hiszi, hogy meglátott bennünket?

Olyan közönyös hangon mondta ezt Thérése, hogy Jacques képes lett volna földre rántani és megrugni ezt az asszonyt.

II.

Másnap — gyötrelmesen töltött éj után Jacques felkereste Rogert.

— Becsületesnek kell lennem; — gondolta magában. — S tisztában kell lennem a helyzettel. Hát csakugyan volt valaki a szalon ablakában. És ez a valaki Roger volt. És ha Roger volt, látott valamit? S ha látott, mit fog nekem mondani?

A park egyik zugában lelta barátját egy kis simitványon. Roger ott ült és nézte a körül elterülő tájat.

— Ah, te vagy? — kérdezte Roger, mikor hátrapillantott a Jacques lépte okozta zörej hallatára és kezét nyujtotta Jacques felé.

Ez megragadta a felé nyujtott kezét. De Jacques úgy érezte, hogy Roger kézzszorítása már nem az a meleg, mint azelőtt volt. Jól meg- nézte a barátja arcát és az ajkzúgokban fáj- dalmasan keserű vonást vélte felfedezni, melyet ezelőtt sohasem látott Roger arcán. S bár kényszerítette magát az ellenkezőre, mégis bizonyosra vette, hogy Roger látta tegnap este...

Mikor visszatértek a házba, Roger keserűen mondá:

— Észrevetted Jacques, hogy egyre rosszabbul vagyok. Ha még egy oly krízisbe esem, mint amilyenben ma éjjel voltam, akkor vége.

— Ej, mindig ilyen sötét gondolattal — felelte Jaques. — Ne hagyd el magad. Küzdeni kell a betegség ellen.

— Ugy-e te is szeretnéd, ha élnék tovább? Jacquést hidegség futotta át.

Mit akart ezzel mondani? — kérdezte magát és ránézve Roger arcára, némi gunyos kifejezést vélte fölfedezni ajkain. Ekkor fölháborodott Jacques szíve és szenvedélyes kitöréssel kiáltott fel:

— Hát nem tudod, Roger, hogy téged szeretlek legjobban a világon.

Roger barátjára emelte szemét és szelíden mondá:

— Tudom.

E hangból is azt olvasta ki Jacques, hogy Roger látta, látta az este... azt a jelenetet. S most mégis milyen megadással beszél. Milyen nemes, nagy lélek.

Szóltalanul haladva egymás mellett, léptek be a házba.

Ebédnél Jacques szemben ült Thérésével és csodálkozva látta az asszony közönyös arc- kifejezését. Aztán egy pillanatra egyedül maradt az asszonynyal, ki ekkor odalépett hozzá és kíváncsian, talán gunyosan is, de semmikép sem megindultan, kérdezte:

— Nos, mit gondolsz, látta? ... Gyanít valamit Roger?

— Azt hiszem! — felelt Jacques szárazon. És ekkor örömet látott felcsillanni Thérése szemében. Igen örömet! Ah, ez az örömteli ragyogás azokban a szép szemekben, kiábrándította Jacquést, ki most azt hitte, hogy a maga teljes meztelenségében látja az asszony lelkét, ezt a lelkiismeret nélkül való, rut, félszeg lelket.

— Ah — kiáltott fel Jacques, felháborodot- tan — hát ez örömet okoz önnek Thérése. Ujjong azon, hogy köztem és Roger közt szét-

szakadt a szoros baráti kötelék? És azt hiszi, hogy ezt az örömet a szerelem kelti önben, melylyel rajtam csüng? Nem, nem szerelmes az ön lelke, hanem gonosz!

Thérése felugrott ültéből bosszusan, amiért ez ember belátott lelkébe.

— Mikor mondtam önnek, hogy szeretem? — vágta Jaques arczába.

Jacques vállalt vont.

— Ah — gondolta — mennyire gyűlölnék ez asszony, amiért így megvetem.

III.

A következő éjjel Jacquést felriasztotta ál- mából a szolgálja.

— Roger ur nagyon rosszul van. Láták akarja önt, tüstént.

Mikor Jacques belépett a beteg szobájába, kinosan lepte meg Roger halványsága. Ez már a halál közeledésének jele. Roger szelíd vonással eltorzulvák a gyöttrő vívódástól. Sirva lépett Jacques a beteg ágyához.

Tompa hangon rebegte Roger:

— A krízis, melytől félttem, kitört. Érzem, hogy itt a vég.

Intett a szobában levőknek, hogy távozzanak egy időre.

— Te, Thérése és te Jacques, maradjatok itt.

Mikor már hárman voltak a szobában Roger folytatta:

— Jacques, mindig úgy szerettelek, mintha testvérem volnál. Te is úgy szerettél...

— De úgy beszélsz Roger, mintha halálot közelednék.

— Igen, közel van már halálom. Ne szakítsd félbe szavaimat, mert még csak néhány percet élek. Hallgas rám Jacques... Te szeretője vagy Thérésének...

— Én? esküszöm, hogy...

— Ne esküdj. Hiába volna. Nem voltam tegnap az ablak mögött, amint hitted, hanem Thérése mindent megvallott nekem.

— Megvallott, — kiáltott föl Jacques a meglepetéstől szinte félőrülten. Mit vallott meg?

Szemei találkoztak Thérése szemeivel, ki akkor az ágy lábánál állott diadalmas mosolytól sugárzó arczzal. Ekkor megértette Jacques ezt az asszonyt. Hát boszut állott a megvetésért, melylyel a reggel Jacques sujtotta.

Es érezvén, hogy minden mentegetőzés hiábavaló, Jacques lekonyította fejét. Roger úgy se- hinne önvédelmező szavainak.

— Ime, ezt határoztam el... Egy év múlva Jacques, feleségül veszi Thérését. Ha akarod, hogy nyugodtan halljak meg, erre ünnepiesen meg kell esküdnöd. És ugy-e Jacques — fejezte be Roger némi gunynyal, mely Jacques figyelmét nem kerülte ki — emlékező fogsz néha- néha rám, ... akit úgy szerettél? ...

Jacques tekintetét vetett maga körül. Vajjon nem hallucináció, agyrem-e ez a jelenet, ez a beszéd. Feleségül venni Thérését, ezt az asszonyt, akit gyűlöl, akit megvet, aki ily irtóztató bosszút állott rajta. Nem. Roger már elvesztette eszét, mert hisz ez lehetetlen, hisz ez guny, hisz ez a megcsalatott férj boszuja!

— Nos? — kérde Roger nyugtalanul — hát te habozol?

Miért ellenállni? — gondolta Jacques. — Hisz halálán van szegény Roger és nem tudna nyugton meghalni. Meg kell váltanom kinjaitól. Meg kell adnom magamat.

— Nem habozom — felelte — de csodálom nagylelkűségedet. Esküszöm, hogy feleségemmé teszem Thérését.

— Jól van Jacques megbocsátok.

S Roger visszahanyatlott párnái közé és egy óra múlva meghalt.

Mikor Jacques egyedül maradt Thérésével, egymásra néztek...

— Tehát ön el van itélve, hogy engem feleségül vegyen? — kérdezte Thérése esdeklő hangon.

Ez a hang olyan alázatos, olyan bensőséges volt, hogy meghatotta Jacques elgyötört lelkét. Megszánta önmagát, megszánta Thérését, megszánta holt barátját. Jaques szíve is olyan félszegen érzett most e gyötrelmek nyomorában.

Érezte, hogy szívében serkéd, fakad új érzés: szerelem... Szereti ezt az asszonyt!

— Feleségül venni téged, Thérése?... Miért ne? — mondotta. — És forró keblére szoritotta Thérését.

Karácsonyi és ujévi ajándékok.

WEINBERGER FERENCZ

ezelőtt SOMMER M.

aranyműves és ékszerész

ARAD, Andrassy-tér 19.

az aradi polgári takarékpénztár újonnan épült palotájában,

ajánlja a n. é. helybeli és vidéki közönségnek

dusan felszerelt arany és ezüstnemű raktárát
a legszolidabb árak mellett
a közelgő karácsonyi ünnepre.

Olcsoobb mint bárhol.

Ujdonosságok.

Ujdonosságok.

Aradi polgári takarékpénztár.

T. CZ.

Van szerencsénk becses tndomására hozni, hogy a

Hazai Általános Biztosító-Részvénytársaság

főügynökségét Arad-, Békés-, Csanád-, Hunyadmegyére és az új-aradi, vingai és perjamosi kerületekre átvettük és hogy ezen főügynökség vezetésével Sugár Béla és Polgár I. titkár urak bizattak meg.

A társaság elvállal tűz, jég és baleset elleni biztosításokat legjuányosabb díjak mellett, és midőn szives pártfogását kérjük, maradunk

kiváló tisztelettel

Az Aradi Polgári Takarékpénztár

mint a »Hazai« aradi főügynöksége.

Arad, templom-utca, minorita palota.

1260

Kallap János

ajánlja a n. é. közönségnek többször kitüntetett

méz- és cukor-süteményeit

a közelgő

karácsonyi ünnepek alkalmára

legjobb

csemege és szin-mézet
legolcsóbb áron.

Azonkívül szép szinezett karácsonyi gyertyát, mely nem füstöl és nem csorog. Mindenféle templomi, viasz- és Milly-gyertya. Sárga és fehér viasz szobapadolat. beeresztés és fényesítésére. Minden egyes cikk valódiságáért kezességet vállal

1275

kiváló tisztelettel

Kallap János,

Arad, Deák Ferencz-utca 35.

Viszont eladók 25—30% árelengedésben részesülnek.

Legolcsóbb bevásárlási forrás.

Nagy választék

Téli férfi cipők	2 80	frttól feljebb
Női cipők melegen béelve	2 60	, ,
Leány , , , ...	2 —	, ,
Gyermek cipők melegen béelve	1 40	, ,
Vizmentes bagaria bőr csizmák férfiak számára	7 50	, ,
Posztó csizma férfiak számára	5 —	, ,
Lobór , fiuk , ...	2 80	, ,
, , gyermekek számára	2 20	, ,

ép úgy mint kalapok, sapkák, esőernyők, ingek, stb. stb.

Valódi pétervári gummi galocsni és hócipők gyári áron alul kaphatók.

Tisztelettel

Kutányi I.

ezelőtt Kuttu,

ARAD, Vörösmarty-utca I. sz.

a kir. járásbírói épületben.

Telefon 335. szám.

24948/1895.

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. belügyminiszteriumnak 95.001/05. sz. leirata alapján értesítjük a város közönségét, hogy az osztrák értékű 20 kros ezüst váltópénz, úgy szinte a négykrajczáros rézváltó-pénz az állami pénztáraknál és hivataloknál már csak a folyó évi december 31-ig fogadtatik el és hogy december 31-ike után ezen pénznemek sem fizetés gyanánt sem anyagértékük megtérítése mellett az állami pénztárban többé elnem fogadtatnak, sem át nem váltatnak.

Arad 1895. november 16.

A városi tanács

Hirdetmény.

A nagymélt. m. kir. földmivelésügyi miniszterium 92484/95 sz. kelt rendelete alapján közhírré tesszük, hogy a cs. és kir. közös külügyminiszter úr folyó évi november hó 20 án 47617 sz. a kelt értesítése szerint f. évi október hó 21 től kezdve osztrák és a magyar származású marha felhajtására 51. Margarethenben minden hétfőn és kedden (kdden csupán délelőtt) vásár tartatik, melyre svájci állatok felhajtása tilos. A vágómarhák Vorarlbergen olómzárral ellátott vasuti kocsikban kell szállítani. A határon az állatokat állatorvos vizsgálja meg és bélyeggel látja el, A 51 Margarethenbe való bevitel már azonban törtenhetik. A vásárról csak engedély alapján hajthatók el az állatok. Ilyengedélyt a rendelkezési hely kantonális hatóságából kell kérni, melynek előkerjesztése a mezőgazdasági kormányozok határoz az engedély megadása iránt, A marhatulajdonos illetőleg szállító és a vevő a vétel után jelentkeznek a hájár állatorvosnál, ki azon esetben, ha az állatok tovább szállításához szükséges engedélyt kiadták a marhalerelet kiállítására. A rendeltetési helyre érkezve az állatokat vesztelő istállóba kell elhelyezni és ott a nélkül, hogy újra forgalomba jöhetnének, mielőbb le kell vágatni. A vásár befejezése után (tehát legkésőbb kedden délig) a St.-Margarethenben datatlanul maradt vágómarhákat a marhalerelek kíséretében az illetékes kamton hatósága által Sá.-Gallenben megjelölt ideiglenes és istállóban kell hajtani. A vágómarhák újabb forgalomba ezental már nem jöhetnek, hanem mielőbb levágandók. Végül megjegyezték, hogy a Svájcba való marha szállítás általános feltételeinek szigorú figyelemmel tartása mellett vágómarha a stb. margaretheni vásárra külön engedély nélkül is szállit a mennyiben svájci hatósági engedély csupán a marhának a vásárról való elhajtásához szükséges.

Aradon 1895. évi november 16.

A városi tanács.

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertára
és művegytani laboratoriuma
Aradon, Szabadságtér.

Szívesen ajánkozik minden bárhol és bárki által hirdett gyógyszer-különlegesség beszerzésére, s készletben tart következő megbízható hatású szereket:

Chinin-cukor es Chinin csokolade gyermekeknek könnyen beadható hideglelés elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadíjjal koszorúztak. Mind az ő világérszben el van torjedo. Egy darab 8 kr.

Misera-cseppek dr. Hager javított receptje szerint, legmegbízhatóbb sze hideglelés ellen felnöttek számára. Egy üveg 75 kr.

Circassian. Biztos hatású es ártalmatlan szerekből összeállított hajfestőszes — Egy üveg 1 frt 40 kr.

Dr. Brnatzik fogcseppje. Bármely fogfájást azonnal megszüntet. 1 üveg 35 kr
A Rozsnyay-féle

Serail-arczkenöcs. Az arcon mutatkozó májfoltok ellzésére a legalkalmasabb szer, mely bőrszept hatáshában minden más szert felülmul. Egy kis tégely 70 kr. es egy nagy tégely 1 frt.

Anosmin. A lábizzadás es feltörés ellen biztosan használható. Egy üveg 50 kr.

Valóditokaji bor. Kitűnő miróségűek, dr. Szabó Gyula világhírű pinceszéből. Ára 1 üvegnek 3 es 5 frt.

Ménesi aszúbor. Egy 35 centil. üveg 1 frt 50 krajczár.

Chinabor. 2% Chinintartalommal. Egy 90 centiliteres üveg 1 frt.

Vasas Chinabor. 2% Chinin es vasoxydtartalommal. Egy 90 centiliteres üveg 1 frt.

Pepsinbor. 2.5% tartalommal. Egy 20 centiliteres üveg 1 frt.

Üvegmaró tinta. Egy üveg 1 frt.

Salon-bengali tüzek. Füst es szag nélkül, vörö és sárga színben. Egy k 2 frt.

Magnesium fáklyák. 150 normal gyertya-égő, 1 drb 60 kr. 12 perozig égő, 1 drb 1 frt 10 kr. 24 perozig égő, 1 drb. 2 frt 10 kr.

Iroda tintapor. (Fekete vagy violaszinben) 1 adag 1/2 literre 10 kr.

Dr. Kepes fagybalzsam. A megfagyott kezet vagy lábát 3-4 nap alatt biztosan meggyógyítja. Egy tégely ára 40 kr.

Lang rheuma ellenes szes. Mindenféle ből eredt rheumas es oszros fájdalmak ellen igen híres es keresett szer. Egy üveg ára 30 kr.

Dr. Kelen köhöges elleni pora. mely minden féle köhögést biztosan gyógyít. Ára 40 kr.

Mindenzen gyógyszeresek — a pakolási csekély költségek hozzáadásával — bárhova posta útján is elküldetnek. Ujanosak ezen gyógyszertárban minden vegyviasságlatra bizánsnk elfogadjatnak es lelkiismeretesen teljesítetnek. 495—

24935/1895.

Hirdetmény.

A nagym. m. kir. földmívelésügyi minisztériumnak 84743/95. sz. a. kelt magas rendelete nyomán közhírré tesszük, hogy Perlesz József es társa budapesti szalámigyáros cégnek (Budapest, IX. kerület Soroksári utca 17. sz.) engedély adatott arra, hogy f. évi november hó 10-től 1896. évi márczus hó 15-ig Magyarország egész területéről, tehát a sertésvésszel, orbánczal, vagy száj es körömfájással fertőzött s e miatt zár alá vett községekből is azonnai eszközönd leolés es feldolgozás végett egészséges hizott nehéz sertéseket szállithasson vasuton Budapestre a ferenczvárosi rendező pályaudvar petróleum raktár rakodójára onnan pedig lófogatu kocsikon közvetlenül a Ferenczvárosban levő gyár telepére. Ily sertések a feladó állomás a feladás előtt a rendelt szakértő által megvizsgálándók s azon esetben, ha a szállítás valamely sertésvésszel, orbánczsal vagy száj- es körömfájással fertőzött területről történnek a szállítmány marhalevelei jelen rendeletemre való hivatkóással állítándók ki s ez esetben a szállításra használt vasuti kocsik riktó színű «Fertőzés gyanujában álló állatok» felirattal látandó el.

A petróleum rakodóra érkező sertések az említett telepre addig el nem szállithatók, mig a székes főváros által kirendelt állatorvos a sertéseket meg nem vizsgálta es azok elszállítására engedélyt nem adott.

A szállításra használt lófogatu kocsik a telep udvarát el nem hagyhatják, mig ott a kocsikat a hatósági közeg jelenlétében alaposan fertőtlenítve nem lettek.

Aradon, 1895. évi november hó 20-án.

A városi tanács.

Ha olcsón akar vásárolni!

Ha jót es czélszerűt akar venni

Ha pontos szolgálatban akar részesülni,

akkor a 7, 14 es 30 kros

BAZÁR

ajánlható.

*

Kilényi R. és Reich J.

Színházépület, a 13 vértanu szoborral szemben.

Ott

mindenki megtalálja azt, amire szüksége van. Mindennemű alkalmi

ajándék tárgyak

legnagyobb választékban

hallatlan olcsó áron.

Gyermek játékok potom árban!

Babák csoda árban!

Hirdetés.

Szemlakon (Arad megye).

Egyedüli téglacserép gyár

2 szárítószin 24,000 deszkával,

1265

egy téglamáglázó szin,

három kubtor kemenczével,

lakház 2 szoba, konyha, kamara,

6 lónak istálló, sertés ólak, 8100[□]öi igen jó téglacserépnek való földdel együtt

szabad kézből eladó.

Bővebbet Wagner Mihály tulajdonosnál a helyszinén.

1895!

évben is ARADON

a legdiszesebb

karácsonyi ajándékok

a bölcsőtől kezdve a legmagasabb életkorig

Maresch Gyula

üzletében a vértanu szobor közelében,

a hol postai megbizások a leglelkiismeretesebben eszközöltetnek es költségek nem számittatnak.

1243

2765/1895. pm.

Pályázati hirdetmény.

Arad szab. kir. város törvényhatóságánál egy 1000 frt évi fizetéssel kapcsolatos adóügyi számtisztai állás üresedésbe jöven, azokat, akik ezen állást elnyerni óhajtják, s az 1883. évi L. t.-cz. 19. §-ában megjelölt minősítésen kívül az adókezelésben, ugy a fogalmasában való teljes jártaságukat igazolják — felhivom, hogy pályázati kérvényüket hozzám 1896. évi január hó 4-ig benyujtsák.

Arad, 1895. évi december 12-én.

Salacz,
kir. tanácsos,
polgármester.

Legolcsóbb bevásárlási forrás!
Arad, Forray-utca.
Porcellán, üveg és edény.
Képeret és Ditmár-féle
asztali- és függő-lámpa.
Minden e szakmába vágó czikkekből
dús választékok nagy raktárát ajánlja
b. pártfogásába.
1232 Kiváló tisztelettel
Hajek Antal.

2519/1895. szám.

Hirdetés.

Arad szab. kir. város polgármestere köz-
hírré teszi, hogy az izraelita négyelet által a
seabadságtéri 12. számú »Vaskapu« név alatt
ismert házban berendezett

népkönyhában

szegénysorsu felnőttek és tanulók minden napra
10 krért ebédet kapnak.

Arad, 1895. évi december 9-én.

Salacz Gyula,
kir. tanácsos, polgármester

Kitüntetve! **Fenáll 1879. óta.**

A legszebb, legillőbb és legelméesebb

!!ALKALMI AJÁNDÉK!!

egy életnagyságu családi arczkép, mely hozzánk küldött bármily fénykép után elkészítettik. Meglepetésnek, ajándéknak és örök emléknak annál is inkább alkalmas, miután egy ily arczkép nem csak pillanatra, hanem örök időkre értékkel bír, illő szobadisz és a legalkalmasabb nász-, névnap, születésnap, vagy bármily más alkalmi és ünnepi ajándék. A legszebb és örök emlék kedves halottainkról.

A fényképet mindenki sértetlenül visszakapja.
Hú hasonlatosságért kezeskedünk.

Egy életnagyságu krétarajz csak 3 frt (Vászonra olajfestmény arc képek finom festéssel legmérsékeltébb árban.) — Szállítási határidő 10—14 napig. Megrendelések karácsonyra azonban minél előbb eszközöndök. — Arjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

BODASCHER SIEGFRIED kitüntetett arczképfestészeti műterme

Bécs, II., Praterstrasse 61. szám.

Száz és száz elismerőlevél betekintésre bárkinek rendelkezésére áll. Ezen több száz levélből legyen itt csak egynehány felemlítve és pedig:

Az önnél rendelt olajfestmény arczképpel nagyon megvagyok elégedve és műtermét másnak is fogom ajánlani. Kaposvár, 1889. febr. 6. Tallán Béla Somogy. főispánja. (Most B.-Gyulán.)	A szállított arczképpel nagyon meg vagyok elégedve. Zala-Egerszeg, 1895. évi június 27-én. Gézeny László megyei főjegyző.	A nekem szállított arczképpel teljes elismerésem nyilvánítom. Podolin. Dr. Csáky Károly kórosvos.	Öszinte köszönetem a nekem szállított nagyszerű kiviteli arczképpért. Nagy-Kanizsa, 1893. évi június hó 17. Bátora Lajos a »Zalai Közlöny« szerkesztője.	Az arczképpel meg vagyok elégedve s tovább fogom ajánlani. Zágráb, 1894. évi február hó 9-án. Bartusek Iván Jellacic-tér 1.	A hozzám szállított szülők arczképeivel nagyon meg vagyok elégedve. Temesvár, 1894. évi február hó 3-án. Braun Herman cs. és kir. kaionai élelmezési tiszt.
Az arczképpel meg vagyok elégedve, legjobban ajánlhatom. Bárány Gyula tanár, Csurgó, Somogy. gye.	Az önnél megrendelt arczkép megelégedésemre elkészítettett. Zágráb, 1890. évi július hó 31-én. Brodjevin Lajos bornagykereskedő Ilica 28.	A nekem szállított arczképek kitünően vannak elkészítve. Petőnyi Ottó Magy. áll. vasutak vezérigazgatóság iroda-főnöke Budapesten.	Arczképeink jó kivitellért elismerésem és köszönetem. Nyitra, 1892. évi december hó 2-án. Csizsinszky Ágost. állami ügyész.	Az arczképet megkaptam. Általános tetszésben részesült. Székely József mérnök, Szamos-Ujvár.	Szüleim arczképe, ugy a hasonlatosság tekintetében, valamint a kivitelen nagyszerűek. Tovább is fogom ajánlani. Horvátkereszt, 1894. évi december hó 22-én. Breyer Markó.
A fénykép után készített élelnagyságu olajfestmény arczképek kitünők. Horvátkereszt, 1895. I/5. Zloch Károly, káplán.	Az arczképeket megkaptam és teljes megelégedésemet nyilvánítom. Legközelebb küldök újra egy fényképet, mely után ép oly képet kérek készíteni. Versecz, 1893. febr. 6. Bauer P. János vaskereskedő.	Az élelnagyságu arczkép, melyet egy kis fénykép után készített, jó és szép kivitelnél fogva nagy örömet szerzett. N.-Szabon, 1891. szept. 10. Schwabe Hermann ékszerész.	Fénykép után készített élelnagyságu arczkép kitünően van elkészítve. Nem fogom elmulasztani Önt tovább ajánlani. Beszterce, 1892. évi augusztus 15-én. Dr. Ziegler G. városi orvos.	Boldogult férjem, valamint saját élelnagyságu arczképem, melyet ön egy kis fénykép után készített, nagyon szépen sikerült. Pozsony, 1895. ápr. 18. Heismann Teréz főherceg Frigyesnél 20.	A nekem szállított arczképpel nagyon meg vagyok elégedve és szívesen tovább fogom ajánlani. Hellwig Gyula Kolozsvár.

Nálam sem ügynök, sem utazó nincs! Mindenki, ki jó és szolid kiszolgálást kíván, forduljon közvetlenül a már 1879. óta Bécsben fennálló kitüntetésben részesült műtermemhez. A fenti elismerő levelek elégé bizonyítják cégem megbízhatóságát. Minden megbízás a megbízó teljes megelégedésére a legnagyobb figyelemmel és pontossággal eszközöltetik, ami saját érdekemben is van, mert ezáltal a legszeleesebb körben tovább leszek ajánlva.

1071

25971/1895

Pályázati hirdetés

A nm. m. kir. honvédelmi Miniszteriumnak 68670/95 számú törvénye nyomán ezennel közhírré tétetik, hogy háború idején a hatonai élmező tisztviselőiben beálló nagyobb szükséglet fedezhetése céljából, és hogy a katonai élmező szolgálatra alkalmas egyének a népfelkelésről szóló 1886 évi XX. t. cz. 9-ik §-a népfelkelési utasítás 5 §. értelmében már békeben kijelölhetők legyenek: a népfelkelő kötelezettségében álló azon állampolgárok, kik népfelkelő kötelezettségüket háború élmező tisztviselői minőségben óhajtnák teljesíteni, olyan hadi szolgálatra már békeben megfelelő kiképzést nyerhetnek, ha erre önként jelentkeznek. A felvételi feltételeket tartalmazó részletes polgári hirdetés a városi levéltárban I. 57/1893 irattári jel alatt van elhelyezve, hol azt az érdekeltek betekinthetik.

Arad 1895. nov. 27

A városi tanács.

Uj üzlet megnyitás!

Van szerencsénk a mélyen tisztelt közönség tudomására hozni, hogy helyben

GUTTMANN és BERGER

cég alatt

Andrássy-tér 21 sz., a megyeházzal szemben

egy a mai kor igényeinek megfelelő

férfidivat-, cipő-, kalap- és fehérnemű raktárt nyitottunk.

Főtörekvésünk oda fog irányulni, hogy mindenkor a főváros piacznán megjelent újdonságokat

divat-czikkékben

megszerezzük.

Ennélfogva felhívjuk a n. é. közönség b. figyelmét uj üzletünkre és ajánljuk magunkat a n. é. közönség b. pártfogásába és jóindulatába.

1261

Teljes tisztelettel

Guttman és Berger.

PSERHOFER J.-féle

gyógyszertár,

Bécsben, I. kerület, Singerstrasse 15. sz. a., „zum goldenen Reichsapfel.“

Vértisztító labdacok, ezeltt általános labdacok neve alatt; ez utóbbi nevet teljes joggal megérdemlik, mivel csakugyan tízedek óta ezen labdacok általános elterjedésnek örvendenek és alig van család, melyben ezen kitűnő háziszerekből készlet nem volna található.

Számtalan orvos által ezen labdacok háziszereül ajánlatnak és ajánlattak minden oly bajknál, melyek a rossz emésztésből és székrekedésből erednek; mint epe-szavak, májbajok, kólika, vértulások, aranyér, béltétlenség s hasonló betegségek. Vértisztító tulajdonságuknál fogva kitűnő hatással vannak vrszegénység és az abból eredő bajoknál is; így sápkóránál, idegességből származó fejfájásoknál stb. Ezen vértisztító labdacok oly könnyen hatnak, hogy a legcsekélyebb fájdalmakat sem okozzák és ennek folytán még a leggyengébb egyének, de még gyermek által is minden aggodalom nélkül is bevehetők.

A számtalan hálsírattól, melyet e labdacok fogyasztói a legkülönbözőbb és legnehezebb betegségek után egészségök visszanyerése folytán hozzáuk intéstek, ezen helyen csakis nehányat említünk azon megjegyzéssel, hogy mindenki, a ki ezen labdacokat egyszer használta, meg vagyunk győződve, hogy azokat tovább fogja ajánlani.

Köln, 1893. április hó 30-án.

Tisztelt Pserhofer ur! Legyen oly szives és küldjön nekem ismét 15 tereket az ön felülmulhatlan vértisztító labdacsaiból utánvéttellel. Fogadja ez uton is legmélyebb köszönetemet labdacsa csodáhatásáért.

Maradok teljes tisztelettel Pawlistik Ferencz, Köln, Lindenthal.

Harsche, Földnik mellett, 1887. szept. hó 12-én.

Tekintetes ur! Isten akaratá volt, hogy az ön labdacsa kezeim közé kerültek, melyeknek hatását ezennel megírom: Én gyermekágyban meghűltem, olyanira, hogy semmi munkát sem voltam többé képes végezni és bizonyára már a holtak közt volnék, ha az ön csodálatra méltó labdacsa engem nem mentettek volna meg. Az Isten áldja meg Önt ezért ezerszer. Nagy bizalmam van, hogy ezen labdacok engem is tökéletesen ki fognak gyógyítani, a mint már másoknak is egészségük visszanyerésére segítségül szolgáltak.

Knifcz Teréz.

Bécs-Ujhely, 1887. november 9-én.

Mélyen tisztelt ur! A legforróbb köszönetemet mondok ezennel Önnek 60 éves nagynéném nevében. Az illető 5 éven át szenvedett gyomorhurutban és vizkórásban, már életét is megunta, melyről egyébként le is mondott, midőn véletlenül egy dobot kapott az ön kitűnő vértisztító labdacsaiból s azoknak állandó használata folytán tökéletesen kigyógyult.

Legfőbb tisztelettel

Weinczettel Jozefa.

Eichengraberamt, Gföhl mellett, 1889. márcz. 27-én.

Tekintetes ur! Alulírott ismétlen kér 4 csomagot az ön valóban hasznos és kitűnő labdacsaiból. El nem mulaszthatom legnagyobb elismerésem kifejezni ezen labdacok értéke felett és azokat, ahol csak alkalmam nyílik, a szenvedőknek legmelegebben fogom ajánlani. Ezen hálsíratom tetszés szerinti használására Önt ezennel felhatalmazom.

Teljes tisztelettel

Hahn Ignác.

T. ur! Folkérem, miszerint az ön vértisztító labdacsaiból egy csomagot 6 dobozzal küldeni sziveskedjék. Csakis az ön csodálatos labdacsaainak köszönhetem, hogy egy gyomorbaajtól, mely engem öt éven át gyötört, megszabadultam. Ezen labdacok nálam sohasem fognak kifogni, s midőn legforróbb köszönetemet kifejezem, vagyok tisztelettel

Zwickl Anna.

Ezen vértisztító labdacok csakis a Pserhofer J.-féle, az „arany birodalmi almához“ címzett gyógyszerárban, Bécsben, I. Singerstrasse 15. sz. a. készítettnek valódi minőségben s egy 15 szem labdacot tartalmazó doboz ára 21 kr. Egy csomag, melyben 6 doboz tartalmastatik 1 frt 5 krba kerül; bérmentetlen utánvételi küldésnél 1 frt 10 kr. Egy csomagnál kevesebb nem küldetik.

Az összeg előbbeni beküldésénél (mi legjobban posta-utalványon eszközöltetik) bérmentes küldéssel együtt 1 csomag 1 frt 25 kr., 2 csomag 2 frt 30 kr., 3 csomag 3 frt 35 kr., 4 csomag 4 frt 40 kr., 5 csomag 5 frt 20 kr., és 10 csomag 9 frt 20 krba kerül.

NB. Nagy elterjedésük következtében ezen labdacok a legkülönbözőbb nevek és alakok alatt népszerűsítettek; ennek következtében kéretik csakis a Pserhofer J.-féle vértisztító labdacokat követelni és csakis azok tekinthetők va-

lódiaznak, melyeknek használati utasítása a Pserhofer J. névalírással fekete színben és minden egyes doboz fedele ugyanazon aláírással vörös színben van ellátva.

Bernhard-féle alpesifü liqueur. Bernhard W. O.-tól Brengenzben, 1/2 üveg 2 frt 60 kr., 1/4 üveg 1 frt 40 kr., 1/8 üveg 70 kr.

Amerikai köszvénykenőcs, gyors és biztos hatású legjobb szer, u. m.: gerinc-agy bántalom, tagszagadás, ischias, migraine, ideges fogfájás, fűfájás, fűszagadás stb. stb. ellen 1 frt 20 kr.

Tannochinin hajkenőcs, Pserhofer J.-től. Évek hosszú sora óta valamennyi hajnövesztő szer között orvosok által a legjobbnak elismerve. Egy elegánsan kiállított szelencével 2 frt.

Általános tapasz, Stuedel tanártól. Utas és szuras által okozott sebekenél, mérges daganatoknál, ujjkukacsz, sebes- vagy gyuladt-mell vagy más ily bajoknál mint kitűnő szer lön kipróbálva. 1 tégely 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Fagybalzsam Pserhofer J.-től. Sok év óta a fagyos tagokra és minden idült sebre, mint legbiztosab s er elismerve. 1 köcsöggel 40 kr., bérmentve 65 kr.

Utifünedv, egy általánosan ismert kitűnő háziszere, hurut, rekedtség, görbe, cső köhögés stb. ellen, egy üvegecske 50 kr., 2 üveg bérmentve 1 frt 50 kr.

Élet-eszencia (prágai csöppek) megromlott gyomor, rossz emésztés és mindennemű altesti bajok ellen kitűnő háziszere. 1 üvegecsével 22 kr., 12 üveg 2 frt.

Általános tisztító-só Bulrich A. W.-tól. Kitűnő háziszere a rossz emésztés minden következményei, u. m.: fűfájás, szédülés, gyomorgörös, gyomorhív, dugulás stb. ellen. 1 csomag 1 frt.

Angol csodabalzsam, egy üveg 50 kr. egy kis üveg 12 kr.

Por a lábizzadás ellen, Ezen por megszünteti a lábizzadást s az által képződő kellemetlen szagot, épen tartja a lábbelit és mint ártalmatlan szer van kipróbálva. Egy dobozzal 50 kr. Bérmentve 75 kr.

Golyva-balzsam, kitűnő szer golyva ellen. 1 üveg 40 kr., bérmentve küldéssel 65 kr.

Stoll Kolapraepatatumai, kitűnő szer az idegek erősítésére, gyomorbajoknál és a belek betegségeinél. 1 liter Kollá-Elixír vagy bor 3 frt, 1/2 liter 1 frt 60 kr., 1/4 liter 85 kr. Császár Kolla-Elixír üvegben 5 frt 50 kr., 3 frt, 1 frt 60 kr.

Mia-Poko, kiváló szer egyoldalú fejfájás, fogfájás, rheuma stb. ellen.

Ezen itt felsorolt készítményeken kívül, az osztrák lapokban hirdett összes bel- és külföldi gyógyszerészeti különlegességek raktáron vannak és a készletben netán nem lévők gyorsan és olcsón megszerethetnek. — Postán megrendelések a leggyorsabban eszközöthetnek, ha a pénzüsszeg előre küldetik; nagyobb megrendelések utánvétellel küldetnek. Bérmentve csakis oly esetben történik a küldés, ha az összeg előre beérkezik, mely esetben a postaköltségek sokkal mérsékeltebbek. Budapestben kapható: Török József gyógyszerész urnál, Király-utca 12. sz. 1262

Védjegy.
1894

C. Brády

Mária- czelli

Gyomor- cseppek

nagyszerűen hatnak gyomor bajoknál, nélkülözhetetlen és ártalmatlan ismeretes házi és népszerű.

A gyomorbetegség tünetei: étvágytalanság, gyomorgyengeség, düzsölés, lehelet, felfútság, savanyú, felbőgös, hasmenés, gyomorégés, felesleges, nyálkakiválasztás, sárgaság, under és hányás, gyomorgörcs szűkülés.

Hathatós gyogytérnek bizonyult fejfájásnál, a menyinyben ez a gyomortól származott, gyomorülsőholónál étellekkel és italokkal, gúliázták, májbajok és hámoroidoknál.

Említett bajoknál a **Máriaczelel gyomorcseppek** évek óta kitűnőnek bizonyultak, a mit száz meg száz bizonyítvány tanúsít. Egy kis üveg ára használati utasítással együtt 40 kr., nagy üveg ára 70 kr.

Magyarországi főraktár: **Török József** gyógyszerháza Budapest, Király utca 12 sz.

A védjegyet és aláírást tüzetesen tessék megekinteni! Csak oly cseppeket tessék elfogadni, melyeknek burkolatára zöld szalag van ragasztva a készítő aláírásával (C. Brády) és ezen szavakkal: „Valódiságát bizonyítom”.

A Máriaczelel gyomorcseppek valódián kaphatók.

Aradon: *Ring Lajos, Kiss István, Schäffer és Földes Kelemen* urak gyógyszerházában.
Buttyinban: *Tomcsányi L.* ur gyógyszerházában.
Körösbányán: *Schisegyi Károly* ur gyógyszerházában.
Uj-Szt.-Annan: *Felátár Ad. és Vargassy János* urak gyógyszerházában. 1211

Karácsonyi és ujévi ajándékok.

CSÁSZ. ÉS KIR. UDVARI

ÉKSZERESZEK. 1227

GRANICHSTADTEN TESTVÉREK

BUDAPEST,
IV., KRISTÓF-TÉR 2. SZÁM.
FIÓK-ÜZLET:
ARAD, ANDRÁSSY-TÉR 14. SZ.
HERMAN-UDVAR.

Karácsonyi és ujévi ajándékok.

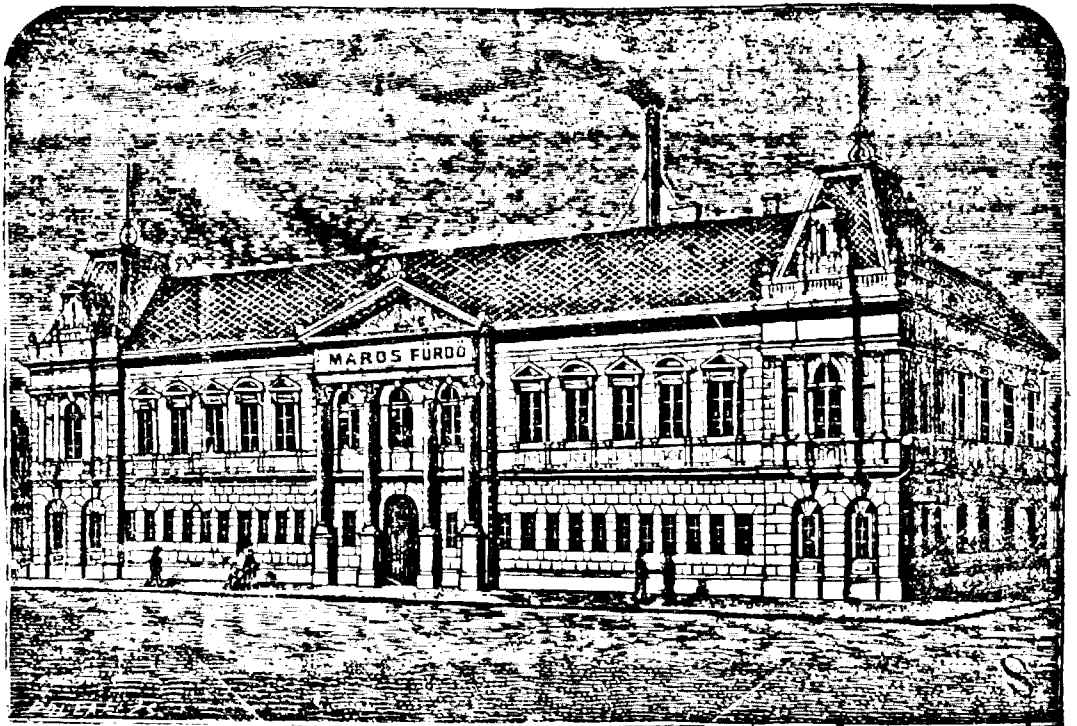
Az élvezetek egyik legolcsóbb és legkellemesebb neme, mely testünket felüdíti, zaibbásnak induló idegeinket napi munkáink teljesítésére képesebbé teszi, vérünk rendes mozgását előnyösen előmozdítja, a lelkünk kedélyvilágának vidámságát kedves hangulatban tartja a „fürdés.”

A fürdő, kiválólag a gőzfürdővel járó dörzsölés (Frotiren) következtében a testről a felbőr lehámlik, a bőr likacsai kitisztulnak s így lehetővé tétetik, hogy testünk, a belőle ki-fejlődő s egészségünkre kártékonyan ható maró, sós nedvektől megszabaditassék azáltal egészségünk biztosittatik.

Hogy ezen ömágunk iránt tartozó kötelességünknek lehetőleg eleget tehesünk

Simay István a „Maros“-gőzfürdő tulajdonosa

fürdési díjakat oly méltányosan állapította meg, hogy azt mindenki használhatja.

A váróteremben hideg itékek és italok mérsékelt árak mellett kiszolgáltatnak. Szűrt Maros-ivóvíz eladására is havi bérlet nyitattik. Előjegyezni a pénztárnál lehet.

Gőzfürdő.		Vízgyógy.	
Egy személy-jegy	— frt 70 kr.	Egy személy-jegy	— frt 50 kr.
10 drb bérlet-jegy	5 frt 70 kr.	30 drb bérlet-jegy	13 frt 50 kr.
Egy órák-jegy	— frt 40 kr.	Vas és móor-fürdő.	
Uszás-tarítás.		Egy személy-jegy	1 frt — kr.
Idényjeggyel együtt	12 frt — kr.	10 drb bérlet-jegy	9 frt 50 kr.
Uszoda.		Kád-fürdők.	
Egy személy-jegy	— frt 30 kr.	Ruhával	— frt 50 kr.
4 darab bérlet-jegy	1 frt — kr.	Ruha nélkül	— frt 40 kr.
10 drb bérlet-jegy	2 frt — kr.	Villany-fürdő.	
Egy gyermek-jegy	— frt 20 kr.	Egy személy-jegy	— frt 70 kr.
10 drb bérlet-jegy	1 frt 50 kr.	10 drb bérlet-jegy	6 frt 50 kr.
Hideg és gyógy-fürdő.		Külön ruha-díjak.	
Egy személy-jegy	— frt 50 kr.	1 lepedő vagy palást	7 kr.
10 drb bérlet-jegy	4 frt 56 kr.	1 törölköző	3 kr.
80 drb bérlet-jegy	18 frt 50 kr.	Pénztárnyitás nyáron reggeli 6 órakor. télen reggeli 7 órakor.	
Masszázs egy személy	— frt 70 kr.		

A Simay-féle gőzfürdő-épületben azemelatben napos vagy hónapos szobák bérelhetők.

A t. cz. birtokos urak figyelmébe!

Aradváros központjában, a színház közelében lévő Simay-féle gőzfürdő-épület emeleti részében, több utasai, parkettával kipedolt szoba, hónapos vagy éves bérletre szolgáltatással kiadó.
A háznál van vízvezeték, szűrt Maros-víz, és télen át gőzfűtés.

A m. kir. államvasutak bpest jobbparti üzletv. 45541/95. sz.

Pályázati hirdetmény.

A Budapest keleti pálya udvaron levő gázgyárunkban a gáz előállítására felhasznált gázolajból a jövő évben körülbelül 40000 kg szénkőneget Kohlenwasserstoff 18000 kg szénhidrogént gázolaj kátrány 80000 kg közönséges gázolaj kátrányt nyerünk vissza, illetőleg termelünk, melyet eladni szándékozunk.

Felhivatnak tehát a venni szándékozók, hogy ebbeli ajánlatukat 50 kronos bélyeggel el látva következő czim irattal „Ajánlat 45541/93 szám. hoz a m. kir. államvasutak jobbparti üzletvezetőség (d) nyugbeszerzési osztályhoz Bpest X kerület külső kerepesi ut 2-ik házcsoport I emelet f. ó. december hó 31 déli 12 óráig benyujtsák.

Figyelmeztetnek vevők, hogy fenti anyagok az időkénti felhívásunkra és a vételárnak előzetes befizetése mellett bérmentve fenti gázgyárban veendők át és pedig a szénkőneget csakis vashordókban, miért is a nyertes vevő ezen vashordókból ott meg felelő számú üres vashordókat készletben tartani köteles.

Bánatpénzképen az ajánlott értéknek 5% ra kiegészítendő.

Egyebekben az ócska anyagok eladására fennálló 129381/89/ sz. általános feltételek irányadók, melyek igazgatóságunk nyomtatványtárában (Andrássy ut 75 sz) 25 krért megvehetőek vagy az elküldési költségek beküldése mellett elküldetnek.

Az üzletvezetőség.

Földes Kelemen

gyógyszertára

Aradon, Deák Ferencz-utca II-ik szám.

Rationalis, arcz, nyak és kéz ápolásra legkitünőbb vegytiszta készítmény a

Margit Crème
 sirmentes crème. Hatása meglepő. Pár napi használat után eltűntet mindenemü arcz tisztátlanságot. Szeplőt, májfoltot, pörösenést atkát, mitessert. Ifjítja és szépíti az arczot. Dr. Mosengel és Metzger hírneves tanárok az arczon levő ránczokat massage által tüntetik el. Erre kiválóan alkalmas a **Margit Crème**. Ha az arczot naponkint Margit Crémével masszozzuk nem csak a szeplők — májfoltok és egyéb arcztisztátlanságok tűnnek el — hanem a ránczok, himlőhelyek és egyéb rendellenességek, melyeket öregség — gondok, bánat, lelki fájdalmak, betegégek okoztak. Egy nagy tégely Crème 1 frt, kicsi 50 kr. Margit szappan 35 kr. Margit powder 60 kr.

Kapható Demkó G., Brunner C., Erney Gy., Fejér Gy., Maresch, Obetko, Ring Lajos, Vasóczy és Nádler, VOJTEK és WEISZ uraknál.

A közeledő karácsonyi és újévi ünnepek,

valamint az előrehaladott évad miatt bátorkodunk

divat-, kézmű-, rövidáru-, norinbergi- és fehérnemű-üzletünkre

a nagyérdemű közönség, valamint igen tisztelt vevőink szives figyelmét fölhívni. — Raktárunkon, mely nevezett szakba vágó cikkekkel dusan föl van szerelve, állandóan nagy választéko tartunk alant követező ezikkekből, s nagy előnyös összeköttetések, mint általánosán ösmert szolid üzletelvények, mely szerint főtelevésünk **kevés haszon mellett nagy forgalmat** elérni, azon kellemes helyzetbe juttatnak üzletünkben összes árukat

olcsóbban mint bárhol

szolgálhatni és pedig:

Női ruhaszövetek, lodenok, flanellok, casánok, cheviottok, fekete alapin és ternók, vreppek a legfinomabbtól a legolcsóbbig. — Valódi szintartó barchettek és voilok: Legjobb gyártmányu vászon, chiffon, canavaszok, asztalneműek és tűrűközők, ágy garnitúrák függönyök és szőnyegek, paplanok, berliner, posztó, selyem, plüsch, chenilia kendők és sálak, női, férfi és gyermek harisnyák és keztyűk, trico ingek és nadrágok, fiu és gyermekruhák, kalapok, sapkák, szörme gallérok, muffok, férfi, női és gyermek fehérneműek, szallagok, csipkék és virágok, illatszerek, szappanok, pipere tárgyak, esőernyők, gallérok, kézelők, vakkendők, pénz- és dohánytárczák, evőeszközök, kötő és horgoló pamutok és selymek, bajusz-, fog-, fej-, köröm- és ruha-kéfék, zsebkések, utazóeszközök, valamint férfi és női szabókellékek és még számtalan itt fel nem sorolt s a női és férfi divat, kézmű, rövidáru, norinbergi és fehérnemű szakba vágó összes cikkek.

Midőn üzletünket újból b. figyelmükbe ajánljuk, s a n. é. közönségnek eddig irántunk tanusított szives pártfogását megköszönjük, kérjük azt a jövőben is fentartani, miért is minj' eddig úgy továbbra is szolid és pontos kiszolgálást biztosítunk.

KILÉNYI C. és TÁRSA,

ARAD, Andrassy-tér 20. (Arena-épület.)

A „kék golyó“-hoz.

A nagyenyedi kir. országos fegyintézet harisnyakötőgyár egyedüli képviselője Arad és vidéke részére. 1267 3

Végzés.

A város területén újabban egy kutya kóborolt, mely egy embert harapott meg, a gyeppterre szállítván, rajta még élő állapotban a veszetség kor állapotot meg, e miatt is az 1888. évi VII. t. cz. 68 §-a s a 40000/888 sz. a. magas rendelet 188 §-a alapján 13230/kh sz. a. kiadott s 13835/kh. sz. a. meghosszabított szájkosarazási rendeletet

1896. évi január hó 10-ig terjedő 40 napra meghosszabítom.

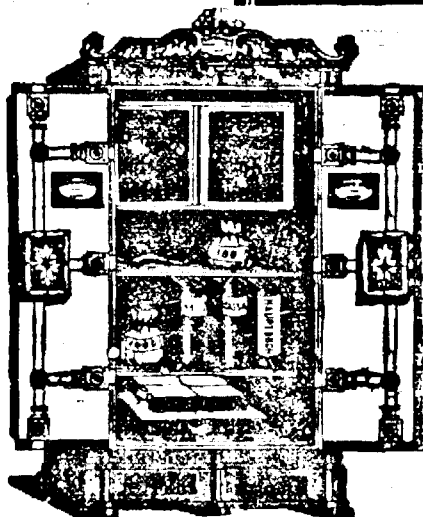
Erről a város közönségét tudomásvétel és alkalmazkodásul azzal értesitem, hogy a kitett idő alatt szájkosár nélkül járó kutyák elfogatni és a gyeppteren megsemmisíteni fognak, míg a tulajdonos a hivatkozott törvény 154 §. i) pontja alapján büntetetteti fog.

Sarlot, főzapitány.

SINGER

A „NÁDOR SZÁLLODA“ MELLETT.

SINGER

Amerikai varrógépek,
vasbútor
 és pénzszekrények
 gyári raktára.
SINGER L. S.

aradi kereskedő 1856. óta.

A os. kir. contr. és a m. kir. minisiteriumok s államvasutak szállítói
 tüz és betörés ellen biztos kis közzi és nagy

pénzszekrények

gyári raktára.

Községek számára kivételesen 25% engedmény.

Azonkívül ajánlom

vasbútor gyári raktáromat nagy választékban.

Valódi amerikai
H O W E,
 karikahajó
WHEELER & WILSON,

Singer és kézi varrógépek családok, szabók és cipészek részére.

Mindenemü varrógépek javítása s eszközöltetik.

Varrógépekhez szükséges köl-lékek. 581

SINGER L. S.

SINGER L. S.

ARADI CZIPŐGYÁR

arad-csanádi vasuti palotában.

Egyéves önkéntesek becses figyelmébe!

 Bakkancsok és csizmák
előírás szerint eszközölteik.

Van szerencsénk a n. é. közönség becses figyelmét felhívni

dúsan felszerelt czipőgyárunkra,

illetve raktárunkra, mely bárkivel szemben is versenyképes azért, hogy a tömeges mennyiségben való előállítás folytán szolid kivitelű, izléses és amellett olcsó árakkal szolgálhatunk t. vevőinknek. Különös figyelmet fordítunk a mértékutáni megrendelésekre. Ugyanott javítások is elfogadtatnak. 1274

Gorzó Antal és Társa.

Van szerencsém az ünnepek alkalmával nagy választékban

 szigoruan eredeti

muska-magyarádi fehér

asztali- és kabinet-borokat

1811-ig visszamenőleg, továbbá

ménés-gyoroki asztali- és csemege-borokat

és pedig:

vörös asztali borokat	50 kr, 60 kr, 70 kr. és 1 frt,
1885. évi mászlást félaszu	1 frt 25 kr,
1868. évi ménési aszu	4 frt — kr,
1837. évi ménési essenz, jobb mint a malaga	7 frt — kr,
Ruszi aszu	1 frt — kr,

továbbá nagy választékban

Tokai Cherry, Madeira Malaga-Lunell,

bel- és külföldi pezsgőt.

Bordeaux-Rajnai borokat,

nemkülönbén egész

1273

Kiváló tisztelettel

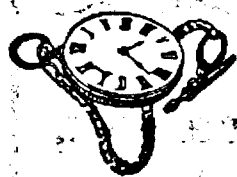
DOMÁNY JÓZSEF,

csász. és kir. udvari borszállító.

GOLLMANN JÓZSEF

Arad, Széchenyi-utca (Steinitzer ház).

Óra javító műintézet.

Nagy választék

svájci zseb-, bécsi inga-,

schwarzwaldi fal-

és francia

különlegességi

órákban,

valamint

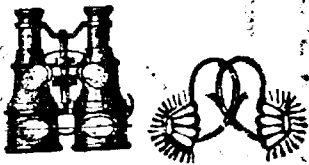
arany és ezüstneműekben.

MŰORÁS.

ÉKSZERÉSZ.

LÁTSZERÉSZ.

Továbbá francia és angol színházi

látcsövekben,

szemüvegek

és optikai eszközökben.

Három évi

jótállás mellett,

Feltűnő olcsó árak.

ZOLID KISZOLGÁLTÁS.

10918/1895. kh.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú kereskedelemügyi m. kir. miniszterium 1884 évi 39523 sz. a. kelt intézménye alapján az 1895 évben fizetett III-ad osztályú kereseti adó összegnek azon minimuma, mely Arad sz. kir. város területén lakó iparosokat és kereskedőket iparhatósági megbízottakká leendő megválasztásra képesíti, 15 frtban lévén megállapítva, — az 1885. évi 52211. sz. a. kibocsájtott miniszteri rendelet értelmében és figyelemmel az 1884. évi XVII. t. cz. 169. és 172.-§-ában foglaltakra, Arad város területén 20. és az aradi járás részére szintén 20 iparos és kereskedő választandó mint iparhatósági megbízott, kik működésüket 1896 évi január hó 1-én kezdendik meg.

Az aradvárosi iparhatóság mellé a hivatkozott törvény 169 §-a, az aradi járás szolgabíró-sága mellé a 172 §-értelmében 20-20 iparhatósági megbízottnak és 4. póttagnak a városháza földszinti kistermében megejtendő választásra 1895. évi december hó 28-ik napjának d. e. 10. óráját kitűzöm s arra a helybeli iparos és kereskedő urakat mentül nagyobb számban leendő megjelenésre felhívom.

Kelt Aradon 1895 évi december hó 9-én, a kapitányi hivatal, mint I-ső fokú iparhatóság.

Sarlot
főkapitány.

2486/1895.

Arverési hirdetmény.

Kovaszincz község alólirt előjárói részéről ezennel közhirre tétetik, miszerint a község tulajdonát képező összesen 6179¹⁸⁶⁴/₁₆₀₀ holdnyi területen — a szőlő-hegy kivételével — gyakorlandó vadászati jog; a képviselő testületnek f. évi 22. illetve 55. számú határozata értelmében, és pedig a mezei és az erdei külön-külön esetleg együttesen is f. évi november hó 1-től számított 6 egymást követő évre, vagyis 1901. évi augusztus hó 15-ig terjedhető időre f. évi december hó 29-én d. u. 8 órakor a község házában tartandó nyilvános árverés útján haszonbérbe adatni fog.

Melyre bérbevenni szándékozók ezenel meghivatnak, azon értesítéssel, hogy az árverési feltételek, a fent kitett határnapig, hivatalos órák alatt, a község jegyzői irodájában bárki által megtekinthetők.

Kovaszincz, 1895. évi december hó 22.

Buftea Miklós,
jegyző.

Luka Demeter,
bíró.

25289/1895.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. pénzügy-miniszteriumnak 55863/1894. számú intézménye nyomán ezennel közhirre tesszük, hogy az osztr. ért. egy forintos államjegyek a magánforgalomban csak 1895 évi december hó 31-ig fogadtatnak el; az állami pénztárak és hivatalok ezen állami jegyeket pedig csak 1896. évi június hó 30-ig fogadhatják el. Az 1896 évi július hó 1-től 1899 évi december hó 31-ig az osztr. ért. egy forintos államjegyeket már csak a váltópénztári teendőkkel megbízott állami pénztárak valamint a cs. és kir. közös központi pénztár Bécsben fogadják el átváltás végett, s hogy az említett államjegyek 1899 évi december hó 31-ike után többé sem váltattak.

A városi tanács.

A világ legjobb fénymáza!
FERNOLENDT-féle

241.

fénymáz.

Cs. kir. szab.
gyára
alakult 1832-ben.
Bécs.

Ki labbelieit sötét
feketén, fényesen és
tartósan akarja meg-
őrizni, az csak

**Fernolendt-
fénymázat**

vegyen.

Mindenütt kapható.

Főraktár: Wechsler József urnál.

A sok értéknélküli hamisítások miatt tessék
neveket

St. Fernolendt
megjegyezni.

Nyomtatványokat

díszes és legizlésebb kiállításban igen olcsón készit az

„Aradi nyomda részvénytársaság.”

(Csanádi vasut palotájában.)

A legjobb bel- és külföldi zongorák, ugyszintén ezimbalmok olcsó árak és kedvező felté-
telek mellett.

Régi zongorák ujakra becsereítetnek. — javítás és hangolás helyben és vidékre
jótállás mellett.

A „Harmonia” zeneműkiadó és első hazai zongoragyár képviselősege
KEPPICH ÉS SCHREYER
Arad, Andrassy-tér 19. sz. a bpesti gyorsajtónyomda üzlethelyiségében.

Erkeztek: A legfinomabb
dresdai, francia és Cremo-
nai hegedű-, gordonka- és
nagybőgő-húrok.

Beethoven
Mozart
Schubert
Schumann
Chopin
Abt
Lassen
Strauss
stb. stb.

ZENEMŰ-ALBUMOK

Opera-áriák,
dalok,
tánczok,
nyitányok,

salon-darabok,
vegyes-albumok stb.

mint legalkalmasabb

karácsonyi és ujévi

ajándék-ujdonság.

Szakértők által gondosan kiválogatott hegedűk, gordonkák, továbbá nagy raktár mindenféle
legfinomabb vonók áttartók, hangtompítók, hurttartók, kulcsok, gyanták stb.

Hangjegy-Collectiókat

választás végett ugy helyben mint vidékre szívesen rendelkezésére
bocsájtnak.

Az aradi és vidéki iparosok bőripari raktárszövetkezete.

Van szerencsénk t. tagjainkkal s a vásárló közönséggel tudatni,
hogy **Farkas Wolf** helybeli bőrkereskedő úr **áruraktárát vé-
tel utján megszereztük** s az átvételt az eladó ur előzekeny és
kifogástalan' eljárás mellett befejezván; mostantól fogva az eddigi

Templom-utca 2. sz. alatti

bolthelyiségben

1271

saját cégünk alatt

fogjuk a bőrneműek eladását
eszközölni.

Üzletünkben, mely gazdagon fel van szerelve, mindennemű, a bőr
szakmába vágó árucikket nagy választék áll rendelkezésére minden talp-
és felsőbőrből s cipészek és csizmadiák számára szükséges hozzávalókból,
miért is kérjük a t. érdekelt közönséget, hogy vásárlásait nálunk esz-
közölhesse.

Tisztelettel

„Aradi és vidéki iparosok bőripari
raktárszövetkezete.”